

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ

2024 ГОДИНА

м. септември 2025 год.

„Металургията в България” е специализирано годишно издание на **Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ)**, в което се публикуват данни за българското металургично производство, за европейската и световна металургия, за състоянието и перспективите на този основен за всяка страна отрасъл. Предназначено е за широк кръг ръководители и специалисти от металургичните предприятия, за преподаватели, ученици и студенти от техническите средни и висши учебни заведения, за партньори от страната и чужбина, за външни експерти и читатели с интереси към металургията.

И в този брой има данни за произведената по обем и стойност продукция, за направените инвестиции в обновление и модернизация на мощностите и технологиите, за реализацията на продукцията и външнотърговския обмен на метали и металургични продукти.

Основни източници на информация за производството и реализацията на собствена продукция са металургичните предприятия-членове на БАМИ. Много показатели се основават на официалната статистика на Р. България и на Европейския съюз, която е публикувана от НСИ, Българска народна банка и Евростат.

Ежегодно се представя външнотърговският оборот по видове продукция и по страни. Осъществява се благодарение на предоставяните данни от Министерството на икономиката и индустрията, един добър пример за добро партньорство между бизнеса и държавните структури. Колективът и ръководството на БАМИ изказват благодарност на Министерството на икономиката и индустрията за това сътрудничество и полезната информация за целите на настоящото издание.

Издаваме благодарност и на всички фирми, които изпратиха информация и помогнаха на работния колектив да подготви **„Металургията в България през 2024 година”** и БАМИ да продължи тази над 30-годишна традиция.

Повече информация за дейността на Българската асоциация на металургичната индустрия читателите могат да намерят на нейната интернет-страница (www.bami.bg).

При подготовката на изданието, освен посочените национални източници са ползвани материали и публикации от външни организации, като Еврофер (www.eurofer.eu), Световната асоциация по стомана (www.worldsteel.org), Еврометали (www.eurometaux.eu), Евростат (www.ec.europa.eu) и други международни структури на черната и цветна металургия.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	6
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА	6
1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	6
1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ	12
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ. ТОВАРООБОРОТ	15
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	18
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	21
2.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	21
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2024 Г.	21
2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ.....	25
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ.....	26
2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ	28
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	30
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	30
2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	34
2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	37
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	41
2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ	42
2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ	45
РАЗДЕЛ ТРЕТИ	47
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	47
3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	47
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)	48
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	53
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК.....	58
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	63
3.1.5. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ И ИЗДЕЛИЯ	64
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	68
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	69
3.2.2. ИЗНОС НА МЕТАЛУРГИЧНИ ПРОДУКТИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	73
3.2.3. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	77
3.2.4. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	78
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	81

ВЪЗПРИЕТИ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Браншов колективен трудов договор</i>
<i>ВП</i>	-	<i>Видимо потребление</i>
<i>ВПНГ</i>	-	<i>Видимо потребление на глава от населението</i>
<i>РВП</i>	-	<i>Реално вътрешно потребление</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Валикувани черни метали</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горещо валикуван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горещо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независими държави (бивши членки на СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студено валикуван</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>
<i>CIS</i>	-	<i>Общност на Независимите Държави</i>
<i>NAFTA</i>	-	<i>Северноамериканско споразумение за свободна търговия</i>

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Имам удоволствието и тази година да Ви представя годишното издание на БАМИ за състоянието и постиженията на българската металургичната индустрия през 2024 г. година. Въпреки проблемите и предизвикателствата, които несигурната политическата и икономическа среда поставя пред индустрията, българската металургия продължи своето успешно развитие. Постигнат е значителен ръст в

производството и преработката на металите и техните сплави, инвестициите в мощности и технологии продължават, усвояват се нови продукти с висока добавена стойност. Добрите показатели са знак за устойчивост, отговорност и професионализъм в управлението на предприятията. Металите и техните продукти имат водещо място в стоковия износ и формират положително салдо от над +3 млрд. лева.

Една от основните политики на предприятията в сектора е високата социална отговорност към колектива, към местната власт и синдикалните организации, образователните звена и структурите на гражданското общество. Регионите с развита металургия са едни от най-проспериращите в страната, с високо заплащане на труда. Многобройни са проведените през годината мероприятия на национално и регионално ниво, спонсирани от металургията. Чрез тях се популяризират постигнатите успехи, променения облик на производството, приносът на металургията в националната и европейска индустрия.

Днес светът е изправен пред нови предизвикателства, които имат отношение и към производството на метали. Паралелно с декарбонизацията и дигиталната трансформация се предвижда увеличаване на производството на критични и стратегически суровинна и независимост на доставките от трети страни. Трябва да сме готови за тези промени, да участваме активно в тези процеси. Страната има потенциал и нашата цел е да бъде реализиран. Надявам се, че пътят по който вървим е верен и заедно ще постигнем желаните резултати!

Успех и ползотворна работа на всички!

С уважение,

Д-р инж. НИКОЛА РАНГЕЛОВ
Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

1.1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

Изминалата 2024 година премина под знака на продължаваща война в Украйна, липса на политическа стабилност в страната и новата външно-търговска политика на САЩ, с произтичащите от това промени на световните пазари. Европейският съюз продължи подкрепата за Украйна и наложи нови санкции на Русия. Въпреки взетите мерки за намаляване на цените на енергоресурсите, същите останаха по-високи от другите региони в света. За да запазят своята конкурентоспособност много европейски страни продължиха да подпомагат засегнатите от кризите енергоинтензивни индустрии чрез компенсиране на индиректните разходи за парникови газове в цената на електрическата енергия. България остана една от малкото страни, които не прилагат позволената държавна помощ.

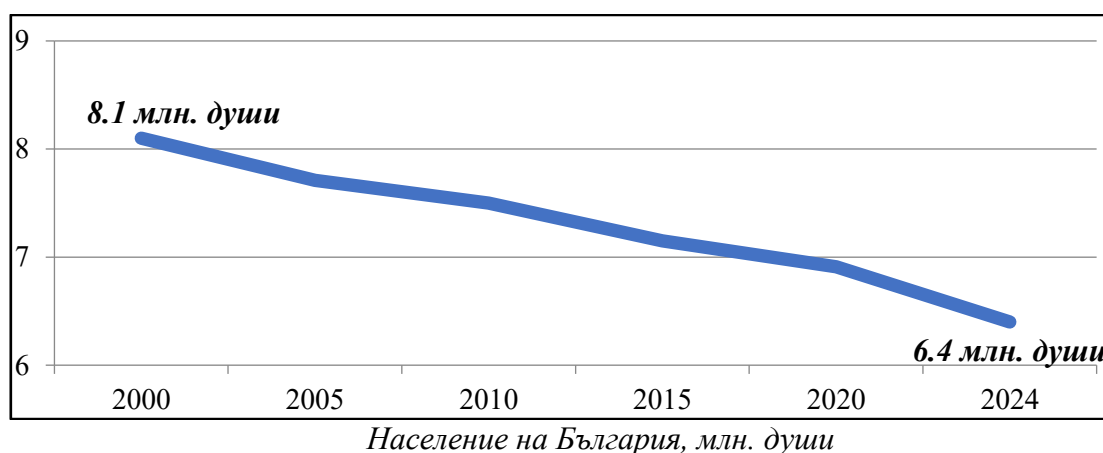
И през 2024 г. се проведеха предсрочни парламентарни избори и след поредица служебни правителства беше избрано редовно. Поради неговия коалиционният характер не се очакват провеждането на необходими за икономиката реформи и взимането на решения по важни неотложни за индустрията въпроси. Тези обстоятелства затрудняват изготвянето на дългосрочна визия за производството, забавят инвестициите и възможностите за растеж. Липсата на национална стратегия за бъдещето на индустрията в условия на преход към нисковъглеродно и дигитално общество води до изоставане на страната като ползвател на европейските фондове и програми. Приетите от ЕК два регламента - за критичните и стратегически суровини (CRM) и за устойчиво развитие на промишленост с нулеви нетни емисии (NZIA) имат отношение към добива и обработката на метали. Създават една изключителна възможност да се развие потенциалът на българските производители чрез участие в програмите на ЕК, което за сега не се осъществява. Липсва активна позиция и действия от страна на изпълнителната и законодателна власт за включване на страната в процесите на трансформация и подкрепа на бизнеса за представяне на подходящи проекти. С такива разработки българската индустрия има шанс да доближи страната до стратегическата цел за догонващо развитие и социално-икономическо сближаване с останалите страни-членки, за висок жизнен стандарт на населението.

Европейските цели за ресурсна независимост на основа на собствен добив на стратегически и критични за трансформацията суровини, както и високото потребление на метали дава нова възможност за продуктово и технологично реструктуриране на металургичния сектор, за усвояване на нови производства с висока добавена стойност.

Социално-икономическа среда, особено нивото и различията в стандарта и условията на живот водят до движение на населението на Европа между страните-членки и вътре на територията на самите страни. Това влияе и на продължителността на живота и свързани показатели като раждаемост, здравеопазване, образование и други фактори с крайно отражение върху прираста на населението в страната.

През периода на последователни десетилетия, включващ последното на 20-ти век и първите две на 21-ви век, в България населението трайно намалява. На фиг. 1.1 е показана тази негативна промяна за последния 25 годишен период, през който средният годишен спад надвишава 70 хил. души.

Фигура 1.1

В табл.1.1 са показани данни за броя на населението през последните пет години и настъпилите промени в неговата структура и местоживееене. Отразени са и данните от извършеното официално преброяване на населението, проведено от НСИ през този период. Налагащите се корекции за броя на база преброяването са отразени в 2022 г.

От таблицата е видно, че до 2022 година данните на НСИ за броя на населението не са реални и то намалява с повече от посочените 50 хил. души. Натрупва се разлика от 400 хил. души, която е отразена в годината на преброяването. Следващите две години този спад рязко намалява и е сведена до няколко хиляди души. Най-нисък е през 2023 г. и спрямо 2022 г. е само 2.2 хил. души, а през разглежданата 2024 г. достига 7.7 хил. души.

Следва да се отчете, че намаляването на броя на населението не е резултат от външната миграция, която и през двете години води до положителен прираст. Дължи се изцяло на отрицателен естествен прираст.

През 2024 г. са заселени 52 189 души, а изселените са 13 002 души, респективно има **механичен прираст от 39 187 души** при 41 580 през предходната 2023 г.

Вътрешната миграция влияе на съотношението между градското и селско население. Отново е възстановена практиката да расте процентът на

градското население за сметка на живеещите в селата. Това правило беше нарушено само през 2023 г., вероятно под влияние и на КОВИД 19.

Разпределението между мъже – жени е неравномерно - почти два пъти повече е намалял броя на жените, спрямо този на мъжете и то основно от селското население. Въпреки това жените остават с 247 хиляди повече от мъжете при 250 хиляди разлика през 2023 г.

Таблица 1.1

Население по пол и местоживееене, хил. души

Групи населени е	2020 г.		2021 г.		2022 г.		2023 г.		2024 г.	
	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%
В градове	5 043.2	72.9	5 000.5	73.1	4 746.7	73.6	4 738.5	73.5	4744.1	73.7
В села	1 873.3	27.1	1 838.4	26.9	1 701.0	26.4	1 707.0	26.5	1693.2	26.3
Мъже	3 349.7	48.4	3 311.3	48.4	3 099.5	46.7	3 097.7	48.0	3095.1	48.1
Жени	3 566.8	51.6	3 527.6	51.6	3 348.2	53.3	3 347.8	52.0	3342.2	51.9
Общо:	6916.5	100.0	6 838.9	100.0	6 447.7	100.0	6 445.5	100.0	6437.3	100.0

Източник: НСИ

За първи път през 2023 г. в България коефициента на раждаемост е висок от средния показател в ЕС 27, съответно 8.9 ‰ срещу 8.7‰ ЕС. Съответно и родените деца са с 601 броя повече, но показателите за 2024 г. отново спадат. Живо родените деца са с 3 769 броя по-малко от 2023 г. и коефициентът на раждаемост спада на 8.3 ‰.

Най-високо равнище на раждаемост сред държавите - членки на ЕС има Кипър - 11.2‰, следват Франция - 10.7‰, Ирландия - 10.5‰ и Швеция - 10.0‰. С най-нисък коефициент на раждаемост в Европейския съюз е Италия - 6.7‰

На демографските характеристики влияние оказва и продължителността на живот на хората в страната. За съжаление от всички страни в ЕС(27), дори и от съседните, не-членки на ЕС, в България животът е с най-малка продължителност. **По данни на НСИ за 2022 г. – 2024 г. общо средната продължителност е 75.55 години, като при жените е 79.28 години, а при мъжете – 71.89 години.** На този показател отрицателно влияние оказва КОВИД, в резултат на който за всички групи и страни спадна с близо 2 години. Към 2024 г. продължителността на живота в България вече е достигнала и малко надхвърлила средната стойност от преди епидемичната криза, като при жените и общата за населението е повишена с 1 година, а за мъжете по малко.

Спрямо продължителността на живот в другите европейски страни все още изоставаме, със разлика от 5 – 6 години.

С подобряване условията на живот се повишава и средната продължителност, но съчетана с ниска раждаемост това създава сериозни демографски проблеми и недостиг на работна ръка. Това на този етап бързо може да се компенсира чрез увеличаване на механичния миграционен

прираст и по-бавно чрез естествения прираст. Но и в двете направления националните политики не са достатъчно ефективни.

Демографските процеси променят възрастовата структура на населението, имат отношение и към пазара на труда. Нетрудоспособното население, включващо деца до 16 години и хора преминали пенсионната възраст от 65 години е близо 60 % от общия брой на населението в страната, като групата на възрастните хора е три пъти по-голяма от тази на децата. Този показател малко се подобрява от положителните показатели при външната миграция.

Данни за средногодишния брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и други социални показатели за периода от 2020 г. до 2024 г. са представени в таблица 1.2.

Таблица 1.2

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

Показатели	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 165.3	2 275.8	2 195.5	2 218	2 231.7
Средногодишно ниво на безработица, %	6.7	5.3	4.3	4.3	4.2
Инфлация/дефлация	- 0.8	3.3	15.3	9.5	2.4
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение, лева	1 387	1 550	1 760	2 012	2 323
- обществен сектор	1 441	1 674	1 808	2 077	2 400
- частен сектор	1 369	1 510	1 758	1 991	2 297
- преработваща промишленост	1 204	1 308	1 511	1 714	1 941
Средна месечна заплата, дейност КИД 24* Производство на основни метали, в т.ч.:	1 656	1 903	2 180	2 414	2 680
• стоманодобив	1 800	1 980	2 500	2 760	3 064
• цветни метали	2 158	2 506	2 687	2 980	3 308
• леене на метали	1 129	1 245	1 382	1 705	1 893

Източник: НСИ, *предварителни данни

Започналото още през 2021 г. възстановяване на европейската и световна икономика продължи и през следващите години, но със забавен темп. Докато през 2023 г. работните места на наетите по трудов договор лица се увеличиха с 22.5 хиляди, за 2024 г. са само 13.7 хил. души.

Процентът на безработица остава нисък, в рамките на необходимите санитарни нива. Инфлацията също беше намалена до нормална и допустима за икономиката стойност от 2.4 %.

Останаха проблеми, свързани с високата цена на електрическата енергия, нарушения на вътрешния пазар от висок и нерегламентиран внос на метална продукция и намалено търсене от големите потребители, затруднени доставки на скрап. В тази трудна среда предприятията от черната и цветна металургия запазиха производството и работните места.

Доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение през 2024 г. бележат ръст, общо за страната увеличението на средната работна заплата е със 115.5 %, като в общественния сектор е 115.6 %, а в частния – 115.4 %. Това увеличение не съответства на основните икономически показатели, като многократно надхвърля отчетената годишна инфлация и е по-голяма от ръста на производителността на труда (под 110 %).

Средното увеличение за секторите от **преработващата промишленост е 113,2 % и СРЗ достига 1 941 лева на месец**, но остава по-ниска от тази за страната. Различията между отделните сектори са много големи, което се вижда и от посочените стойности в металургичната индустрия.

Средната месечна заплата в черната и цветна **металургия надхвърля 3 000 лева, което я поставя на едно високо ниво** не само в преработвателната промишленост, но и спрямо останалите икономически дейности. Цветната металургия е един от водещите отрасли по основно заплащане на труда и другите допълнителни придобивки.

Освен за заплати, в разходите за труд влизат и други допълнителни средства, изплащани или изразходвани от работодателя индивидуално на всеки член от персонала. Същите отговарят на съществуващото трудово законодателство или са в резултат на приети с подписан колективен трудов договор, като за металургията те заемат съществен дял от общите възнаграждения – над 8 %.

В **таблица 1.3** е дадена структурата на разходите на работодателите за възнаграждение на едно наето лице средно за страната и за определени сектори, в т. ч и за металургията. Видно е, че в производства със специфични условия на труд разходите за заплати са с по-нисък относителен дял, за сметка на други по-високи социални плащания и придобивки.

Таблица 1.3

Икономически сектори	Работна заплата	Осигуровки работодател	Обезщетения	Социални разходи*
Общо за страната, %	82.35	13.95	1.57	2.13
Добивна промишленост	73.65	17.71	2.81	5.83
Преработваща промишленост	81.1	14.21	1.43	2.02
в т.ч. металургия	71.43	16.82	2.01	9.74
Енергетика	69.97	15.33	3.98	10.72
Информатика и далекосъобщения	88.39	9.85	1.09	0.67

**включва и данъци върху тях*

Оценка на заплащането за отделните сектори само на основа на размера за СРЗ не отразява действителната ситуация. Затова металургията не намира място в класацията на високите заплати, поради неотчетени допълнителни възнаграждения.

Друг показател, който отчита всички направени от работодателите разходи за труд е този **за един отработен час на един зает по трудово и служебно правоотношение**.

Данните на НОИ за стойностите на този показател в основни промишлени дейности за 2023 год. са представени на **фиг.1.2**. Освен за черната и цветна металургия във фигурата са дадени и сектори, които са с близки производствени и трудови разходи, както и тези с най-висок и най-нисък размер.

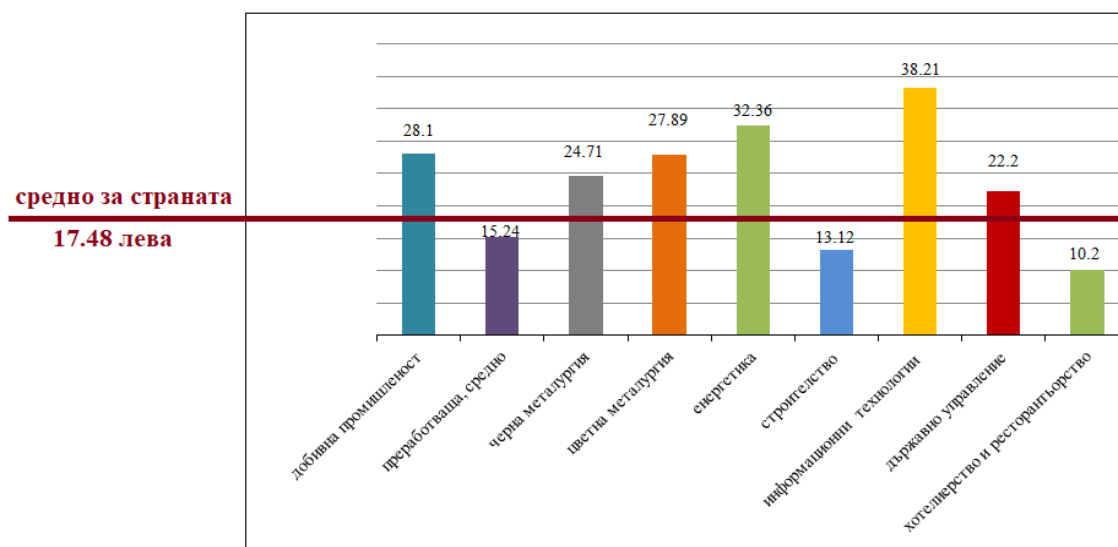
Работодателите от сектора на информационните технологии отчитат най-висок среден разход за труд (38.21 лева на час), от които близо 90 % се изплащат под формата на работна заплата. Следва енергетиката, но в зависимост от формата на собственост стойностите са различни. При общ за сектора разход от 32.36 лева на един отработен час, в държавния сектор е 42.59 лева, а в частния - 23.90 лева. За тези големи разлики няма икономическа обосновка, освен определено влияние на държавната ядрена електроцентрала. Тази стойност от над 42 лева е най-високият среден часов разход за работещите от всички икономически сектори на страната.

Добивната промишленост отчита среден разход от 28.10 лева на един зает за един отработен час. И тук в общественния сектор разходите са с 40 % по-високи от частния – съответно 34.14 лева/ч. и 24.71 лева/ч.

Разходът в цветната металургия е 27.9 лева на час, с ръст от 11.5 % спрямо предходната година. Черната металургия със среден разход от 24.71 лева/час има годишен ръст от 20.8 %.

Фигура 1.2

Разходи на работодателя за труд, лева за един отработен час

Източник: НСИ

Средният разход за страната е 17.48 лева на един работещ за един час, спрямо предходната има ръст от 11.4 %.

Най-ниски са разходите в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство” - 10.02 лева на отработен час, което представлява 57 % от средните в

страната. Ниски са разходите за труд и в строителството (11.45 лева/час). В тези два сектора има значителен брой зает персонал и тяхното задържане на работното място предполага по-високи стойности на заплащане. Затова тези дънни някои анализатори обвързват с обема на сивата икономика в тези сектори.

За периода четиригодишен период от 2020 г. -2023 г. общите разходи на работодателите за един час труд в страната са увеличени със 142.3 %. **В черната металургия този ръст е по-висок и достига 150 %, а в цветната металургия е 140 %.**

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

През 2024 год. икономиката на България отчете реален **растеж на БВП от 102.8 %** при 101.8% през 2023 г, но по-нисък в сравнение с 3.9 % през 2022 г. Страната остава на водещо място по икономически растеж, който само за еврозоната е 0.9 % и 1 % общо за икономиката на ЕС(27). Въпреки това оставаме на последно място по стойност на глава от населението от страните-членки и все още тя е под 50 % от средната стойност за ЕС(27).

Брутна Добавена Стойност (БДС) и Брутният Вътрешен Продукт (БВП) за пет-годишен период общо за страната и по икономически дейности са дадени в **табл.1.4.**

По предварителните данни на НСИ за 2024 г. произведеният в България БВП по текущи цени е **202 861 млн. лева** при 185 233 млн. лева през 2023 г. или увеличение от **17.6 млрд. лева**. **Постигнатият ръст от 102.8 % не е достатъчен да намали различията с останалите страни-членки.** Показателно за развитието на страната е относително ниското увеличение в секторите на реалното производство - промишленост и строителство. Но спад има в селското стопанство – с близо 500 мил. лева (над 10 %). Общото увеличение на БВП в индустрията достига 3.6 млрд. лева и 14 млрд. лева е увеличението в сектора на услугите.

През целия разглеждан 4-годишен период, с изключение на 2023 год. показателите на промишлеността се повишават, макар и с по-бавни темпове от тези на услугите. По тези причини **относителният дял на промишлеността в общата добавена стойност на страната намалява и от 26 % през 2022 г. достига 21.4 % през 2023 г. и 21.3 % през 2024 г.**

Всички сектори в областта на услугите отчитат ръст в БВП и БДС. Така в сектора на търговията и храненето добавената стойност нараства с 5 млрд. лева, със същия размер расте стойността и в държавното управление, включващо образование и здравеопазване. При транспорта, информационните и телекомуникационни продукти и услуги БДС нараства с 2.5 млрд. лева.

Таблица 1.4

БВП по сектори и групировки, млн. лева

Икономически сектори и групировки	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024* г.
- селско и горско стопанство	6 071	7 276	4 663	4 190
- добивна и преработваща промишленост, енергетика, ВиК (В-Е)	24 405	37 820	34 800	37 682
- строителство (F)	4 573	5 156	7 171	7 933
-----	-----	-----	-----	-----
- търговия, хранене, транспорт и съобщения (G-J)	37 556	42 801	50 951	54 684
- финанси, застраховки, недвижимо имущество и бизнес услуги (K,L,M,N)	27 654	29 838	35 887	38 568
- държавно управление, образов., здравеопазване (O-Q), други (R-U)	21 621	23 720	28 942	33 705
Общо за икономиката (БДС)	121 607	145 614	162 414	176 761
=====	=====	=====	=====	=====
- корективи /данъци/	17 405	19 770	22 918	26 101
Брутен Вътрешен Продукт/БВП/,млн. лв.	139 012	165 384	185 233	202 861
=====	=====	=====	=====	=====
Производителност на труда, БДС на зает, лв.				
Икономика, общо	33 439	40 771	43 730	47 747
Индустрията, общо	33 259	49 438	48 917	53 297
Услуги, общо	39 386	44 440	50 126	54 374
Аграрен сектор	11 342	11 974	9 020	8 570

Източник: НСИ, * предварителни данни

Общата производителност на труда на българската икономика през 2024 г., определена като стойност на БДС създавана от 1 зает също расте. Така за цялата промишленост, включваща добивната и преработваща промишленост, енергетиката и ВиК сектора за последните две години производителността бележи ръст от 110 % и отчита следните стойности:

Производителност на промишленото производство

2023 год. - 52 489 лева добавена стойност на един зает

2024 год. - 57 794 лева добавена стойност на един зает

В табл.4 са включени данните за индустрията, която включва освен промишлеността и показателите от строителството. Само през 2022 година индустрията има по-висока производителност от тази в услугите. Общата производителност за секторите от групировката на услугите изпреварва тази на реалното производство, но разликата не е голяма и последните две години е в порядъка на 1.2 хил. лева.

Металургията е базов отрасъл, произвежда борсови продукти и продава по международно определени цени в силно конкурентна среда на световните пазари. Това ограничава възможностите за формиране на висока

добавена стойност. Въпреки това един работещ в сектора през последните години създава добавена стойност в порядъка на **100 хил. лева**, което е до два пъти по висока от средната производителност в индустрията и общия за икономиката показател. За цветната металургия достига до 3 пъти по-висока стойност. Дължи се на извършеното реструктуриране и обновление на мощности и технологии, отговарящи на най-добрите световни практики. Усвоени са нови високотехнологични процеси и продукти, които променят характеристиката на сектора.

Поради зависимостта на сектора от международните пазари и цени на металите, обемът на продукцията се променя, независимо от физическото производство. През 2023 год. общата стойност на произведената от металургията продукция е **13 443 млн. лева**, което с **2, 4 млрд. лева** е **по-малко от тази през 2022 год.** Изменението по подсекторите на дейността по КОД 24.Производство на основни метали е следното:

- стомана и прокат – 1 531 млн. лева общо, с **297 мил. лева по-малко**;
- други продукти от стомана – 2 182 млн. лева, с 294 мил. лева по-малко
- цветна металургия – 10 666 млн. лв. общо, **1 892 мил. лева по-малко**
- леене на метали – 341 млн. лева продукция, с 45 мил. лева повече

Освен влиянието на цените, спадът през 2023 год. е резултат и от спад в количествата на произведените основни метали - стомана, мед, олово, алуминиев прокат, което е отразено в следващите раздели.

През 2023 г. промишленото производство в страната е 95 123 млн. лева, при 90 929 млн. лева през 2022 год., което е с 4 194 млн. лева повече и ръст от **104.6 %**. Въпреки намаленото производство и през тази година производство на метали запазва своя висок относителен дял и достига **14,1 % в обема на общата продукция.**

Сравнителните данни за 2023 год. на отделните страни-членки по Брутна добавена стойност на човек от населението отреждат **последното място на България със стойност от 14 691 евро на човек** и **едва 38.5 % дял от средната за ЕС(27), която е 38 123 евро/човек.** Друга страна с под 50 %-ен дял е Румъния, на която стойността от 17 015 евро и представлява 44.6 % от средната в ЕС. Над 50 %, но близки до тази стойност са Полша (19 902), Унгария (20 500), Латвия (20 766) и Гърция (21 359).

Най-висока открояваща се добавена стойност на един човек отчитат **Люксембург (118 770) и Ирландия (196 292).** Следват страните от Западна Европа - Дания (63 289), Нидерландия (59 719) и Австрия (51 828). С около 50 хил. евро на човек са Швеция, Белгия, Финландия и Германия.

По отношение на същия показател, отнесен към Стандарта на Покупателната Способност (СПС), стойностите се променят, но съотношението се запазва. **България отново е на последно място за 2023г. с 24 336 евро/човек, представляващи 64 % от средната за ЕС(27) стойност - 38 132 евро.** Тук Румъния (29 694 евро) изпреварва редица

страни, като Гърция (26 359 евро), Латвия (26 862 евро), Полша, Словакия и Унгария.

Отново се открояват двете страни – Люксембург (90 308 евро) и Ирландия с над два пъти по-висока стойност от средната за ЕС.

Добавената стойност на един човек от населението е показател, по който се оценява икономическото развитие и просперитета на една страна. Тези данни показват съществена разлика между западните страни-членки и тези от Централна и Източна Европа. Все пак има процес на сближаване на останали новоприети страни, особено за последните няколко години се открие Румъния. Фактите показват, че България не успя да използва своите предимства, включително в индустрията и остава на значителна дистанция от останалите страни-членки.

Променящите се икономически условия в света и новите политики на Европейския Съюз за декарбонизация, дигитална трансформация, суровинна независимост и силна отбранителна индустрия са нов шанс за ускорено развитие на България. Новите европейски директиви и регламенти за суровините и нулевите емисии, както и Европейския план за стоманата и металите създават възможности за подкрепа при изпълнение на планове и проекти по приоритетните направления. При липса на специализирано звено на държавно ниво за подпомагане на подходящи разработки и проекти, както и съдействие и контрол по тяхното изпълнение, има реална опасност и този път страната да не реализира своя потенциал.

Металите са важна част от този процес и българските производители имат потенциал да участват в предстоящите промени и да допринесат за изпълнение на европейските цели.

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ. ТОВАРООБОРОТ

Известно е, че българската икономика се характеризира с близо два пъти по-висок енергиен интензитет от средния в ЕС(27). Една от причините за това е високият относителен дял на енергоинтензивните производства в индустрията на страната. Такива са металите, производството на които представляват около 12 %-15 % от обема на продукцията в преработващата промишленост. Високият разход на енергийни ресурси се дължи на специфичната характеристика на технологичните процеси, протичащи при високи температури. В отделните предприятия разходите за енергия достигат до 20 % – 30 % от общите производствени разходи, а за някои метали дори до 40 %.

Затова и една от основните цели на производителите е да се повишава енергийната ефективност в сектора на основа на нови високотехнологични процеси и да се намаляват загубите по технологичната верига. Устойчивото развитие също е свързано с подобряване на енергийната и ресурсна ефективност, което се постига чрез кръгова икономика и увеличаване количествата на преработваните вторични метални суровини. Влаганите през годините отпадъци от различни цветни метали всяка година се

увеличават, като в края на последния пет-годишен период (2019 г.–2023 г.) достигат до 180 хил. тона, увеличени са с 37 хил. тона, ръст от 125 %.

За производствата на стомана се използван само отпадъци – скрап от черни метали и процесите са енергоефективни.

През годините в предприятията са инвестирани огромни средства за реструктуриране и технологично обновление, като всеки проект има за цел да бъде повишена енергийната и ресурсна ефективност. В резултат на тези инвестиции **разходът на енергийни ресурси за единица произведена продукция за периода 2019 г.-2023 г. при производството на стомана, прокат и изделия от валцувани черни метали намалява с 18 %, а при цветните метали и прокат от тях - с 24 %.**

Въпреки това металургичната индустрия е с висок енергиен интензитет и най-голям индустриален потребител на електрическа енергия в страната.

Преминалите през последните години кризи и политиките на ЕС по промените в климата доведоха до рязко увеличаване на цените на енергийните ресурси. Особено чувствителни са енергоинтензивните металургични производства по отношение на скока в цените на електрическата енергия. За компенсиране на тези увеличени цени и разходи за емисии, ЕК прие механизми за предоставяне на държавна помощ. Неговото прилагане е почти 20-годишна практика в повечето страни в ЕС. Въпреки активните действия на българските производители, включително с участие на БАМИ тази помощ не се предоставя. И днес българските предприятия продължават да работят в среда, неконкурентна на тази в държавите от ЕС и другите страни от региона и света.

В публикувания от НСИ енергиен баланс **през 2023 г. крайното потребление на енергийни ресурси в индустрията е 2 455 хил. т. нефтен еквивалент при 2 701 хил. тона през 2022 г., намалява с 246 хил. тона или спад от 9.1 %.** Това количество представлява 25.8 % от крайното енергийно потребление в страната, 27.4 % през 2022 г. Данните доказват ефекта от мерките и действията за намаляване на енергийния интензитет на българската индустрия.

Основните енергийни източници в индустрията са електроенергията и природния газ, с почти изравнени дялове от около 30 %. Следват течните горива и другите ресурси, като най-бързо нараства дялът в потреблението на ВЕИ и био-горивата.

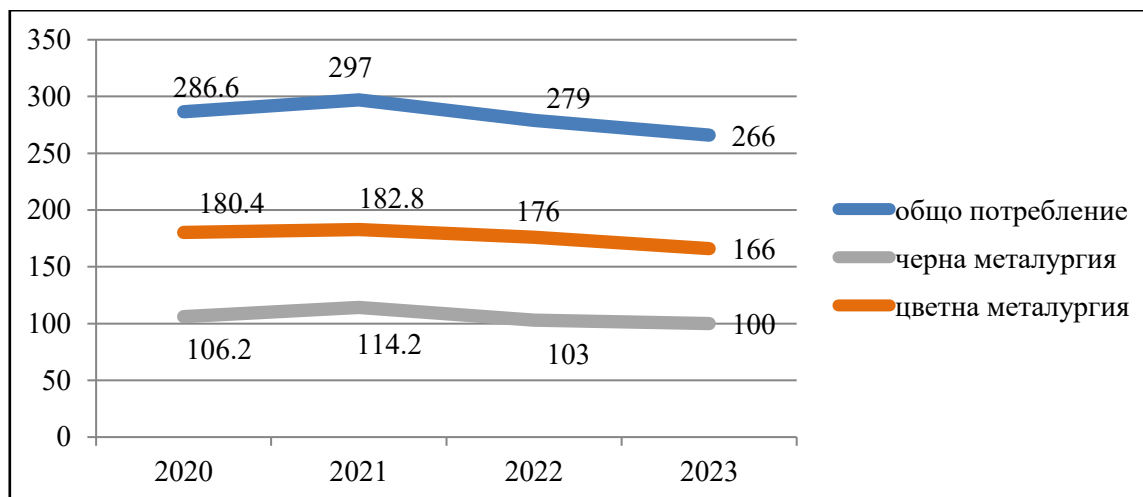
В общото енергийно потребление в индустрията с най-голям разход е химическата промишленост – общо 686 хил. т. н. е., следвани от сектора на неметалните минерални суровини с 520 хил. т. Трето и четвърто място делят сектора на „храни и напитки“ и на „металите“, които за 2023 г. са използвали енергийни ресурси в количества от 267 и 266 хил. т. н. е.

Продължава политиката за регулиране цените на електрическата енергия за бита и тяхното субсидиране. Поради липса на икономически стимули за енергийни спестявания годишното потребление на електроенергия в домакинствата расте, за 2023 г. спрямо 2022 г.

увеличението е от 18 хил. тона н.е. и достига до 2 047 хил. т. Все още тези количества са по-малки от потреблението в индустрията.

На фиг.3.1. е показано потреблението на енергийни ресурси в черната и цветна металургия, както и сумарните за сектора количества за пет последователни години. През целия период енергийните разходи в цветната металургия намаляват, което се обуславя от два основни фактора - промени в структурата и технологиите на производство и техния обем.

Фигура 1.3

Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

През 2023 год. при 266 хил. тона нефтен еквивалент общо потребление в металургията (279 хил. т. н. е. през 2022 г.), в цветната металургия е 166 хил. т. н. е. с дял от 62 %, а в черната металургия – 100 хил. т. н. е. и 38 % дял от общото потребление. Отчетеният спад от 13 хил. тона н.е. е близо 5 % от общото потребление.

Разпределението по видове енергия и горива се определя от технологичните процеси. В черната металургия използваната електрическа енергия има най-висок дял от 51.3 % (51,3 хил. т. н. е.), природният газ е с дял от 48 %. Останалите минимални количества се покриват от течните горива и от ВЕИ.

В цветната металургия също най-висок дял има електрическата енергия – 53.7 % от общия разход (89.2 хил. т. н. е.), а количеството на природния газ е по-малко – 41.1 хил. т. или 24.8 %. Използват се и 16 хил. т. течни горива и 9 хил. т. топлинна енергия.

Независимо от високите постижения в енергийна ефективност и намалени енергийни разходи все още металургичната индустрия е най-големия индустриален консуматор на електрическа енергия с потребление от 140 хил. тона нефтен еквивалент за 2023 г. Следва химическата промишленост с 108 хил. тона.

По отношение на природния газ металургията е на трето място по консумация, с 89 хил. тона за 2023 г. Най-голям консуматор е секторът

на неметалните суровини с 235 хил. тона, а на второ е химическата промишленост с разход от 137 хил. тона н. е. природен газ.

Високата материалоемкост на металургичните производства определя сектора като един от най-големите товародатели в страната. Устойчивото производство за добив и преработка на черни и цветни метали и тяхната ефективност освен от сигурните и на достъпни цени доставки на енергийни ресурси зависят и от качеството и стойностите на транспортните услуги. Характера на суровините и готовата продукция, както и техните пазари по страни и региони налага използването на всички видове товарен транспорт – сухоземен, в т. ч. железопътен и автотранспорт и морски.

Общият товарооборот се движи в порядъка на **7 млн. тона**, разпределен по видове товарни потоци:

- **наситни (руди, концентрати, отпадни продукти) – до 2 млн. тона**
- **течни (готова продукция-сярна киселина) - 1.5 – 1.6 млн. тона**
- **твърди в масивна форма (втор. суровини, продукция) – до 4 млн. тона**

Металургичните предприятия за добив на метали от първични и вторични суровини – стомана, мед, цинк и олово са най-големите товародатели на железопътните товарни превози в страната.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Металургичната индустрия е експортно ориентиран сектор и продукцията е предназначена предимно за износ. Основен пазар на произвежданите метали и металургични продукти е европейския и този на страните от региона. Като борсови стоки с широко приложение в индустрията и бита, металите се продават и в останалите региони на света.

Общата стойност на изнесените метали превишава тази на вноса, в резултат на което ежегодно се формира положителен външнотърговски баланс в порядъка на 3 млрд. – 4 млрд. лева.

Данните на БНБ и НСИ за външнотърговския стоков обмен за последните години са представени в **табл.1.5**. Те категорично доказват високия дял на металите в стоковия износ и принос за намаляване на отрицателното салдо на страната.

Инфлационните процеси в периода и след икономическите кризи доведоха до значително увеличаване на цените на продуктите, включително и на металите. Това рязко увеличи стойностите на изнесените и на внесените стоки и общите обеми за страната след 2022 год. доближиха и дори надхвърлиха 100 млрд. лева. След успокояване на тези процеси още в 2023 г. вносът отчете спад от 10.7 млрд. лева, а износът – от 6 млрд. лева.

През 2024 г. вносът се запази на нивото от 2023 г. при минимално увеличение от 300 млн. лева, но стойностите на изнесените стоки намаляват значително, в общия износ – с 2.6 млрд. лева и този за ЕС – с 1.2 млрд. лв.

Таблица 1.5.

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млрд. лева

Показатели:	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Внос на стоки, в т. ч. от ЕС (28)	65.1 41.1	60.1 н.д.	76.7 46.3	107.9 59.6	97.1 58.1	97.4 55.8
-основни метали и продукти относителен дял, %	4.5 7.0	3.7 6.2	5.5 7.1	11.4 7.0	10.1 10.4	9.9 10.1
Износ на стоки, в т. ч. за ЕС(27)	58.4 38.8	54.7 35.8	68.4 45.3	92.9 60.6	86.9 55.1	84.3 53.9
----- -основни метали и продукти относителен дял, %	6.7 11.5	8.3 15.1	8.2 12,1	14.9 11.0	12.7 14.6	14.2 16.8
Външнотърговско салдо, в т.ч. метали и продукти	-6.9 +3.5	-6.7 +2.2	-5.4 +4.6	- 8.3 +2.7	-10.2 +4.2	-13.1 +4.3

Източник: НСИ, предварителни данни 2023 и 2024; * БНБ (табл.1.6)

Затова и отрицателното външнотърговско в 2024 г. се увеличава с 3 млрд. лева и достига най-високата за периода стойност от 13.1 млрд. лева. За металите и металните продукти през тези две години положителните стойности на външнотърговски баланс надвишават 4 млрд. лева.

Данните на БНБ за стойностите на износа в евро по стокови групи и по основни видове продукти за пет-годишен период са дадени в **табл.1.6**. Общият износ през 2024 год. намалява с **1 295,6 мил. евро**, спад от **-2,9%**.

Европейският съюз е най-големия търговски партньор на България. За 2024 год. на европейските пазари са изнесени стоки за 55,8 млрд. лева, което е с 2.3 млрд. лева по-малко от предходната и има дял от 57.35 % в общия износ (63.8 % за 2023 г.). Износът е за 53.9 млрд. лева и отрицателното салдо е -1.9 млрд. лева, като през 2023 г. е по-високо (-3 млрд. лева).

Най-голям дял в стоковия износ на страната имат суровините и материалите – 17,4 млрд. евро и дял от 40 % . В този раздел влизат металите и металните продукти. През 2024 г. общата стойност почти се запазва на нивото от 2023 г., при незначително намаление от 183.8 мил. евро, с 1 %. Следват инвестиционните стоки с 12.7 млрд. евро и дял от 29.5 %. За целия период групировката има ръст в износа, като най-малко е увеличението в 2024 г. - с 283 мил. евро (2.3 %) спрямо 2023 г.

През 2024 г. спрямо 2023 г. най-съществени промени в стойностите на износа има при суровини за производство на храни – намаляват с -914 мил. евро и това съответства на спада на производството в аграрния сектор.

За втора година има спад в стоките за потребление – с 945.5 мил. евро, основно от храни, дрехи и обувки и други потребителски стоки.

Енергийните ресурси също за втора година отчитат спад в износа, за 2024 г. с -376,6 мил- евро (- 9 %). Най-висок износ на енергия има при пиковите цени на електроенергията в Европа през 2022 год. и стойността достигна близо 7 млрд. евро с дял от 15 % в общия износ. Още през 2023 г.

намалява с 2.5 млрд. евро, продължава спадът и за 2024 г., когато техният дял спада с 8.8 %.

Таблица 1.6

Външна търговия – износ по групи продукти, млн. евро

Групи стоки	2020	2021	2022	2023	2024
Потребителски стоки, в т.ч.	7646.8	8428.4	10780.1	10163,4	9217,9
• Храни	1881.3	2322.5	3654.8	3047,8	2828.5
• Цигари	53.5	54.0	82.9	113,6	127-1
• Напитки	210.4	158.9	142.9	156,5	149.7
• Дрехи и обувки	1372.7	1383.6	1701.2	1612,4	1404.5
• Лекарства и козметика	1336.5	1269.3	1415.5	1623,4	1634-5
• Мебели и дом. обзавеждане	1274.0	1600.2	1646.7	1450,1	1441.5
• Други потребителски стоки	1518.4	1639.9	2136.0	2159,6	1632.2
Суровини и материали, в т.ч.	11644.0	15030.7	18774.7	17584.0	17400.2
• <i>Чугун, желязо и стомана</i>	<i>534.0</i>	<i>976.2</i>	<i>1100.9</i>	<i>894,8</i>	<i>782.9</i>
• <i>Цветни метали/мед и изделия/</i>	<i>2555.2</i>	<i>3202.9</i>	<i>4142.9</i>	<i>3466,1</i>	<i>4360.5</i>
• Химически продукти	436.4	541.5	777.0	675,9	752.0
• Пластмаси, каучук	1178.2	1472.5	1757.1	1662,6	1696.8
• Торове	157.7	297.5	639.5	385,2	374.8
• Текстилни материали	494.5	571.0	709.9	656,4	543.9
• Суровини за производство на храни	2254.4	2987.8	3730.9	3895,7	2990.9
• Дървен материал и хартия, картон	520.6	674.4	853.9	656,7	661.1
• Цимент	23.8	31.2	27.0	25,8	26.0
• Тютюн	109.5	111.1	108.8	115,6	105.3
• Други суровини и материали	3379.5	4164.6	4927.0	5046,5	5105.9
Инвестиционни стоки, в т.ч.	6897.4	8419.3	11138.9	12445,4	12728.6
• Машини, уреди и апарати	1736.5	2082.0	2700.4	2738,2	2561.0
• Електрически машини	1120.5	1474.9	1807.4	2037,4	2115.9
• Транспортни средства	568.4	636.5	727.4	819,0	878.2
• Резервни части и оборудване	1667.6	2012.1	2443.8	2749,7	2570.5
• Други инвестиционни стоки	1804.5	2213.8	3459.8	4008,8	4603.0
Общо неенергийни стоки, в т.ч.	26188.1	31878.4	40693.7	39997,7	39346.7
Общо енергийни ресурси	1696.1	2889.7	6723.1	4167,3	3790.7
• Петролни продукти	1008.2	1120.9	3982.8	2681,8	2683.9
• Различни от петролни продукти	687.9	1768.7	2740.3	1545,7	1106.8
Други	84.3	98.9	613.1	516,0	0.0
Общо износ	27969	34866.9	47508.1	44433,1	43137.5

Източник: БНБ

При металите има увеличение общо от +746 мил. евро, като само за мед и продукти от мед стойностите са увеличени с +886 мил. евро.

Съгласно последните данни (табл. 1.6) и публикувания анализ на БНБ през 2024 г. общата стойност на изнесените черни и цветни метали, продукти и изделия от тях (без благородни) е 7 265,6 мил. евро и това представлява 16.8 % от стоковия износ (през 2023 г. е 14.6 %). От тях 1 602.6 мил. евро (22 %) е износът на стомана, стоманени продукти и различни видове стоманени изделия и 5 663 мил. евро или 78 % е стойността на цветните метали и техните продукти и изделия.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

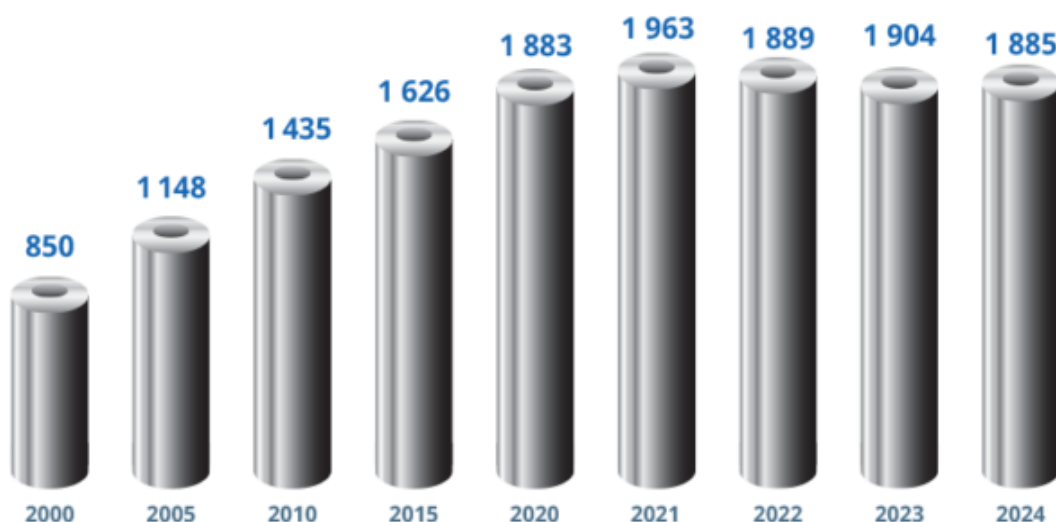
2.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2024 Г.

Стоманата е един от най-важните метали в света. Тя осигурява съвременния начин на живот с присъствието си от най-грандиозните инфраструктурни проекти до съдържанието на кухненските шкафове. Стоманата е здрава, издръжлива, безкрайно рециклируема (без да губи свойствата си) и ще бъде основата на нашето бъдеще.

По данни на Световната асоциация по стоманата, световното производство на сурова стомана през 2024 г. възлиза на 1 885 млн. тона, произведени от повече от 90 държави.

Фигура 2.1

Източник: Световна асоциация на стоманата.

Водещите 10 страни, представени в Таблица 2.1, големи производители на стомана през 2024 г. осигуряват 84.5 % от световното производство, запазвайки позициите си в класацията от 2023 г. Китай запазва позицията си на световен лидер по производство на сурова стомана, с произведените през 2024 г. 1 005 млн. тона, представляващи 53.3 % от световното производство. На второ място е Индия с дял от 7.9 %. Водещите 10 страни през 2024 г. запазват позициите си в класацията на големите производители на стомана от 2023 г.

Компаниите, водещи производители на сурова стомана в света през 2024 г. са представени в Таблица 2.2. Общото произведено количество на десетте водещи компании заема дял от 27.6 % от световното производство на сурова стомана.

Таблица 2.1

Водещи държави – големи производители през 2024 г.

Място в св. пр-во	Производители	Производство през 2024 г (млн. тона)	Производство през 2023 г (млн. тона)	Дял от световното производство през 2024 г (%)
	Общо за света	1 885	1 904	
1	Китай	1 005	1 029	53.3
2	Индия	149	141	7.9
3	Япония	84	87	4.5
4	САЩ	80	81	4.2
5	Русия	71	76	3.8
6	Южна Корея	64	67	3.4
7	Германия	37	35	2.0
8	Турция	37	34	2.0
9	Бразилия	34	32	1.8
10	Иран	31	31	1.7

Източник: Световна асоциация на стоманата.

Таблица 2.2

Компании, водещи производители на стомана (Топ 10 през 2024 г.)

	Компания - производител	Произведено количество (млн. тона)	Дял от световното производство (%)
1	China Baowu Group	130	6.9
2	ArcelorMittal	65	3.4
3	Ansteel Group	60	3.2
4	Nippon Steel Corporation	44	2.3
5	HBIS Group	42	2.2
6	Shagang Group	40	2.1
7	Jianlong Group	39	2.1
8	POSCO Holdings	38	2.0
9	Shougang Group	32	1.7
10	Tata Steel Group	31	1.6

Източник: Световна асоциация на стоманата.

Световното потребление на стомана през 2024 г. е 1 742.млн. тона. Най-голям потребител, както и през предходните години остава Китай с дял от 49.2 % (856.6 млн. тона) от световното потребление на стоманени продукти, но потреблението на стомана в Китай през текущата година намалява спрямо предходната с 5.4 %. Потреблението в ЕС(27) през 2024 г. възлиза на 130.1 млн. тона, което е увеличение с 300 хил. тона спрямо предходната година. Първите 10 големи потребители на стомана в световен

мащаб отчитат спад в потреблението през 2024 г. Изключение правят Индия, Турция и Бразилия, при които потреблението бележи ръст, съответно от 11.4 %, 0.8 % и 8.3 %.

Разпределението на потреблението на стомана по сектори сочи, че строителството и инфраструктурата са основният потребител на стомана и изделия от стомана, с дял от 52% от общото потребление. Машиностроенето заема дял от 16%, следван от сектор автомобилостроене с 12 %, производство на метални изделия и опаковки – 10 %, транспорт - 5%, електрическо оборудване – 3%, домакински уреди – 2%.

Стоманодобивната промишленост е определящ фактор за бъдещето на Европейския съюз, крайъгълен камък на неговата стратегическата автономност и устойчивост, включително отбраната и зеления преход. Стоманодобивния сектор и през 2024 г. е двигател на европейската икономика, с приноса си от 177 милиарда евро към брутната добавена стойност на ЕС и поддържането на над 2,5 милиона работни места.

Европейската стоманодобивна индустрия обаче е изправена пред нарастващия натиск на външни негативни фактори като рекордният глобален свръхкапацитет за стомана, геополитическото напрежение, нелоялните търговски практики, високите разходи за енергия, високите лихвени проценти и липсата на равнопоставени условия на конкуренция по отношение на климатичните амбиции. Само през 2024 г. в Съюза са съкратени около 18 хил. работни места и са затворени 9 млн. тона производствен капацитет.

Сделката за чиста промишленост на Европейската комисия и Планът за действие за стоманата и металите, представени в началото на 2025 г., са част от необходимите междусекторни мерки на индустриалната политика за справяне с предизвикателствата на сектора, обхващащи търговията, климата, енергетиката, достъпа до критични ресурси, водещите пазари за зелена стомана и инвестиционната подкрепа. Сред основните приоритети са: приемането на нова, високоефективна търговска мярка, която да замени действащата неадекватна защитна мярка на ЕС за стоманата, особено предвид вредата от увеличените американски тарифи, затваряне на вратичките в механизма за корекция на въглеродните емисии, намаляване на цените на енергията и справяне с изтичането на ценни вторични ресурси, по-специално стоманен скрап.

През 2024 г. производство на сурова стомана в ЕС достига близо 130 млн. тона. Това е слабо покачване с 2.7 % спрямо рекордно ниското ниво на производство от 126 млн. тона през 2023 г., но все още с 56 млн. тона под нивото преди финансовата криза от 2008 г. и с 20 млн. тона под това преди пандемията от COVID-19. Общото производство на стомана в страните от ЕС(27) заема дял от 6.9 % от световното производство, при 6.6 % през 2023г.

Таблица 2.2 отразява производството на водещите 14 държави-членки на ЕС през 2024 г. в сравнение с 2023 г. и мястото, което заемат в световната класация на производителите на стомана. Страните-членки, посочени в таблицата произвеждат 96.7 % от стоманата на ЕС(27), като не се наблюдава особена промяна както в производствените им обеми, така и по отношение на мястото, което заемат в световната ранг-листа. Останалите страни-членки, в т.ч. и България, през 2024 г. общо са произвели 4.2 % от суровата стомана в Съюза.

Таблица 2.3

Водещи държави - производители в ЕС през 2024 г., сравнение с 2023 г.

		2024 г.		2023 г.	
Място в пр-вото в ЕС	Държава-членка	Производство (млн. тона)	Място в свет. пр-во	Производство (млн. тона)	Място в свет. пр-во
1	Германия	37.2	7	35.4	7
2	Италия	20.0	12	21.1	11
3	Испания	11.9	17	11.4	17
4	Франция	10.8	18	10.0	19
5	Белгия	7.1	23	5.9	25
6	Австрия	7.1	24	7.1	22
7	Полша	7.1	25	6.4	23
8	Нидерландия	6.4	26	4.7	33
9	Швеция	4.0	34	4.3	36
10	Словакия	3.9	36	4.4	35
11	Финландия	3.7	39	3.8	38
12	Чешка република	2.5	42	3.4	40
13	Португалия	1.9	44	2.0	44
14	Люксембург	1.8	46	1.9	45
	ЕС(27)	129.7		126	

Източник: Световна асоциация на стоманата.

През 2024 г. търсенето на стомана в ЕС се свива за трета поредна година. Обемите на видимото потребление достигат най-ниското си ниво от 129 млн. тона, което съответства на потреблението от 2020 г. Намалението на видимото потребление през 2024 г. в сравнение с 2023 г. е с 1.1 %, след две поредни намаления през 2023 и 2022 г., съответно с 6 % и 8 %. Вносът на полуготови и готови продукти се увеличава на годишна база с 4 %, поддържайки исторически много висок пазарен дял от видимото потребление (27%).

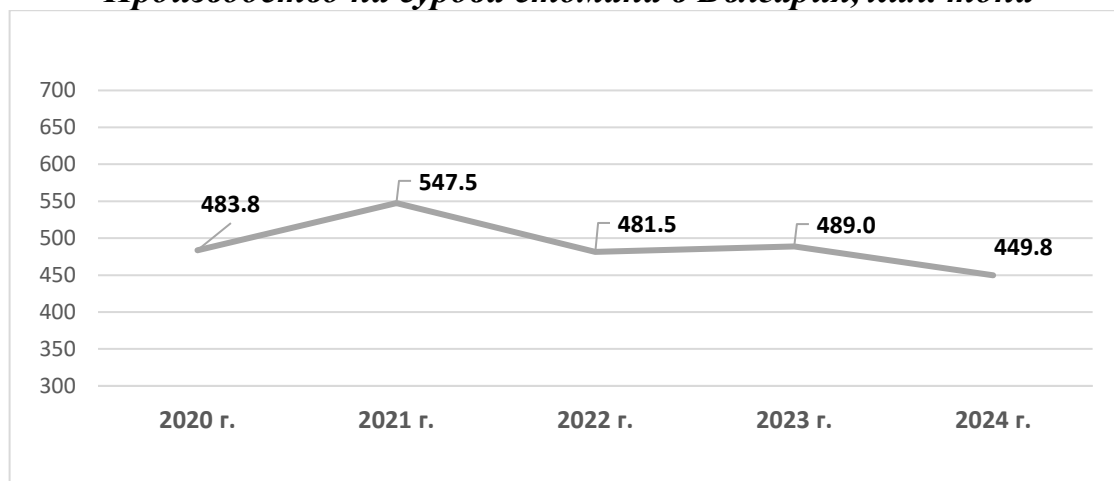
2.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

„Стомана Индъстри” АД, гр. Перник е единствен производител в България на сурова стомана. Стоманата се произвежда от стоманени отпадъци (скрап) в електрически дъгови пещи. Компанията произвежда също плоски и дълги продукти.

През 2024 год. са произведени 449.8 хил. тона сурова стомана, с 39,2 хил. тона (8 %) по-малко от произведената стомана през 2023 г. (фиг. 2.4). Производството на сурова стомана през 2024 г. достига най-ниското си равнище за последните пет години, много по-ниско от нивата по време и след кризата от COVID-19. Този исторически спад се дължи на редица фактори, като свиване на търсенето на сурова стомана в ЕС, геополитическото напрежение, по-високи разходи за енергия и производство в сравнение с други региони, нарастващ натиск на увеличаващия се глобален свръхкапацитет и др.

Фигура 2.2

Производство на сурова стомана в България, хил. тона

На фона на общия срив в производството на стомана в ЕС е необходимо ускорено решаване на ключови за металната индустрия проблеми, като сигурни доставки на чиста енергия на достъпни цени, ефективно прилагане на СВАН, привеждане на защитните мерки в съответствие с новите пазарни условия, ускорено прилагане на кръгови икономически модели за преработка на индустриални отпадъци и ограничаване износа на скрап и др.

Общият годишен капацитет на „Стомана Индъстри“ АД надхвърля 2 млн. тона широка гама от продукти, в т.ч. стоманени листове, кръгове и сфери, сортов прокат, специални профили и други продукти с високо качество, отговарящо на високите изисквания в ЕС. Предприятието разполага с две високопроизводителни електродъгови пещи в непрекъснат работен режим и с инсталация за разделяне и сортиране на скрап с капацитет да обработи 200 тона скрап/час. „Стомана Индъстри” АД

разработва нови марки стомани и варианти на вече произвежданите, непрекъснато развива инфраструктурата си и технологията на производство, за постигане на по-високо качество и ефективно въвеждане на нови продукти.

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Валцуваните черни метали (ВЧМ) се произвеждат в „Стомана Индъстри” АД, гр. Перник и „Промет Стиил” ЕАД, гр. Бургас. Дълъг прокат произвеждат и двете предприятия. Плосък горещовалцуван прокат се произвежда само в „Стомана Индъстри” АД. През 2024 г. общото произведено количество ВЧМ в страната е 988,6 хил. тона, с 38.9 хил. тона по-малко в сравнение с 2023 г., или спад от 3.8%. Данни за производството са дадени в Таблица 2.4 и Фигура 2.3.

Количеството произведен **дълъг прокат** през 2024 г. е 771.2 хил. тона, с 2,4 % по-малко в сравнение с 2023 г. През 2024 г. „Стомана Индъстри“ АД е произвела 25.6 хил. тона по-малко от предходната година. Производство на „Промет Стиил“ ЕАД през 2024 г. достига 557.8 хил. тона, със 7.0 хил. тона повече в сравнение с 2023 г. или ръст от 1.3%. През текущата година производството в „Промет Стиил“ ЕАД нараства с намаляващ темп (1.3 %) спрямо предходните години, когато темпа на нарастване на производството е с повече от 16 %/годишно.

През 2024 г. „Стомана Индъстри” АД е произвела 217.5 хил. тона **плосък прокат**, с 20,1 хил. тона по-малко в сравнение с 2023 г. Това е намаление от 8,5 %, за разлика от нарастването на обема на производството на плосък прокат с 3.7 % през 2023 г. Традиционно „Стомана Индъстри” АД произвежда повече дълъг прокат. През 2024 г. обаче традицията е нарушена, тъй като произведеното количество плосък прокат е с 3.8 хил. тона повече от това на дългия прокат. Като цяло през 2024 г. „Стомана Индъстри” АД отчита спад от 8.5 % на общия производствен обем на прокат в сравнение с 2023 г.

„Промет Стиил” ЕАД произвежда само дълъг прокат. Предприятието е собственост на украинската холдингова групировка „Метинвест“. Стоманата, използвана в заготовките/полупродуктите, които са основната суровина за производство на дълъг прокат от „Промет Стиил” ЕАД се добива, топи и отлива в Украйна от желязна руда, въглища и други суровини. Доставките на заготовките се осъществяват от „Камет Стийл“, дъщерно дружество в Украйна на „Метинвест”.

Таблица 2.4

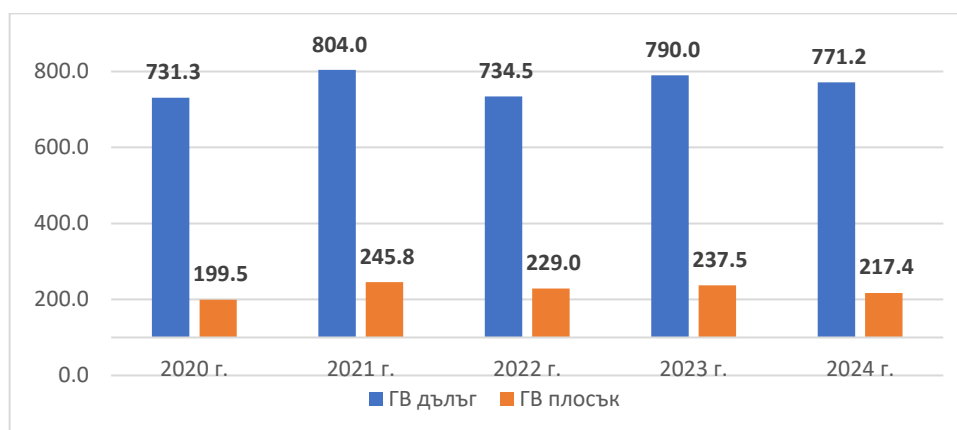
Производство на валикувани черни метали (ВЧМ), хил. тона

Видове прокат	Фирми	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23	2024/23
							+/-	%
ГВ дълъг	„Промет Стиил” ЕАД	501.1	585.1	467.1	550.8	557.8	7.0	101.3
	„Стомана Индъстри” АД	230.2	218.9	267.4	239.2	213.6	-25.6	89.3
	Общо ГВ дълъг	731.3	804.0	734.5	790.0	771.2	-18.8	97.6
ГВ плосък	„Стомана Индъстри” АД	199.5	245.8	229.0	237.5	217.4	-20.1	91.5
Общо прокат	„Промет Стиил” ЕАД	501.1	585.1	467.1	550.8	557.8	7.0	101.3
	„Стомана Индъстри” АД	429.7	464.7	496.4	476.7	421.0	-55.7	88.3
Общо ВЧМ		930.8	1049.80	963.50	1027.50	988.60	-38.9	96.2

Източник: Фирмени данни

През 2024 г. „Промет Стиил” ЕАД продължава тенденцията на нарастване на производството, като бележи ръст от 7.0 % спрямо 2023 г., но все още не успява да достигне равнището от 2021 г. - най-силната година по отношение на производството. През 2024 г., въпреки продължаващите трусове във веригите за доставки на заготовки в резултат от конфликта в Украйна, сериозното покачване на цените на енергията и производствените разходи, компанията успява да стабилизира и увеличи производството си. Фигура 2.3 представя динамиката на общото производство в страната на валикувани черни метали за период от 5 години.

Фигура 2.3

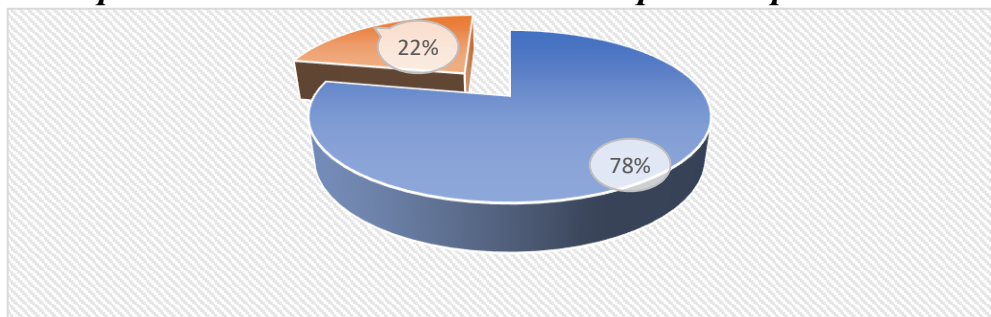
Производство на валикувани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. тона

В съответствие с капацитета на съществуващите мощности, в

България традиционно се произвежда дълъг прокат в количества 2-3 и повече пъти по-големи от тези на плоския прокат. Съотношението дълъг/плосък прокат се запазва и през 2024 г. (фиг. 2.4), като произведения дълъг прокат е 3.6 пъти повече от произведените плоските продукти.

Фигура 2.4

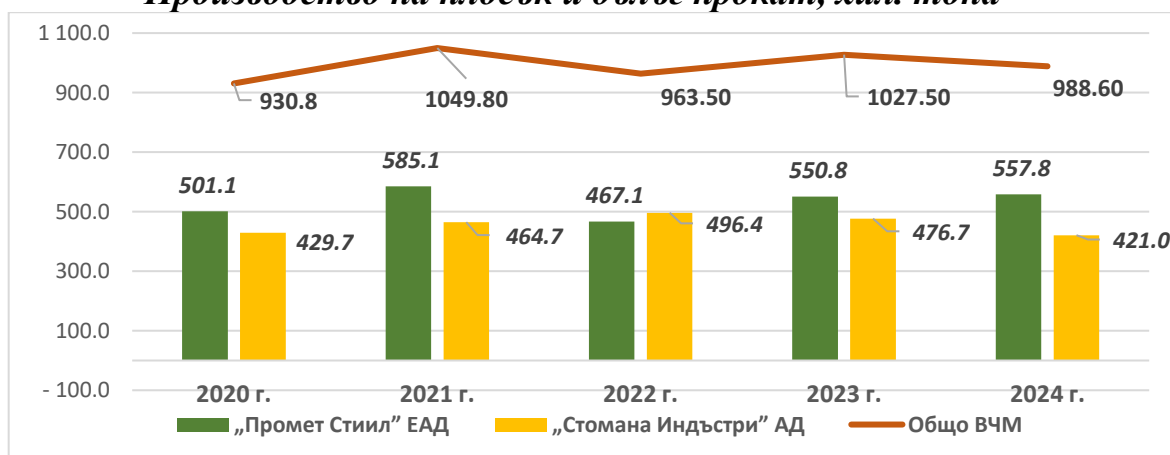
Производство на плосък и дълъг прокат през 2024 г.

Фигура 2.5 представя динамиката на производството на прокат по производители за последните пет години.

Фигура 2.5

Производство на плосък и дълъг прокат, хил. тона

2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Изделията от валцувани черни метали (ВЧМ) са: стоманени тръби, ламарина с цинково покритие, стоманени топки за мелници, тел и телени изделия и др. Те са следващите продукти по веригата на добавена стойност, а суровините за производството им се осигуряват от български металургични предприятия или от внос (листа, ленти, валцдрат).

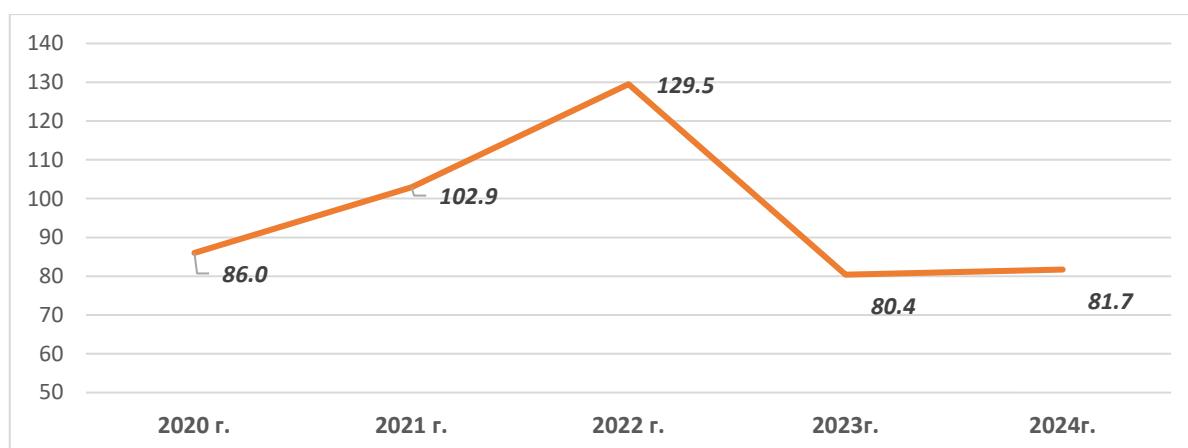
Таблица 2.5 представя данните за производството на изделия от ВЧМ само от предприятия-членове на БАМИ. В България има и други производители на заварени тръби и различни изделия от стомана и валцувани черни метали. През 2024 г. са произведени 81.4 хил. тона изделия от ВЧМ, с 1.3 хил. тона повече от произведените през 2023 г. Отчетен 1,6 %

ръст на производството.

В периода от 2020 до 2022 г. се наблюдава стремителен възход в производството на изделия от ВЧМ от предприятията-членове на БАМИ, последван от рязък спад през 2023 г., под равнището от 2020 г. Въпреки отчетеното увеличение на произведените изделия от ВЧМ през 2024 г., все още не е достигнато равнището на производството през 2020г. Графиката на фигура 2.6 представя развитието на производството на изделия от ВЧМ за период от 5 години на предприятията, членове на БАМИ.

Фигура 2.6

Производство на изделия от ВЧМ, хил. тона

„ЕМЦ Дистрибушън“ ЕООД, гр. Русе произвежда широка гама от електрозаварени **стоманени тръби** и профили, с различна форма и размери, тръби със защитена от корозия повърхност (поцинковани) и тръби и фитинги за електрически инсталации от нисковъглеродна студеновалцувана листовка стомана на рулони. Продуктовата гама обхваща повече от 3700 различни продукта.

Друг производител на стоманени тръби е „Стомана Индъстри“ АД, чиято производствена гама обхваща голямо разнообразие от кръгли, квадратни и правоъгълни профили и комбинации от дебелини, използвани в много различни приложения. Продуктите се произвеждат от различни видове стоманени горещо и студено валцувани рулони, и горещо поцинковани рулони.

Стоманени топки за смилане при добив на злато, мед, желязо, цинк и сребро, които се използват в мелници за смилане на руда се произвеждат в „Стомана Индъстри“ АД и „Ел Стомана“ ООД.

„ЖИТИ“ АД, гр. Русе произвежда разнообразни по вид и размери **телове и телени изделия**.

Таблица 2.5

Производство на изделия от ВЧМ по фирми, хил. тона

Изделия	Фирми	2020	2021	2022	2023	2024	2024/23	2024/23
							+/-	%
Стоманени тръби, заварени	„ЕМЦ Дистрибушън“ ЕООД	37.7	41.8	36.2	30.7	33.3	2.6	108.5
	"Стомана Индъстри" АД	4.4	16.2	14.3	15.3	15.9	0.6	103.9
Стоманени топки за мелници	Стомана Индъстри АД „Ел Стомана“ ООД	31.7	32.3	38.9	22.8	23.3	0.5	102.2
Тел и телени изделия	„ЖИТИ“ АД	12.2	12.6	11.4	11.6	9.2	-2.4	79.3
Общо изделия от ВЧМ		86.0	102.9	129.5	80.4	81.7	1.3	101.6

Източник: Фирмени данни

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ**2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ**

По данни на митническата статистика вносът в България на валцувани черни метали и изделия от тях, включително скрап, през 2024 г. достига 2 210.1 хил. тона, на стойност 3 180.5 млн. лева. За втора поредна година се наблюдава спад във вноса на черни метали и изделия. В сравнение с отчетения през 2023 г. спад в равнището на вноса от 1.5 %, намалението през 2024 г. спрямо 2023 г. е 0.7%. През 2024 г. са внесени 16,4 хил. тона по-малко ВЧМ и изделия, на стойност 226 хил. лева. Таблица 2.6 отразява данните в количествено измерение на вноса по стокови групи през последните пет години.

През 2024 г. са внесени 128,8 хил. тона **скрап от черни метали**, използван като суровина за производство на сурова стомана. Внесеното количество е с 80.8 хил. тона по-малко от равнището на вноса на скрап през 2023 г. Суровината се внася основно от Сърбия, чийто внос заема 64.2 % от общия внос на скрап в България. На второ място е Румъния с дял от вноса от 30,6 %. Значително по-малък дял заемат Украйна - 2.5 %, Чехия-2.3 %, Македония - 0.3 %.

Таблица 2.6

Внос на черни метали и изделия от тях, хил. тона

Стоки	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Нелегирани - общо	1734.7	1676.5	1739.2	1795.2	1792.4	-2.8	99.8
Чугун - блок, гранули, прах	13	15.3	21.1	26.4	18.3	-8.1	69.4
Феросплави	15.3	14.6	20.8	19	24.0	5.0	126.2
Скрап	185	130.3	157.6	209.6	128.8	-80.8	61.4
Полупродукти	547.6	567.2	554.9	620.1	573.8	-46.3	92.5
ГВ прокат (рулон и лист)	557.4	486.6	491.5	446	542.5	96.5	121.6
СВ прокат (рулон и лист)	103.1	126.6	102	95.9	85.7	-10.2	89.4
Валцдрат	151.4	169.2	194.3	169	201.3	32.3	119.1
Пръти	84.2	88.3	119.8	123.5	124.6	1.1	100.9
Профили	77.7	78.4	77.2	85.8	93.4	7.6	108.9
Легирани - общо	87.5	105.4	218.5	118.7	104.2	-14.5	87.8
ГВ и СВ рулони и лист	60.1	62.8	150	77	74.7	-2.3	97.0
Пръти и профили	27.4	42.6	68.5	41.7	29.5	-12.2	70.7
Изделия от ВЧМ	456.7	206.4	303.8	312.6	313.6	1.0	100.3
Безшевни тръби	25.6	0	37.3	33.2	30.4	-2.8	91.4
Заварени тръби	204.4	0	32.5	49.2	44.8	-4.4	91.1
Ламарина с покритие	195.4	182	201.9	191.3	205.7	14.4	107.5
Телове, въжета и др.	31.3	24.4	32.1	38.9	32.7	-6.2	84.1
Общо	2278.9	1988.3	2261.5	2226.5	2210.1	-16.4	99.3
Стойност, млн. евро	1266.5	1529.7	2270.8	1741.7	1626.1	-115.6	93.4
Стойност, млн. лева	2477.1	2991.8	4441.3	3406.5	3180.5	-226.0	93.4

Източник: Митническа статистика, НАП

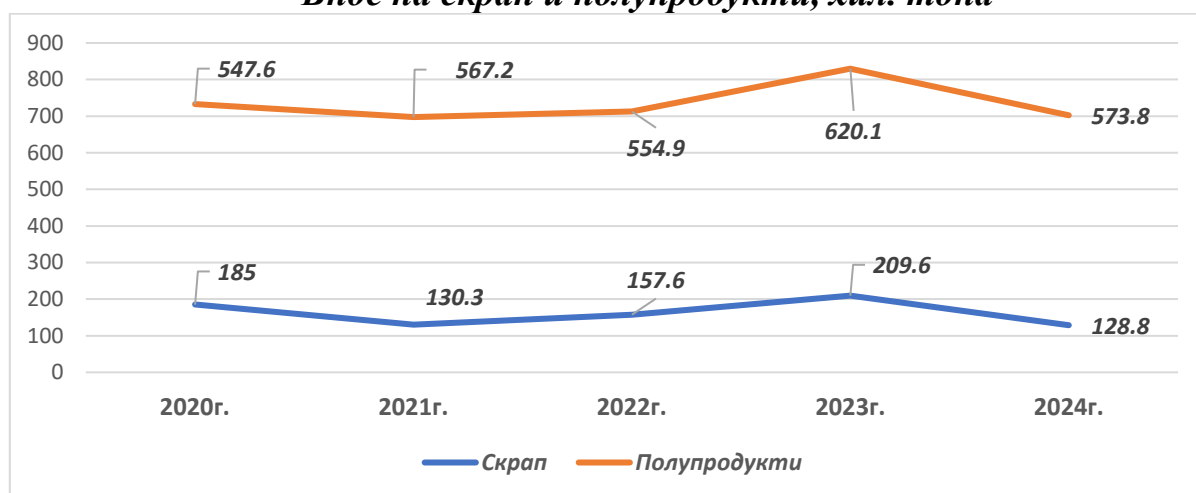
Вносът на полупродукти, след достигнатия за последните пет години пик от 620.1 хил. тона през 2023 г., през 2024 г. намалява. Внесени са 573.8 хил. тона полупродукти, с 46.3 хил. тона по-малко спрямо предходната година, като е реализиран спад от 7.5 %. Вносът от Украйна заема дял от 95.1 % от общия внос на полупродукти в страната, следвана от Гърция с дял от 4 %. Незначителни количества, под 1 % се внасят от Иран, Испания, Дания.

Фигура 2.7 отразява динамиката на вноса на скрап и полупродукти в България за периода 2020-2024 г. След преработка до продукти с нова добавена стойност, те се реализират на вътрешния пазар и за износ.

Вносът на **плосък и дълъг прокат** за периода 2020 г.-2024 г. г. е представен във Фигура 2.8.

Фигура 2.7

Внос на скрап и полупродукти, хил. тона

През 2024 г. в България са внесени 702,9 хил. тона горещо валцуван (ГВ) и студено валцуван (СВ) плосък прокат от обикновени и легирани стомани. Увеличението спрямо 2023 г. е с 84 хил. тона или ръст от 13.6 %. Нелегираните ГВ продукти (рулони и листа) от внос са 542.5 хил. тона, с 96.5 хил. тона повече от предходната година.

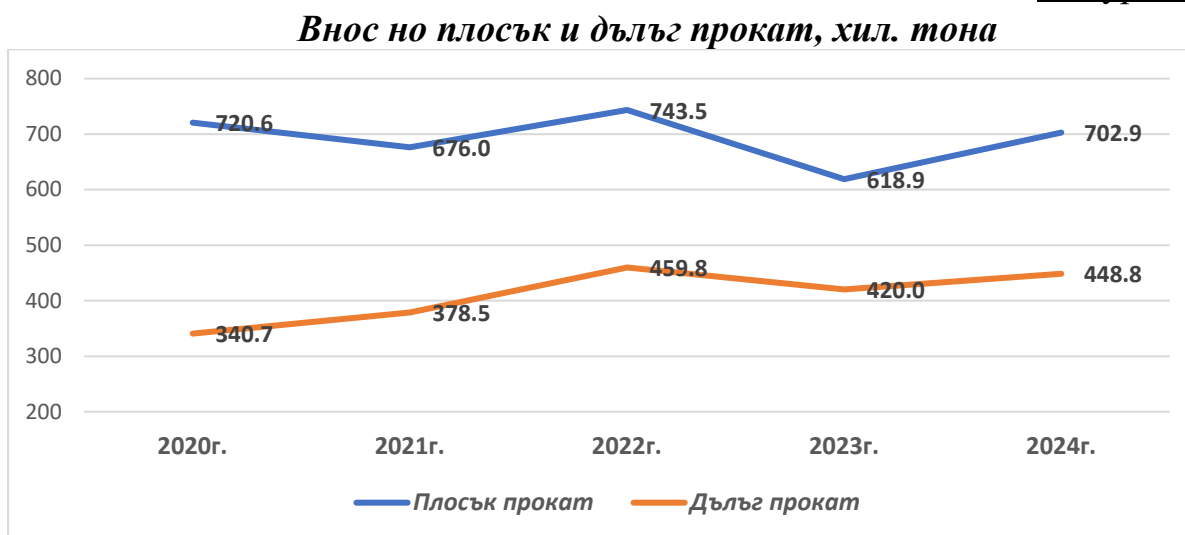
Плосък СВ прокат не се произвежда в страната, но вносът му поддържа трайна тенденция на намаление през последните години. През 2024 г. са внесени 85.7 хил. тона, с 10.2 хил. тона (10.6 %) по-малко от предходната 2023 г. Плосък прокат се внася основно от Турция (53.6 %) и Украйна (34,9 %). Вносът от съседните ни държави Сърбия и Румъния общо заема дял под 10%. Незначителни количества се внасят също от Египет и страните от ЕС.

През 2024 г. общият внос **на дълъг прокат** (пръти и профили от обикновени и легирани стомани, валцдрат) възлиза на 448.8 хил. тона. Увеличението спрямо 2023 г. е с 6,8 % или с 28.8 хил. тона повече. Турция е водещ вносител у нас и на дълъг прокат, с пазарен дял на вноса от 29.8 %. Заедно с Гърция (21.4 %), Египет (16.1 %) и Китай (5.2 %) съставляват почти 73 % от вноса на дълъг прокат в България през 2024 г. Останалият внос е с произход от страните от ЕС, Украйна и съседните балкански страни.

През 2024 г. са внесени 218 хил. тона **пръти и профили** от нелегирани стомани. Внесените количества са с 8.7 хил. тона (4.1 %) повече от 2023 г. Вносът на **валцдрат** се увеличава до 201.3 хил. тона. През 2024 г. са внесени 32.3 хил. тона валцдрат повече в сравнение с 2023 г., или ръст от 19.1%.

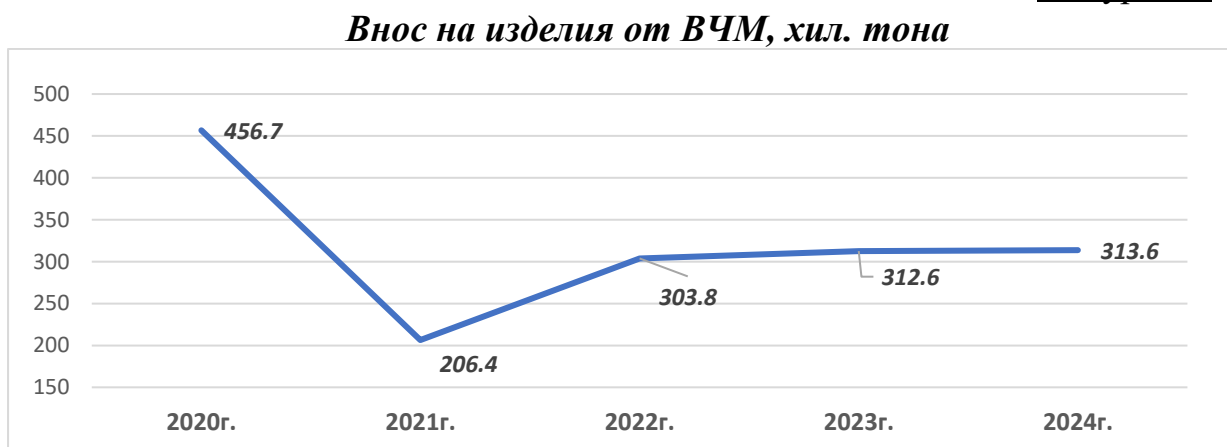
Географското разпределение на вноса в България на дълги продукти през 2024 г. е както следва: 36,1 % от Гърция, 24% от Турция, 15.3 % от Египет. Делът на Виетнам във вноса е 9.6%, а на Украйна 7.8 %. Останалият внос е от съседните ни балкански страни.

Фигура 2.8

През 2024 г. продължава тенденцията на плавно нарастване на вноса на изделия от валцувани черни метали. Внесени са общо 313.6 хил. тона, с хиляда. тона повече от 2023 г. Отбелязан е ръст от 0.3%. Вносът на изделия от валцувани черни метали за последните 5 години е представен на фиг.2.9.

Фигура 2.9

През 2024 г. са внесени общо 75.2 хил. тона **безшевни и заварени тръби**. Внесените стоманени тръби са със 7.2 хил. тона (8.8 %) по-малко от вноса им през 2023 г. Регистрирано е също намаление с 15.9 % на вноса на **телове и въжета**. Свиването на вноса на стоманени тръби и телове води до общо намаление на вноса на изделията от валцувани черни метали през 2024 г. с 0,7 % в сравнение с предходната година.

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

По данни на митническата статистика общото количество на изнесените от България през 2024 г. метални суровини (чугун, скрап, полупродукти), прокат и изделия от валцувани черни метали е **1508.2 хил. тона** на стойност **2331 млн. лева**. В сравнение с 2023 г. се наблюдава спад от 3.2 % в количествата на износа на метални суровини, полупродукти и изделия. Изнесени са 50.2 хил. тона по-малко, но общата стойности е по-висока с 214 млн. лева. Тази стойност зависи от цените на стоманата на международните пазари и региона. Таблица 2.7 отразява количественото измерение на износа по стокови групи през последните пет години.

Видно от данните, износьт след ръста през 2021 г. вече трета година намалява и през 2024 г. пада под равнището от 2020 г. Намаление на изнесените количества се наблюдава във всички стокови групи с изключение на полупродуктите и изделията от ВЧМ.

Износьт на **скрап** за трета поредна година бележи намаление. През 2024 г. изнесените количества метален скрап са с 8.4 % по-малко спрямо 2023 г. Независимо от положителния факт, износьт на скрап от страната продължава да се осъществява в големи количества, което води до недостиг на суровина за **единственият производител на стомана в България** - „Стомана Индъстри” АД.

Данните за износа на **плосък и дълъг прокат**, продукти с добавена стойност, през 2024 г. сочат намаление на износа както на плосък прокат, така и на дълъг прокат. Спадът спрямо износа на двата продукта през 2023 г. при плоския прокат е 5,6 %, а при дългия прокат е 8,1 %. Данните за износа на дълъг и плосък прокат са представени във фигура 2.11.

През 2024 г., съгласно данните на митническата статистика от България са изнесени 226,3 хил. тона плосък прокат, с 19.9 хил. тона по-малко от 2023 г. Компаниите, производители на плосък прокат, също отчитат спад в износа на плосък прокат. Изнесени са 18,7 хил. тона по-малко плосък прокат (9.1 %) в сравнение с предходната година. Износьт на компаниите-производители към страните от ЕС също бележи спад. Изнесени са 4.5 хил. тона (2.7%) по-малко плосък прокат от този през 2023г. Над 85 % от износа на плоски нелегирани продукти през 2024 г. е предназначен за страните от ЕС, от които най-голям износ е осъществен към Румъния – 29.1 %, Полша – 14.2 %, Словакия - 8.8 %, Унгария – 8.3 %, Гърция – 8.3 %. Делът на износа на плоски продукти към Турция през 2024г. намалява в сравнение с 2023 г и заема дял от 6.3 % (през 2023 г. -10.5 %). Износьт на плоски продукти към съседните балкански страни (Сърбия, Македония, Босна и Херцеговина, Албания и Косово) е с дял от 4.6%.

Таблица 2.7

Износ на черни метали и изделия от тях, хил. тона

Стоки	2020	2021	2022	2023	2024	2024/23 +/-	2024/23 %
Нелегирани - общо	1160.7	1373	1197.1	1217.80	1148.6	-69.2	94.3
Чугун-блок, ганули	0.7	1.3	0.1	0.1	0.1	0.0	123.0
Феросплави	6.3	5.2	7.5	9	9.0	0.0	99.8
Скрап	452.9	582.7	545.2	486.5	445.8	-40.7	91.6
Полупродукти	2.6	16.2	3.8	4.2	9.0	4.8	214.2
ГВ прокат (рулон и лист)	203.2	210.2	234.7	222.6	207.6	-15.0	93.2
СВ прокат (рулон и лист)	5.6	7.4	5.2	3.4	2.6	-0.8	75.0
Валцдрат	1.9	1.1	0.7	3.1	1.1	-2.0	37.0
Пръти	459.6	516.8	381.7	471.2	459.7	-11.5	97.6
Профили	27.9	32.1	18.3	17.8	13.7	-4.1	77.2
Легирани - общо	49.1	67.4	79.2	73.2	56.5	-16.7	77.2
ГВ и СВ рулони и лист	12.2	17.7	23.3	20.2	16.1	-4.1	79.9
Пръти и профили	36.9	49.7	55.9	53.1	40.4	-12.7	76.0
Изделия от ВЧМ	336.8	325.6	291.3	267.4	303.1	35.7	113.4
Безшевни тръби	2	4.7	1.8	0.5	0.8	0.3	154.7
Заварени тръби	296.8	283.7	252	235.4	261.2	25.8	110.9
Ламарина с покритие	10.4	13.8	13.6	8.5	11.7	3.2	137.4
Телове, въжета и др.	27.6	23.4	24	23	29.5	6.5	128.3
Общо, хил.т	1546.6	1766	1567.5	1558.4	1508.2	-50.2	96.8
Стойност, млн. евро	720.7	1216.7	1460.7	1082.5	1192.0	109.5	110.1
Стойност, млн. лева	1409.6	2379.7	2857	2117.2	2331.3	214.1	110.1

Източник: Митническа статистика, НАП

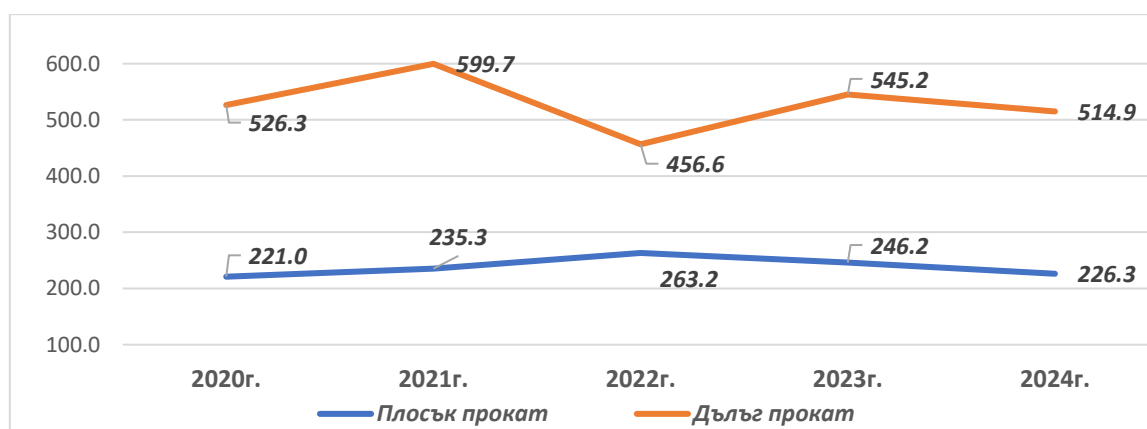
При дългите продукти, съгласно данните на митническата статистика, спадът в равнището на износа на България от **пръти, профили, арматурно желязо** през 2024 г. в сравнение с предходната година е 5.6 %. През 2024 г. са изнесени 514.9 хил. тона дълъг прокат, с 30.3 хил. тона по-малко от износа през 2023 г. Компаниите в страната, които произвеждат пръти, профили и арматурно желязо **също** отчитат спад от 4.4 % в износа на **дълъг прокат** през 2024 г. спрямо 2023 г. През 2024 г. компаниите са изнесли 23.9 хил. тона по-малко от предходната година.

Около 52 % от износа на пръти, профили и арматурно желязо е насочен към страните от ЕС, от които най-голям е дялът на износа към Румъния – 28.8 % от общия износ на дълъг прокат, следвана от Гърция с 13.6 %. Износът за САЩ заема дял от 25.6 %, а за Канада – 12.6%. Към съседните балкански страни Македония, Сърбия, Босна и Херцеговина е с дял от 6.4%. За Турция са изнесени 0.6 % от общия износ на дълги продукти.

Износът на **пръти от нелегирани стомани**, които са основно производство на българския стоманодобив, през 2024 г. е 459.7 хил. тона, или спад от 2.4 % спрямо износа на същия продукт през 2023 г. Равнището през 2024 г. се връща към нивото си през 2020 г., оставяйки далече от достигнатия пик на износа през 2021 г. от 516.8 хил. тона (с 11.1 % повече).

Фигура 2.11

Износ на плосък и дълъг прокат, вкл. легиран, хил. тона

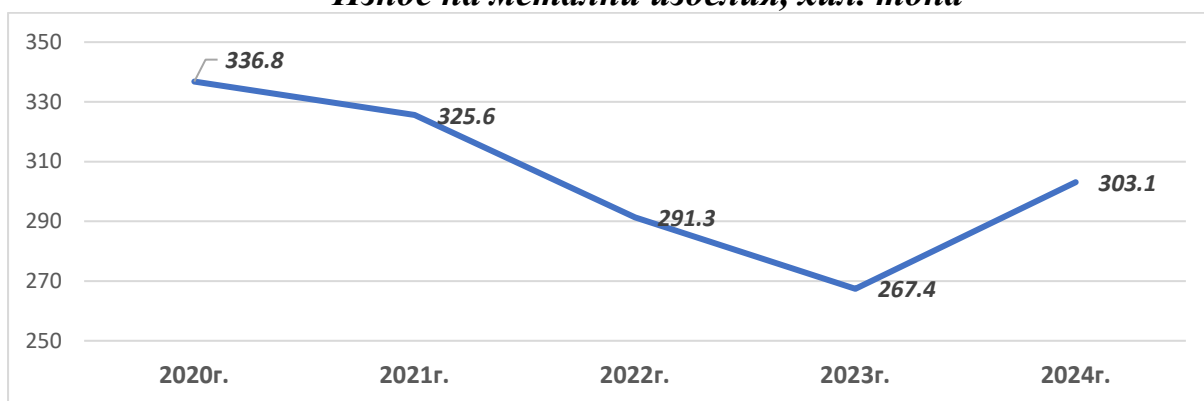
Данните на митническата статистика сочат, че водещ търговски партньор в износа на България на пръти от нелегирани стомани през 2024 г. са САЩ с дял от 28.7 % от общия износ на продукта. Традиционно близо половината от износа на пръти от нелегирани стомани от България е предназначен за страните от ЕС (през 2024 г. дялът на износа е 49.7%), от които основна дестинация е Румъния – 26.7 % от общия износ, следвана от Гърция - 15.0 %, Кипър - 4.0 % и др. Износът за Канада заема дял съответно от 14.2 %, а за съседните балкански страни – 4.3 % (Македония - 2.6%, Сърбия – 1.1 %). Износът за Украйна е с дял от 1 %, а за Турция – 0.3 %.

Продължава наблюдаваната през последните пет години негативна тенденция на намаление износа на **профили от нелегирани стомани**. През 2024 г. е отбелязан драстичен спад, като е достигнато най-ниското ниво на износа на профили от нелегирани стомани за периода 2020-2024 г. Изнесеното количество профили през 2024 г. е с над 50 % по-малко от износа през 2020 г. През 2024 г. са изнесени 13.7 хил. тона профили, с 4.1 хил. тона по-малко от 2023 г., или спад от 22.8%. Над 90 % от износа на профили от нелегирани стомани е предназначен за съседните страни Румъния (32.7 %), Македония (22.2 %), Сърбия (18.3), Босна и Херцеговина (16.5 %), Хърватия (3.7 %).

През 2024 г. единствено при **изделията от ВЧМ** се наблюдава увеличение на износа (Фигура 2.12). Изнесени са 303.1 хил. тона изделия от ВЧМ, с 35.7 хил. тона повече от износа през 2023 г., което е ръст от 13.4%. Износът на изделия от ВЧМ е отразен във фигура 2.14. През 2024 г. се наблюдава увеличение на износа на всички категории изделия от ВЧМ - заварени тръби (54.7 %), безшевни тръби (10.9 %), ламарина с покритие (37.4 %), телове, въжета и др. (28.3 %). Данните за производството на изделия от ВЧМ, посочени в таблица 2.4 са с по-малки стойности, тъй като има и други производители в страната.

Фигура 2.12

Износ на метални изделия, хил. тона

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ

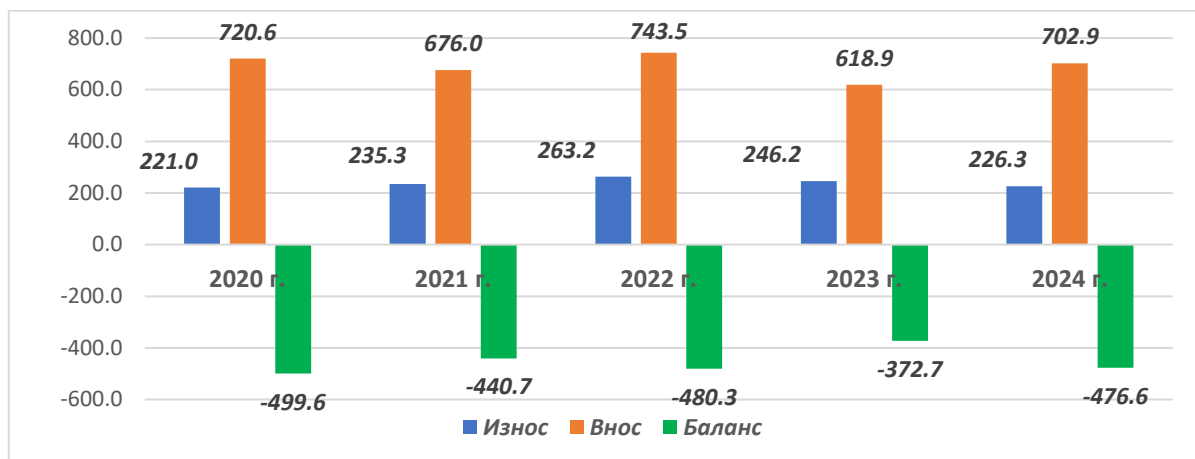
Външнотърговската статистика на България за продуктите от черни метали характеризира сектора като нетен вносител с отрицателно външнотърговско салдо.

През 2024г. се запазва традицията вносът на плосък прокат да е значително по-голям от износа, като съотношението отново е повече от 3 пъти в полза на вноса. Салдото в търговията с плоските продукти отново е отрицателно, като вносът надвишава износа с 476.6 хил. тона, но се наблюдава също така свиване на обема на износа и увеличаване на този на вноса. Темпът на растеж на вноса се увеличава с 13.6 % спрямо предходната година, докато темпа на растеж на износа намалява с 8.1 %. Графиката на фигура 2.13 показва развитието на износа, вноса и баланса в търговията на **плосък прокат** за периода 2020 г.–2024 г.

При **дългите продукти** (фиг. 2.14) салдото през последните пет години е положително, с изключение на 2022 г., когато салдото макар и в неголям размер е отрицателно.

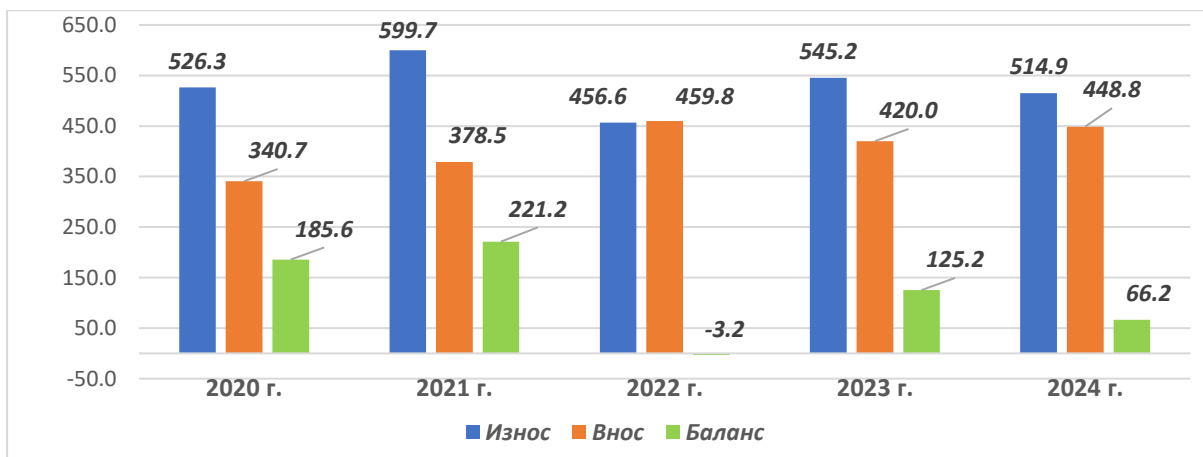
През 2024 г. балансът е положителен, т.е. износът (514.9 хил. тона) превишава вноса (448.8 хил. тона) с 66.2 хил. тона.

Износ и внос на плосък прокат, хил. тона

Въпреки положителното търговско салдо обаче се наблюдава същата тревожна тенденция на свиване на обема на износа и увеличаване на този на вноса както е в търговията с плоски продукти. Темпът на растеж на износа намалява с 5.5 % спрямо предходната година, докато този на вноса се увеличава с 6.8 %.

Износ и внос на дълъг прокат, хил. тона

Съществуващите в страната мощности за производство на дълги продукти могат да задоволяват голяма част от търсенето и биха могли да са предпоставка за намаляване на вноса на продуктите от черни метали. Действието на редица, вече споменати, негативни фактори обаче оказва влияние върху производството и реализацията в страната. Освен тях, сериозен ценови натиск на българския пазар на стоманени продукти оказва вносът от някои съседни и трети страни, упражняващи нелоялни търговски практики. Въпреки приетите от ЕК защитни мерки за стоманата, българският пазар е поставен в условия на увеличаващ се внос на стоманени продукти от трети страни, предимно от региона.

Фигура 2.15 представя данните за вноса, износа и салдото на изделия от валцувани черни метали за петгодишен период. Видно от данните, при **изделията от ВЧМ** няма ясно изразена тенденция. Количествата на внесените и изнесени продукти се променят. Това се дължи на промени в регулярните потребности, които се задоволяват от собствено производство или от внос. През текущата година се наблюдава положителна тенденция на увеличение на износа с 35.7 хил. тона спрямо предходната година, което е ръст от 13.4 %. При вноса обаче, за разлика от 2023 г., през 2024 г. е налице увеличение от 0.3 %.

Фигура 2.15

Износ и внос на изделия от ВЧМ, хил. тона

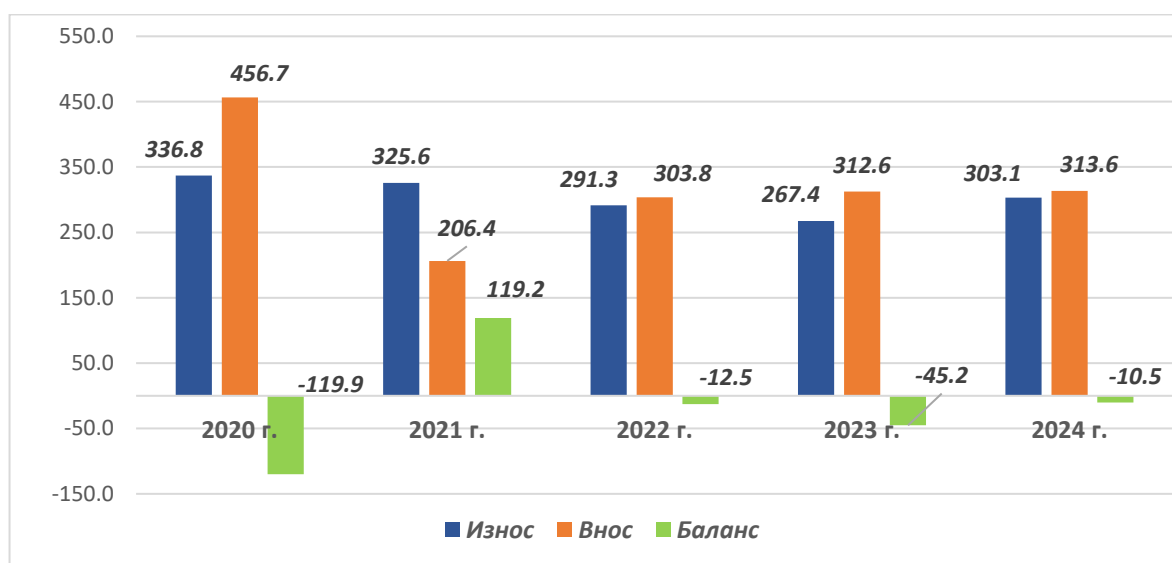

Таблица 2.8 представя обобщен външнотърговски баланс, отчитащ разликата между износа и вноса на всички суровини, продукти и изделия от черни метали. През 2024 г. отрицателното търговско салдо е **(-)668.7 хил. тона**. За сравнение салдото през предходните години е както следва: през 2023 г. е (-)797.7 хил. тона, 2022 г. (-)659.6 хил. тона, 2021 г. (-)288,8 хил. тона, 2020 г. (-)711.0 хил. тона, а през 2019 г. (-)810.1 хил. тона.

Таблица 2.8

Външнотърговски баланс на черни метали за 2024 г.

Вид продукция	Износ/хил. тона	Внос/хил. тона	Разлика
Полупродукти	9.0	573.8	-564.8
Плосък прокат	226.3	702.9	-476.6
Дълъг прокат	514.9	448.8	66.2
Изделия от ВЧМ	303.1	313.6	-10.5
Скрап	445.8	128.8	317.0
Общо	1499.1	2167.8	-668.7

Източник: Митническа статистика, НАП

Данните за периода показват:

- **полупродукти** – България е нетен вносител на заготовки - суровини за следваща преработка по веригата на стойността в металната индустрия. През 2024 г. балансът е (-)564.8 хил. тона, при (-)616 хил. тона през 2023 г.;

- **плосък прокат** – и в тази група страната ни е нетен вносител. През 2024 г. вносът надвишава износа с (-)476.6 хил. тона. За сравнение през 2023 г. отрицателното салдо е (-)538.7 хил. тона.;

- **дълъг прокат** – наличието на производствени мощности в страната е предпоставка за положителното търговско салдо в тази продуктова група. През 2024 г. положителният търговски баланс е 66.2 хил. тона.

- **изделия от ВЧМ** – през текущата година салдото е отрицателно (-)10.5 хил. тона. За сравнение през 2023 г салдото е (-)45.2 хил. тона. Намалението на негативния резултат се дължи на изпреварващото увеличение през 2024 в сравнение с 2023 т. на износа на изделия от ВЧМ (13.4 %) спрямо увеличението на вноса (0.3 %) Салдото е отрицателно за всички изделия от ВЧМ с изключение на заварените тръби, където износът превишава вноса с 216.3 хил. тона.

- **скрап** – и тази година износът на скрап превишава вноса. Положителното търговско салдо възлиза на 317 хил. тона. За сравнение балансът през 2023 г. е 276,9 хил. тона. Страната ни продължава да е нетен износител на суровина вместо на изделия с добавена стойност.

Таблица 2.9 представя външнотърговският оборот в натура само на валцувани черни метали и изделия от тях за пет последователни години. Данните не включват чугун, феросплави и скрап. Общият оборот на черни метали, включително заготовки за 2024 г. е **2 461.92** хил. тона, със 164.5 хил. тона по-малко от оборота за 2023 г., или намаление от 6.3%. За разлика от наблюдаваното през предходните години увеличение на вноса на валцувани черни метали, през 2024 г. има спад. Внесени са 102.5 хил. тона (5.6 %) по-малко от предходната година.

Таблица 2.9

Външнотърговски оборот на ВЧМ и изделия, хил. тона

Продукти и изделия от ВЧМ	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23	2024/23
Валцувани черни метали							
- внос (вкл. полупродукти)	1608.9	1621.6	1758.2	1827.9	1725.4	-102.5	94.4
- износ (вкл. полупродукти)	749.9	851.2	723.5	798.5	736.5	-62.0	92.2
Общ оборот	2 358.80	2 472.80	2 481.60	2 626.40	2 461.92	-164.5	93.7
Салдо (износ-внос)	-859	-770.4	-1034.7	-1029.4	-989.0	40.4	96.1
Изделия от ВЧМ							
- внос	456.7	206.4	303.8	312.6	313.6	1.0	100.3
- износ	336.8	325.6	291.3	267.4	303.1	35.7	113.4
Общ оборот	793.5	532	595.1	580	616.7	36.7	106.3
Салдо (износ-внос)	-119.9	119.2	-12.5	-45.2	-10.5	34.7	23.1

Източник: Митническа статистика, НАП

Износът през 2024 г. също намалява спрямо 2023 г. със 7.8 %. Салдото, както за целия период е отрицателно (-) **989.0 хил. тона**, но намалява спрямо 2023 г. с 40.4 хил. тона, или с 3.9 %.

Общият търговски оборот на изделия от ВЧМ през 2024 г. е **616.7 хил. тона**. В сравнение с 2023 г. е налице ръст от 36.7 хил. тона, който е резултат от изпреварващото нарастване на износа с 13.4 % в сравнение с увеличаването на вноса с 0.3%. Търговското салдо през 2024 г. е отрицателно, защото вносът надвишава износа с 10.5 хил. тона.

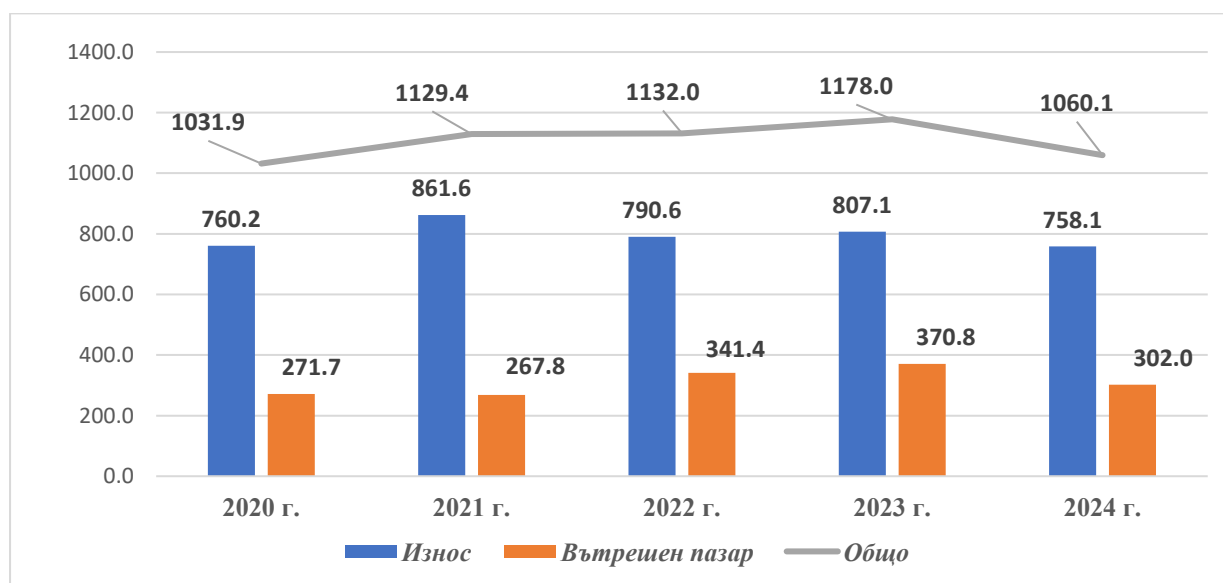
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

През 2024 г продажбите на вътрешния пазар на произведените от членовете на БАМИ черни метали и изделия от тях възлизат на 302 хил. тона. Реализацията на вътрешния пазар е намаляла спрямо 2023 г. с 49 хил. тона, или 6.1 %. Общата реализация от членовете на БАМИ през 2024 г. на ВЧМ и изделия от тях, е 1060.1 хил. тона. Намалението на равнището на общата реализация е със 117.9 хил. тона, или 10 %. Спадът се дължи на намалението на обемите както на продажбите на вътрешния пазар, така и на износа. През 2024 г. темпът на намаление на износа е (-)6.07 %, а на продажбите на вътрешния пазар е (-)18.6%. Фигура 2.16 показва динамиката на реализацията на прокат и изделия в периода 2020-2024г.

Таблица 2.10 представя данните за реализацията на плоски и дълги прокатни продукти за последните две години, без изделия от ВЧМ. Общата реализация на плосък и дълъг прокат за 2024 г. е 976.9 хил. тона.

Фигура 2.16

Реализация на прокат и изделия от ВЧМ

*Фирмени данни

Реализираните количества са с 22.1 хил. тона по-малко от тези през 2023 г., или спад от 2.2 %. Българското производство на валцувани черни

метали и изделия от тях е експортно ориентирано. Обикновено износът на дълъг и плосък прокат достига до 2.5 и 3 пъти реализацията на вътрешния пазар.

Таблица 2.10

Реализация по видове продукти от черни метали (ВЧМ)

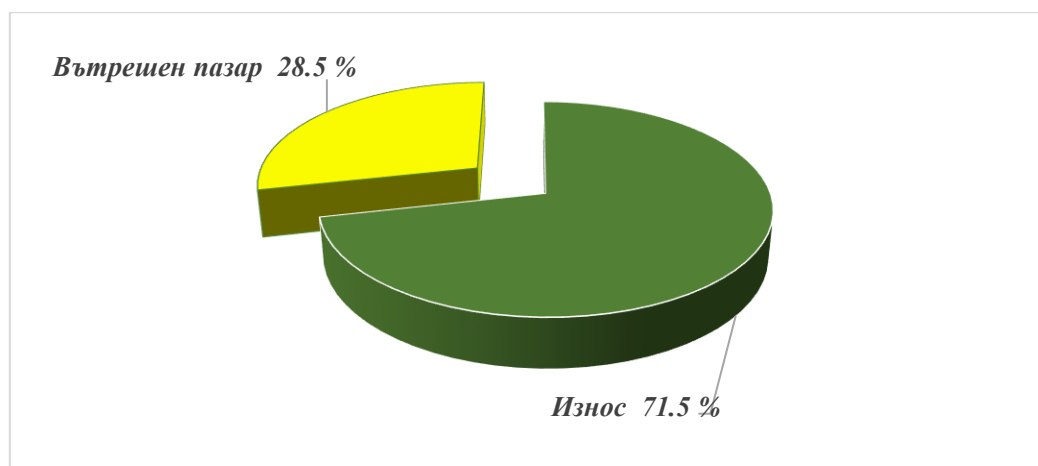
Видове продукция	Износ		Вътрешен пазар		Обща реализация	
	2023 г.	2024 г.	2023 г.	2024 г.	2023 г.	2024 г.
Дълъг прокат	547.3	523.4	213.5	235.3	760.8	758.6
Плосък прокат	206.9	188.1	31.3	30.2	238.2	218.3
Общо прокат	754.2	711.5	244.8	265.4	999.0	976.9

*Фирмени данни

Съотношението износ/вътрешен пазар през 2024 г., представено на Фигура 2.17, е **71.5/28.5** за **основните металургични продукти** (плосък и дълъг прокат).

Фигура 2.17

Съотношение износ/вътрешен пазар на основните стоманени продукти

Източник: Фирмени данни

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Стоманодобивната промишленост е основата на стратегически екосистеми, които се основават на силно сътрудничество между няколко сектора, например керамика, феросплави, поцинковащи машини, графитни електроди, водород, промишлени газове, вар, минно дело, опаковки, огнеупорни материали, стоманени тръби, както и енергийния сектор. Затова важен индикатор за състоянието и стратегическата автономност на всяка една икономика е **потреблението на стомана и продукти от стомана**.

Реалното вътрешно потребление (РВП) на България на валцувани черни метали и изделия от тях се формира от реализацията на продукцията на предприятията на вътрешния пазар и от вноса на тези продукти в страната. В таблица 2.11 е представено РВП през последните три години(2022-2024), а фигура 2.18 отразява промените в РВП за периода 2020 – 2024 г.

Таблица 2.11

Реално вътрешно потребление на стоманени продукти, хил. тона

Продукти	2022 г.			2023 г.			2024 г.			2024/2023	
	ВР*	Внос	РВП	ВР*	Внос	РВП	ВР*	Внос	РВП	Разлика	%
Дълъг прокат	211.2	459.8	671.0	216.3	419.9	636.2	235.3	448.8	684.1	47.9	107.5
Плосък прокат	29.1	743.4	772.6	31.2	618.9	650.1	30.2	702.9	733.1	83.0	112.8
Общо прокат	240.3	1203.3	1443.6	247.5	1038.8	1286.3	265.4	1151.7	1417.1	130.8	110.2
Изделия ВЧМ	53.2	303.8	357.0	47.9	312.6	360.5	36.5	313.6	350.1	-10.4	97.1
Общо	293.5	1507.0	1800.5	295.4	1351.4	1646.8	302.0	1465.3	1767.3	120.5	107.3

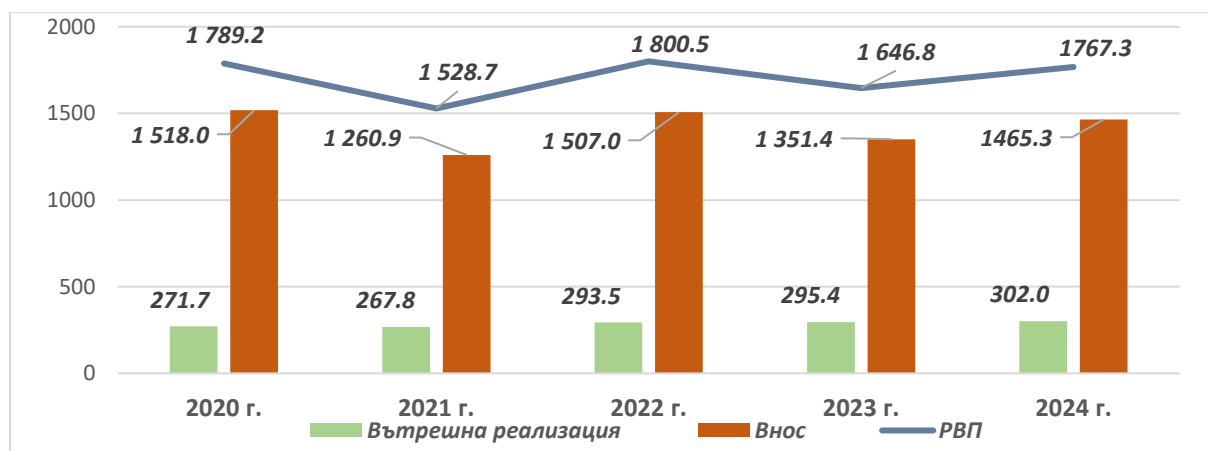
*ВР - Вътрешна реализация

Източник: Митнически данни и НАП (внос) Фирмени данни (вътрешна реализация)

РВП на стоманени продукти в страната през 2024 г. е 1767.3 хил. тона, със 120.5 хил. тона (7.3 %) повече от 2023 г. Въпреки това, безпрецедентната заплаха от разпространението на свръхкапацитета на стомана в световен мащаб, оказва негативно влияние върху вътрешната реализация на стомана в страната и през 2024 г.

Фигура 2.18

Реално вътрешно потребление (РВП) на стоманени продукти, хил. тона

Важен показател за индустриалното развитие на страните е **видимото потребление в килограми на глава от населението (ВПГН)**, което се определя по формулата **$ВП = (П + В) - И$** , където:

ВП – видимо потребление, хил. тона

П – произведени стоманени продукти, хил. тона

В – внесени стоманени продукти, хил. тона

И – изнесени стоманени продукти, хил. тона (без чугун, феросплави, скрап)

Видимото потребление на стоманени продукти, вкл. видимото потребление в килограми на глава от населението (ВПГН), по години, е представено в таблица 2.12. През 2024 г. видимото потребление (ВП) на стоманени продукти в България е 1 379.9 хил. тона, като се е увеличило с 4.8 % спрямо 2023 г.

ВПГН е показател за структурата на икономиката и за развитите индустриални страни е около и над 500 кг/човек. За България ВПГН се движи между 150 – 200 кг/човек, при средно за ЕС(28) над 300 кг/човек.

Различни са факторите поради които **реалното вътрешно потребление (РВП)** и **видимото потребление (ВП)** на стомана за България показват различни стойности. Например наличности в производителите, потребителите и търговците, реекспорт и други неотчетени количества. Двата показателя обаче показват еднаква тенденция по отношение на ръста или спада на потреблението на стомана за съответната година. Това е индикатор за състоянието и промените в структурата на българската икономика през годината, респективно ръста в дейности с високо потребление на метали.

Таблица 2.12

Видимо потребление на стоманени продукти, хил. тона

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2015	953.5	1 338.6	923.1	1 369.0	191.4
2016	1 023.2	1 473.3	1 039.3	1 457.2	205.2
2017	946.6	1 398.2	1 326.8	1 018.0	144.4
2018	1 130.9	1 290.7	1 111.9	1 309.7	192.4
2019	968.3	1 611.8	1 054.8	1 525.3	219.4
2020	930.8	1 518.0	1 084.1	1 364.7	197.3
2021	1 049.8	1 260.9	1 160.6	1 150.1	168.2
2022	963.5	1 507.0	1 010.9	1 459.6	225.8
2023	1 027.6	1 351.4	1 061.7	1 317.3	204.4
2024	988.6	1 434.8	1 043.6	1 379.9	214.4

Източник: Фирмени данни (производство), митнически данни (внос и износ)

През 2024 год. ВПГН в България е **214.4** кг./човек, с 4.9 % повече от предходната година. По данни на Световната асоциация по стоманата (WorldSteel Association) през 2024 г. **ВПГН средно за света е 214.7 кг/човек**. Страните с най-високо ВПГН в света през 2024 год. са дадени в таблица 2.13.

Държави с най-високо ВПГН през 2024 г.

Държава	ВПГН кг/човек
Южна Корея	923.5
Тайван(Китай)	745.7
Китай	601.1
Чехия	532.3
Турция	443.6
Япония	419.0
Италия	388.5
Австрия	335.9
Канада	329.4
Полша	320.5
Германия	312.7

Източник: Световна асоциация по стоманата

ВПГН средно за страните от ЕС (27) през 2024 г. е 290.7 кг/човек, почти колкото през предходната година и дава ясна представа за забавянето на темпа на растеж на икономиката на ЕС. Средната стойност на показателя през 2020 г. в условията на пандемията от COVID-19 е 293.5 кг/човек, а през 2021 г., периода на възстановяване след пандемията, стойността на показателя е 346.1 кг/човек. През следващите години средната стойност на този показател намалява, като ВПГН за ЕС(27) през текущата година има по-ниска стойност от тази в условията на пандемията.

2.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ОГНЕУПОРНИ МАТЕРИАЛИ И ИЗДЕЛИЯ

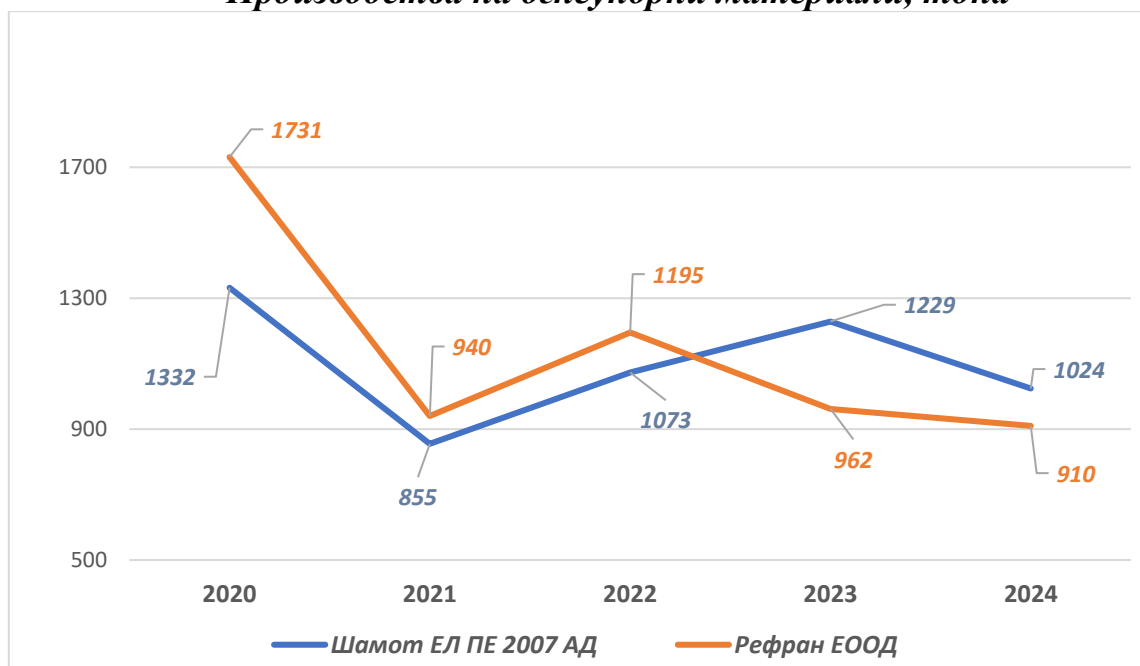
Основни производители на огнеупори и огнеупорни изделия, дейност, пряко свързана с металургичната индустрия, са фирмите „Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД и „Рефран” ЕООД. Данни за произведените огнеупорни материали от тези фирми в периода 2020-2024 г. са представени във фигура 2.19.

„Рефран” ЕООД произвежда технологични неформовани огнеупорни продукти и изделия, предимно от вторични огнеупорни материали, за металургията, циментовата промишленост, ТЕЦ-ове и др. Предприятието осъществява строителство и ремонт на топлинно натоварени обекти. През 2024 г. „Рефран” ЕООД е произвел 857 тона неформовани огнеупори и 35 тона формовани, като са произведени 52 тона по-малко в сравнение с 2023 г. и е реализиран спад от 5.4 %. Пазарната реализация възлиза на 65 тона огнеупорни и топлоизолационни изделия.

„Шамот Ел Пе 2007“ ООД произвежда и топлоизолационни шамотни изделия, киселинно устойчиви тухли, клинкерни изделия за външни и вътрешни настилки и изделия за бита. Предприятието разполага с мощности за производство на полусухо формувани и неформовани шамотни огнеупорни изделия и материали за нуждите на стоманолееенето. Производството на „Шамот Ел Пе 2007“ ООД през 2024 г. възлиза на 1024 тона, с 205 тона (16,7 %) по-малко от 2023 г. Продадените количества готови изделия на вътрешния пазар възлизат на 1066 тона.

Фигура 2.19

Производства на огнеупорни материали, тона

Двете предприятия произвеждат ограничени по вид и качество огнеупори, а производството зависи от необходимите количества за годишни ремонти на пещни агрегати и строителство на нови такива в металургията и енергетиката. Общото количество на произведените огнеупори и огнеупорни материали от „Шамот Ел Пе 2007“ ООД и „Рефран“ ЕООД през 2024 г. е 1934 тона, с 257 тона (11.7 %) по-малко в сравнение с 2023 г.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Водещо място в металургичната индустрия на страната има цветната металургия. По стойност на произведената продукция и като дял в общия износ на метали и металургични продукти, блоковите цветни метали - мед, олово, цинк, благородни и съпътстващи, както и продуктите от цветни метали и техните сплави, представляват повече от 70 %.

В продуктовата структура на износа (табл.1.7) от всички стокови групи медта и медните изделия имат най-висока стойност и заемат първо място през последните години. Този показател освен на по-високата борсова цена на медта се формира и от количествата на произведената продукция. **„Аурубис България“ АД**, гр. Пирдоп е едно от най-големите предприятия за добив на мед в Европа, като и сега е в процес на разширяване на мощностите. Другият значим фактор е успешното реструктуриране и увеличаване на капацитета на **„София Мед“ АД** за преработка на катодната мед и медни сплави до **прокат и изделия с нова добавена стойност**. За последните десет години производството на пресов и валцов прокат се увеличи близо два пъти.

България е значим производител и на други тежки цветни метали - цинк и олово. В страната има изградени съвременни мощности за преработка на оловни и цинкови концентрати (**„КЦМ“ АД**), както и за оползотворяване на вторични суровини, основно излезли от употреба оловно-акумулаторни батерии. Най-голям производител на **олово и цинк** в региона от първични и вторични суровини, по интегрирана технологична схема, основана на кръгова икономика и комплексното извличане на съдържащите се метали е **„КЦМ“ АД**, гр. Пловдив. Акумулаторни отпадъци се преработват в съвременни инсталации и по технологии със затворен цикъл до производство на оловно-акумулаторни батерии в **„Монбат Рисайклинг“ ЕАД**, гр. Монтана. За последните две години и в **„Ел Бат“ АД**, гр. Долна Баня трикратно се увеличиха мощностите за преработка на вторично олово от излезли от употреба акумулатори. През 2024 г. в предприятието се преработени най-големите количества вторични оловни суровини.

България не произвежда първичен алуминий, но има изградени мощности за обработка на блоков метал до валцов и пресов прокат и производство на разнообразни дълги и плоски **продукти и изделия от алуминий** и неговите сплави. За задоволяване на мощностите се внася първичен алуминий, количествата на който са най-големи от всички внасяни метали по утвърдените стокови групи (табл. 3.13).

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

Единствен производител на анодна/катодна мед от първични и вторични суровини е „Аурубис България“ АД, част от групировката Аурубис, Германия. Съдържащите се в тях други ценни метали се концентрират в междинен продукт – аноден шлам, който се изнася за преработка извън страната.

Предприятието разполага със съвременни металургични мощности за автогенно топене на руден концентрат. Прилагат се енергоефективни и екологосъобразни технологии, при които се оползотворява както топлината от горенето на сярата, така и получените газове за производство на сярна киселина. Получената **анодна мед** се рафинира до катодна мед или се изнася за преработка в други предприятия в ЕС, които са част от състава на групировката Аурубис.

В Електролитния цех се извършва отделяне на примесите от анодната мед и нейното рафиниране до катодна мед с висока чистота, регистрирана с марка „Пирдоп“ на Лондонска метална борса.

Производството на сярна киселина осигурява висока степен на оползотворяване на сярата в концентратите, технологията отговаря на най-добрите налични техники.

Металургичните шлаки се преработват в обогатителна фабрика и съдържащата се в тях мед се извлича в **меден концентрат**, който се връща в производствения цикъл. Остатъчният продукт е **фаялитов концентрат** (железен силикат) и като търговски продукт основното му приложение е в строителството.

Внедрената схема е модел за кръгова икономика, при която се затваря цикъла на преработка на първичните и вторични суровини при високо оползотворяване на полезните компоненти и опазване на природата.

В страната работи и хидрометалургична инсталация за извличане на мед от стари руднични отвали и електролиза на разтворите за отделяне на металната мед. Изградена е от „Асарел Медет“ АД и произвежданите количества са в порядъка на 2 хил. тона годишно.

Данни за преработените първични суровини/концентрати и вторичен метал в Аурубис България АД през последователни години са посочени в таблица 3.1.

През 2024 г. в металургичното производство са преработени близо 1.4 мил. тона медни концентрати, с 168 хил. тона повече от предходната 2023 г. и с по-високо медно съдържание. От тях само 21 % е медта от местните находища и останалите 79 % са от вносни концентрати. Най-големи количества са внесени от Турция, а най-голям регионален доставчик е Латинска Америка (Бразилия, Перу, Чили). Спрямо разглеждания период нарастват и количествата на преработените вторични суровини - с **5.4 хил. тона повече от предходната 2023 г.**

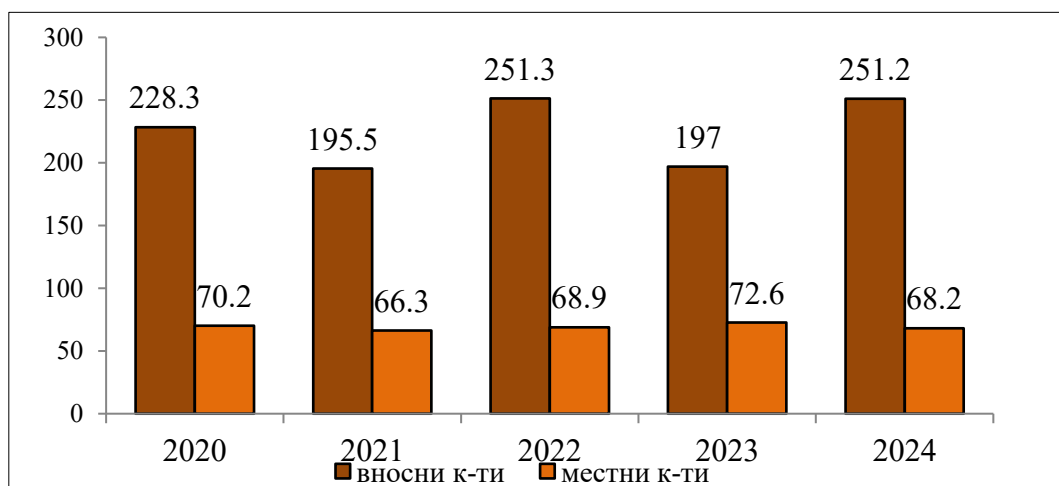
Таблица 3.1

Преработени суровини за производство на анодна мед

Продукт	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	Разлика 2024/2023	
						+/-	%
Концентрати, т	1 346 197	1 177 643	1 441 149	1211822	1379886	168064	113.87
- съдържание на мед, %	22.17	22.23	22.22	22.26	23.14	-	-
- количество метал, т	298 452	261 790	320 257	269752	322893	53141	119.70
в т.ч.: във вносни	228 276	195 501	251 258	197090	251186	54096	127.45
в местни	70 176	66 312	68 999	72698	68159	-4539	93.76
Скрап (закупен), т	43 759	36 701	45 283	40858	46287	5429	113.29

Източник: Фирмени данни.

Въпреки развития добив на медни руди в страната, количествата на местните концентрати не могат да покрият потребностите на металургичните мощности и големият внос ще продължи и през следващите периоди. Съотношението на вносни към местни суровини зависи от годишното производство, но се запазва на ниво не по-малко от 3 : 1.

Преработени концентрати, хил. тона метал**Фигура 3.1**

Важен ресурс са вторичните медни отпадъци, преработката на които подобрява редица показатели, като намалява разхода на енергийни ресурси и количествата на отпадните продукти, опазва природната среда, намаляват отпадните газове и отделяните с тях емисии и др. Предприятието има технологична схема, която позволява преработката на всички получавани в страната медни отпадъци, независимо от тяхното качество.. Но въпреки това, в порядъка на 10 хил. тона меден скрап ежегодно се изнася. За 2024 г. са изнесени 8.7 хил. тона медни отпадъци.

Количествата на произведената анодна и електролитна мед в Аурубис България АД за 2024 год. и за последните 5 последователни години са дадени в таблица 3.2 и графично представени на фиг. 3.2.

Таблица 3.2

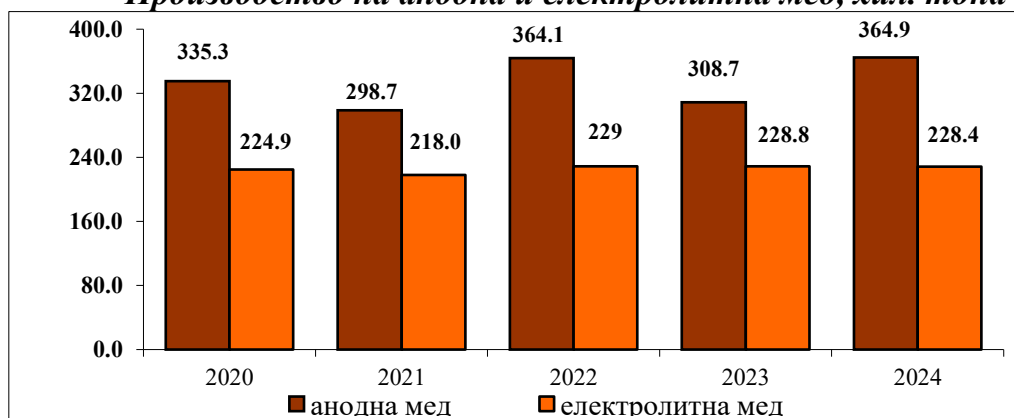
Производство на анодна и електролитна мед, тона

Продукт	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	Разлика 2024/2023	
						+/-	%
Анодна мед	335 306	298 728	364 178	308726	364964	56238	118.2
Електролитна мед	224 880	218 020	229 070	228831	228447	-384	99.8

Източник: Фирмени данни

Произведени са рекордните за периода 365 хил. тона анодна мед, спрямо 2023 г. са 56 хил. тона повече (118%). Електролитната мед има незначителен спад от 384 тона, като отговаря на съществуващия производствен капацитет. Фактически за 2024 год. и предходните периоди количествата на електролитна мед са лимитирани от мощностите на електролитния цех. Това несъответствие ще бъде преодоляно с изпълнение на проекта за строителство на нови мощности за електролиза.

Фигура 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, хил. тона

Медните концентрати са сулфидни и при подаването им за преработка в пещта и в конверторите се отделя топлина и газове със серни окиси. Тези серни окиси след тяхната очистка са суровина за производство на сярна киселина. Процентът на оползотворяване е висок и отговаря на най-добрите налични техники. За 2024 год. са произведени 1 356 хил. тона сярна киселина, с 144 хил. тона повече от предходната.

Медта е един от най-използваните цветни метали и от стратегическо значение за икономиките на страните, за тяхната сигурност и развитие. Поради високия енергиен интензитет на технологиите за нейното получаване, производствените разходи силно зависят от енергийните цени.

При високите цени на електроенергията всички енергоинтензивни индустрии губят конкурентоспособност и само направените огромни инвестиции в нови високотехнологични и енергоспестяващи металургични схеми и съоръжения ги прави днес конкурентни на пазарите в ЕС и света. В

медното производство на „Аурубис България“ АД през 2024 г са инвестирани над 100 млн. евро за изпълнение на следните проекти:

- Над 15 млн. евро в проекти свързани с модернизация и подмяна на съществуващо електро оборудване с ново енергоефективно, както и изграждане на фотоволтаични инсталации за производство на електрическа енергия за покриване на собствено потребление.
- Разширение на Електролизно производство за катодна мед - 20 млн. евро
- Над 10 млн. евро в модернизацията и разширението „Пречиствателна станция за производствени води“.
- Модернизация на технология и оборудване при охлаждането на пирометалургични шлаки в Обогатителна фабрика - 15 млн. евро.
- 40.0 млн. евро в подмяна и модернизация на съществуващо оборудване.
- Над 3,0 млн. евро в реновация на пътната инфраструктура, сграден фон и водопроводни мрежи и инсталации.

Инвестициите по тези проекти продължава и през следващите години.

Поради голямото потребление на мед в много сфери на икономиката, както и очаквания ръст във връзка с изпълнението на декарбонизацията и дигитална трансформация, производството в света расте. За задоволяване на потребностите и осигуряване на суровинната независимост на ЕС, медта е включена в списъка на критичните и стратегически суровини в Регламент CRM на ЕК.

Произведената електролитна мед по региони е дадена в табл.3.3. Общото световно производство за 2024 г. е **27 486 хил. тона**, с 939 хил. повече от предходната 2023 год. (103.54 %). Както и при другите метали, най-голям производител е Азия - с 15 642 хил. тона, ръст от 105 % и дял от 60 %. Продължава агресивното увеличаване на производството на мед в Африка - с +339 хил. тона повече (114 %) и за първа година е по-високо от това на ЕС – с 363 хил. тона.

Таблица 3.3

Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2022 г.	2023 г.	2024 г.	Разлика 2024/2023	
				+/-	%
Азия	14 130	14 907	15 642	735	104.93
Америка	4 214	4 113	3 984	-129	96.86
Европа	3 725	3 701	3 585	-116	96.87
в т.ч.ЕС	2 569	2 467	2 405	-62	97.49
Африка	2 163	2 426	2 765	339	113.97
Други	1 409	1 400	1 510	110	107.86
Общо	25 641	26 547	27 486	939	103.54

Източник: ICSG

Второ място с 3984 хил. тона заема Америка, но относителният дял спада от 15.5 % на 14.5 %. Европа, която остава на трето място, също намалява своя дял – от 14 % през 2023 г. на 13 % през 2024 г. Само тези два икономически развити региона, Америка и Европа, намаляват количествата на произведената мед спрямо 2023 г., съответно с 129 хил. тона и 116 хил. тона, от които 62 хил. тона е спадът на ЕС (27).

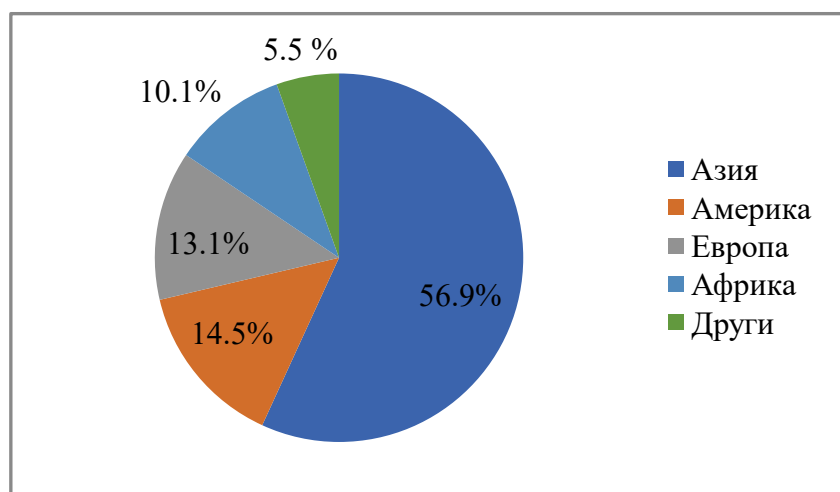
В Европа, въпреки ежегодно намаляващото производство на електролитна мед най-голям производител с 2 405 хил. тона през 2024 г. и 68 % дял от общото количество остава ЕС(27).

На фиг. 3.3 е отразено дяловото разпределение по региони на световното производство на електролитна мед.

Делът на ЕС в световното производство бележи постоянен спад - от 10.8 % през 2021 г. до 10.0 % през 2022 г., 9.3 % за 2023 год. и 8.7 % за последната 2024 г. До сега от страна на ЕК няма реални действия и взети мерки за промяна на индустриалната политика и икономически растеж.

Фигура 3.3

Производство на електролитна мед по региони, 2024 г., %

България е значим производител на електролитна мед и развитието на мощностите и технологиите продължава. Това засилва възможностите на страната да бъде фактор при изпълнение на целите на ЕС за постигане на суровинна независимост от трети страни и осигуряване на цветни метали, включително потребности от мед за изпълнение на зелената сделка.

Произведената от Аурубис България АД за 2024 г. електролитна мед представлява 9.5 % от тази на ЕС при 9.3 % през 2023 г. Делът в световното производство е 0.83 % и този процент е ограничен от съществуващите мощности.

Произведените 365 хил. тона анодна мед в Аурубис България АД са 15.2 % от общата мед в ЕС(27) при 12.5 % дял за 2023 год. В производството на света България има дял **от 1.33 % за 2024 г.** и 1.16 % през предходната 2023 г.

Медното производство в България се развива устойчиво, направените инвестиции за подобряване на технологичните и екологични параметри надхвърлят 1.2 млрд. лева. Успешно се изпълняват последователни програми за енергийна ефективност, строителство на ВЕИ, ново технологично оборудване, подобрена инфраструктура и др.

През 2024 год. започна изпълнението на мащабна 4-годишна програма **„Инвестиции за прогрес. България 2027 година“ на стойност 800 милиона евро**. Предвидените проекти осигуряват развитието на конкурентоспособно производство и въглеродна неутралност до 2050 г.

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

България е значим производител на олово и оловни сплави от първични суровини (концентрати) и олово-съдържащи вторични суровини, основно акумулаторни отпадъци. Изградените съвременни металургични мощности и технологиите на производство отговарят на най-добрите налични техники, на европейските изисквания за опазване на природата, добра работна среда и енергийна ефективност.

Производители на олово са три предприятия в страната – „КЦМ“ АД, „Монбат Рисайклинг“ АД и „Ел Бат“ АД. Единственото предприятие за преработка на оловни концентрати и най-голям производител на блоково олово от първични и вторични суровини в страната и Югоизточна Европа е „КЦМ“ АД, гр. Пловдив. Предприятието има завършен цикъл на преработка на суровините и междинните продукти чрез интегриране на технологичните схеми в оловно и цинково производство. Тези основни производства са пример за прилагането на кръгови икономически модели, с цел дълбочинното и комплексно оползотворяване на използваните суровини.

В оловно производство на „КЦМ“ АД е внедрена високотехнологична схема на основа на автогенно топене на суровините, която отговаря на високите екологични и енергийни европейски стандарти. Интегрираните с цинково производство технологични процеси осигуряват извличане на съдържащите се благородни метали и други съпътстващи елементи (злато, сребро, кадмий, телур, бисмут, антимон), както и използване на получаваните при топенето серни окиси за производство на сярна киселина.

С внедряването на новата технология в оловно производство е увеличена преработката на съдържащите олово вторични и междинни продукти, за сметка на първичните оловни концентрати. Предприятието преработва местни, в т.ч. собствени концентрати и от внос. Добивът на оловно-цинкови руди в страната не осигурява необходимите за производството оловни и цинковите концентрати. За нормална работа и оптимално натоварване на мощностите всяка година се осъществява внос на първични суровини. За подобряване на производствените показатели, опазване на природата и добра работна среда КЦМ АД продължава да инвестира, като за **2024 год. са вложени средства в размер на 19.3 млн.**

лева. Важни обекти са депото за опасни отпадъци, реконструкция и ремонт на пещи и съоръжения, строителство на нови складови площи.

Количествата на преработените в „КЦМ“ АД първични концентрати, в т. ч. добити в страната и от внос, както и вторичните суровини за производството на олово през последните пет години са дадени в таблица 3.4., а на фиг. 3.4 количеството на метала в преработените концентрати от внос и местен добив.

Таблица 3.4

Суровини за производството на първично олово, тона

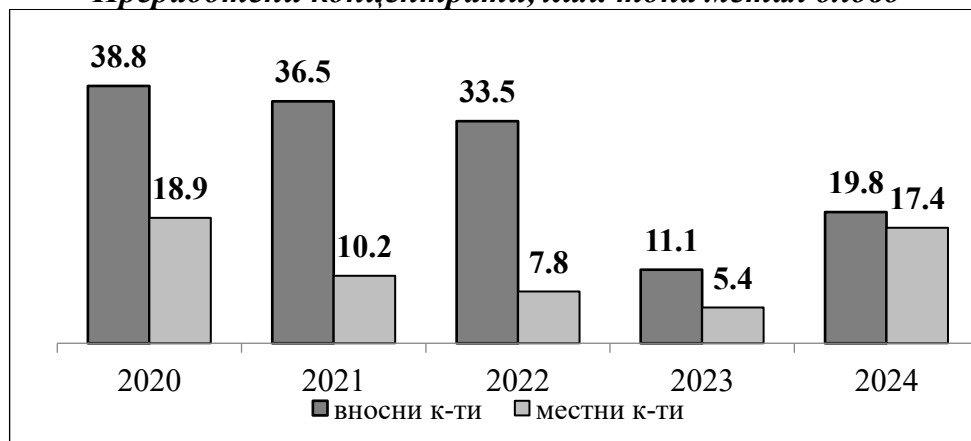
<i>Продукт</i>	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Метал в концентрати	57 793	46 672	41 297	16 439	37 249	20 810	226.59
в т.ч.: във вносни	38 873	36 479	33 472	11 057	19 814	8 757	179.2
в местни	18 929	10 193	7 825	5 382	17 435	12 053	323.95
Отпадъци/полупродукти (външни доставки)	18 226	24 967	33 101	29 715	39 978	10 263	134.5
Общо	76 019	71 639	74 398	46 154	77 227	31 073	167.32

Източник: Фирмени данни.

През 2024 г. има значителен ръст в количествата на преработените първични и вторични суровини. Най-голямо е увеличението на собствените концентрати – повече от 3 пъти. Преработените вторични суровини от външни доставки са над 10 хил. тона повече спрямо тези през 2023 г. Общото количество на метала в суровините се увеличава с 31 973 тона.

Фигура 3.4

Преработени концентрати, хил. тона метал олово

Новата технологична схема в „КЦМ“ АД променя съотношението между първичните и вторичните суровини. За посочения пет годишен период съотношението между метала в концентрати и този в отпадъците в общата шихта се променя, като през 2024 г. е приблизително 50 %:50 %, докато в 2020 г. е 70 %:30 %.

„Монбат Рисайклинг“ ЕАД, гр. Монтана и „ЕЛ БАТ“ АД, гр. Долна Баня са предприятия с изградени модерни мощности за преработка на

оловни акумулаторни отпадъци и негодни за употреба оловни батерии. Тези мощности осигуряват преработката на събраните количества излезли от употреба оловно-акумулаторни батерии и отпадъци от тях, които се получават в страната.

„Монбат Рисайклинг” ЕАД рециклира акумулаторен и оловен скрап - батерии, плочи, оловни шлаки, пасти, фракции и други отпадъци в олово и оловно-калциев сплав. **Предприятието се развива устойчиво в структурата на Монбат Груп АД, където е осъществена ефективна вертикална интеграция от доставката на суровини до крайния търговски продукт - оловно-киселите батерии.** Производствените съоръжения отговарят на европейските изисквания и екологични стандарти. Като съпътстващ продукт се произвежда натриев сулфат. За успешното и устойчиво развитие ежегодно се инвестира в модернизация и смяна на оборудването. През 2024 г. е сменен топлообменника на инсталацията за рециклиране на батерии.

„ЕЛ БАТ“ АД е най-бързо развиващо се металургично предприятие с модерни преработвателни инсталации за сепариране, рециклиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулаторни отпадъци. За последните две години капацитетът за преработка на вторични оловни суровини и производство на блоково олово и оловни сплави се увеличи над три пъти. За разширяване на мощностите и в екология през тези две години бяха инвестирани повече от 10 млн. лева, само през 2024 г. – 6 млн. лева.

В България е организирана национална система за закупуване, употреба, събиране и оползотворяване на оловно-акумулаторните батерии, респективно за контрол на образуваните количества негодни за употреба акумулатори и отпадъци от тях. Оловото е високо рециклируем материал и неговото производство от вторични ресурси е по енергоефективно и екологично, с по-малък въглероден интензитет. Изградените в страната инсталации отговарят на най-добрите налични техники и на европейското и българско екологично законодателство, което обуславя високия процент на оползотворяване на вторичните оловни суровини в страната.

Данни за произведеното олово на блок и оловни сплави от преработката на първични и вторични суровини по фирми-производители са представени в табл. 3.5. На Фиг. 3.5 са представени техните относителни дялове от общото производство.

През 2024 г. в „КЦМ“ АД произведеното олово е 74,4 хил. тона, с 29.8 хил. тона повече от предходната 2023 г., ръст от 167 %. Това количество е най-високо за посочения период. Малко над половината от него е произведено от вторичен ресурс. С това България постига степен на оползотворяване на вторичното олово до най- добрите показатели в света.

В двете предприятия за преработка на вторични оловни суровини е произведено общо **68 780 тона олово и сплави**, което е с 21 хил. тона

повече от предходната година. Това количество е в резултат от постигнат **172.7 % ръст на произведените количества в „ЕЛ БАТ” АД.**

Таблица 3.5

Производство на олово, тона

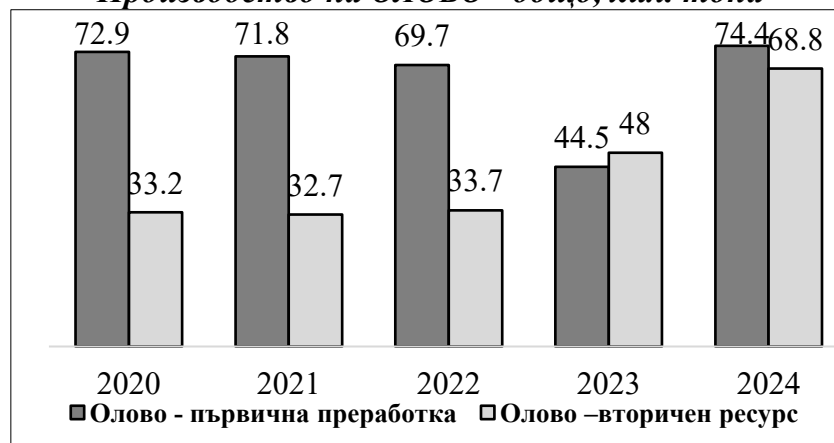
Продукт	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Олово, блок /първични и вторични с-ни/	72 992	71 822	69 709	44 542	74 367	29 825	166.96
„КЦМ” АД	72 992	71 822	69 709	44542	74 367	29 825	166.96
Олово и сплави, блок /вторични с-ни/	33 153	32 673	33 719	48 032	68 780	20 748	143.20
„Монбат Рисайклинг” ЕАД	18 153	17 693	18 729	19 252	19 080	-172	99.11
„ЕЛ БАТ” АД	15 000	14 980	14 990	28 780	49 700	20 920	172.69
Олово - общо	106 145	104 495	103 428	92 574	143 147	50 573	154.63

Източник: Фирмени данни

Общото годишно производство достига **143 хил. тона и е върхово за страната, реализиран е ръст от 155 %**, произведени са 50.5 хил. тона повече от 2023 г. От тях 30 хил. това в КЦМ АД и 20 хил. това в Ел Бат АД.

Фигура 3.5

Производство на ОЛОВО - общо, хил. тона

Световното производство на олово по региони и по страни – големи производители за последните пет години са дадени в табл. 3.6.

Тези данни в относителен дял от общото олово за различните региони на света през 2024 г. са представени на фиг. 3.6.

Азия запазва първото си място, но за първи път отчита спад в производството, поради намалени количества от Китай – с 410 хил. тона по-малко, спад от 7.2 %. Въпреки това отново страната има най-голямо производство за 2024 г. - 5 288 хил. тона и 40.5 % дял от световния добив. Азия като регион има 66.5 % дял от годишното производство в света при 67.3 % дял през 2023 г.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

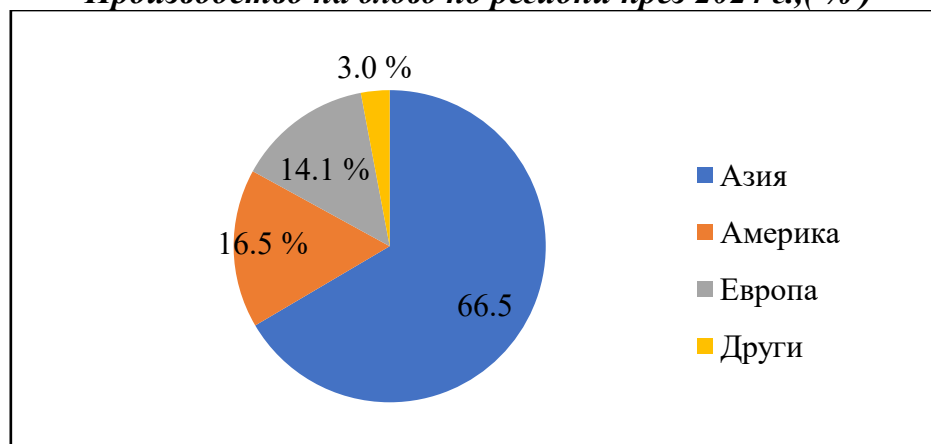
Страна/Регион	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Азия, в т.ч	8 547	8 623	8 912	8 674	-238	97.3
- Китай	5 448	5 471	5 687	5 277	-410	92.8
- Индия	923	966	1 022	1 100	78	107.6
- Р.Корея	790	760	776	835	59	107.6
Европа	2 034	1 780	1 768	1 833	65	103.7
- ЕС 27	1 431	1 299	1 302	1 371	69	105.3
в т.ч. Германия	310	227	310	300	-10	96.8
Испания	192	192	192	217	25	113.0
Полша	158	154	155	151	-4	97.4
България*	106	104	93	143	26	154
Белгия	122	109	116	112	-4	96.6
Италия	158	133	66	87	21	131.8
Америка,	2 100	2 081	2 178	2 145	-33	98.5
в т.ч. САЩ	976	960	1 019	1 018	-1	99.9
Мексико	420	419	435	435	0	100.0
Бразилия	265	278	286	286	0	100.0
Канада	203	182	191	164	-27	85.9
Общо за света	12 552	13 019	12 801	13 039	238	101.9

Източник: ILZSG (International Lead and Zink Study Group), *фирмени данни

На **второ място е Америка с 16.5 % дял** и най-голям производител САЩ –1 018 хил. тона за 2024 г. и спад само от 1 000 тона. Но общо за региона са произведени 33 хил. тона по-малко.

Европа след две години спад отчита ръст от 103.7 % (65 хил. тона), като остава на **трето място с дял от 14 %**. Този ръст е резултат от увеличеното производство в страните на ЕС(27) – произведени са общо 1 371 хил. тона, 69 хил. повече и ръст от 105.3 % .

Фигура 3.6.

Производство на олово по региони през 2024 г.,(%)

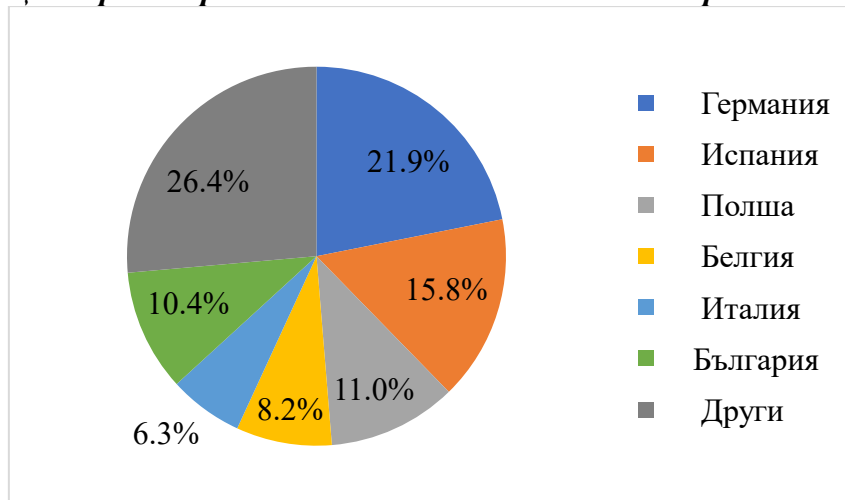
Съгласно данните от таблицата за 2024 г. нашата страна отчита най-голям процентен ръст от 154 %, следвана от Италия с 131.8 % и Испания с 113 %. В резултат на тези страни е постигнат големия растеж в ЕС и Европа. Увеличеното производство променя мястото на България като производител на олово в сравнение с останалите страни-членки. За **2024 г. заема 4-то място в ЕС по произведено олово**, при традиционните до сега 5-то или 6-то място.

Произведеното в ЕС олово има дял от 75 % в общото олово на Европа и 10.5 % от това на света.

На фиг. 3.7 са представени относителните дялове на по-големите производители от страните-членки от общото количество олово.

Фигура 3.7

Водещи страни производители на олово в ЕС-27 през 2024 г. (%)

Най-големи производители на блоково олово в Европейския Съюз са: Германия – произведени 300 хил. тона и 22 % дял от общото производство в общността през 2024 г., следва Испания с дял от 16 % (217 хил. тона) и Полша – 151 хил. тона (11.0 %).

Произведените в България 143 хил. тона представляват 10.4 % от общото олово на ЕС (27) при 5.3 % дял през 2023 г. От световното производство българското олово има 1.1 % дял.

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

Производител на цинк от рудни концентрати е „КЦМ“ АД. Съществуващата хидрометалургична схема с електролитно отлагане на цинка от разтвори е интегрирана с тази на оловно производство. Това позволява паралелното извличане и на други полезни компоненти от суровините, като сярата за производство на сярна киселина, кадмий, благородни метали, телур. Чрез кръговата икономика се осъществява

комплексно оползотворяване на преработваните в предприятието първични и вторични цинкови и оловни суровини.

Данни за преработените през 2024 г. концентрати от местен добив и от внос, както и закупените и вложени в производството други отпадни продукти, в количество метал са представени в **табл. 3.7**.

През 2024 г. преработените концентрати съдържат **54 788 тона цинк**, с **1 007 тона метал** по-малко от 2023 г. (98.2 %). Добива на собствени цинкови концентрати не може да осигури необходимите на предприятието количества и ежегодно се внасят концентрати, предимно от страни в региона.

Таблица 3.7

Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Метал в концентрати, в т.ч.:	60 299	61 730	53 242	55 795	54 788	-1 007	98.20
вносни	44 610	47 174	39 480	41 600	40 286	-1 314	96.84
местни	15 689	14 556	13 762	14 195	14 502	307	102.16
Външен вторичен метал	18 907	14 855	19 055	19 190	18 405	-785	95.91
Общо	79 206	76 585	72 297	74 985	73 193	-1 792	97.61

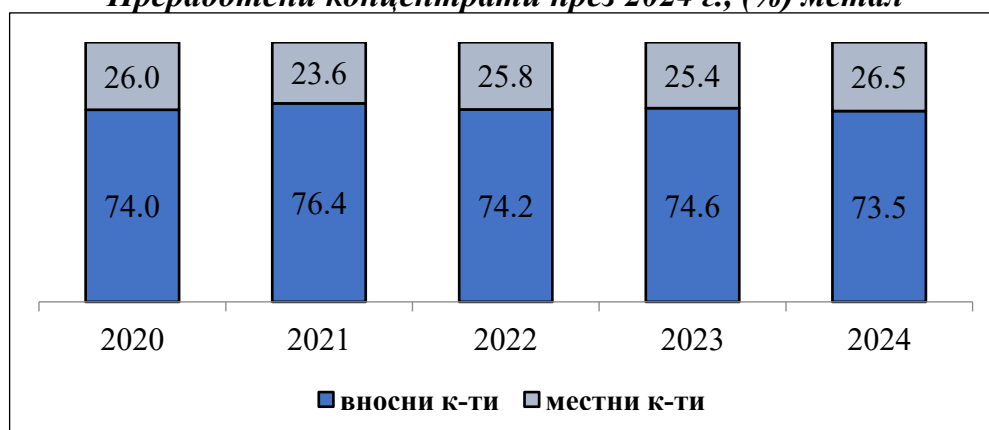
Източник: Фирмени данни

През 2024 г. в сравнение с предходната година собствените концентрати съдържат 307 тона повече метал, а във вносните цинкът е с 1.3 хил. тона по-малко. Количествата на вносни и местни концентрати през последните години приблизително запазват своето съотношение, като делът на собствените концентрати е в порядъка на 25 % – 26 % от общия метал в преработваните суровини.

На фиг. 3.8 е дадено съотношението (в %) между преработените през последните години първични суровини от внос и от местно производство.

Фигура 3.8

Преработени концентрати през 2024 г., (%) метал

Холдинг КЦМ 2000 разширява своята собственост върху минни обекти за олово и цинк и се очаква добивът да расте, респективно и количествата на собствените концентрати да се увеличават.

За 2024 г. вторичният метал е 18.5 хил. тона Преработените вторични продукти намаляват, спрямо 2023 г. с 4 %.

В КЦМ АД през 2024 г. са произведени 69 695 цинк, с 2 629 тона по-малко в сравнение с 2023 г., спад от 3.7 % (Таб.3.8).

Таблица 3.8

Производство на цинк, тона

Продукт	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Цинк - общо	74 520	72 418	72 527	72 324	69 695	-2 629	96.3

Източник: Фирмени данни

Световното производство на цинк през 2024 г. също намалява, общо с 440 хил. тона, като спад има във всички региони на света. Количеството възлиза на 13 495 хил. т., като големите производители са концентрирани в азиатските страни.

На табл. 3.9 са представени данни за световното производство на цинк по региони, а фиг. 3.9 отразява разпределение на тези дялове в проценти от общото световно производство.

Отново Азия има най-голям дял от произведения цинк в света - 68.9 % от общото количество. През 2024 г. в страните от региона са произведени 9,3 млн. тона цинк, с 334 хил. тона по-малко от 2023 г. През 2023 г. този дял е по-голям - 69.2 %. За сравнение по-малък е през 2022 г. - 68.4 % и през 2021г. - 66 % .

Увеличените дялове в последните две години се дължат на по-голям спад на производството в останалите региони. Китай е най-голям производител с 6 620 хил. тона за 2024 г. и 71.2 % дял от произведения цинк в Азия и 49 % от света. Само произведените количества в Китай надвишават повече от три пъти произведения цинк в цяла Европа.

Въпреки ежегодно намаляващото производство в Европа, с произведените количества от 2 095 хил. тона цинк за 2024 г. регионът запазва второто си място в света.

Една от причините за намаляване на производството на цинк през последните години, както в страната, така и в Европа е високата цена на електрическата енергия, което рязко увеличава разходите за електролиза и прави производството неефективно.

Таблица 3.9

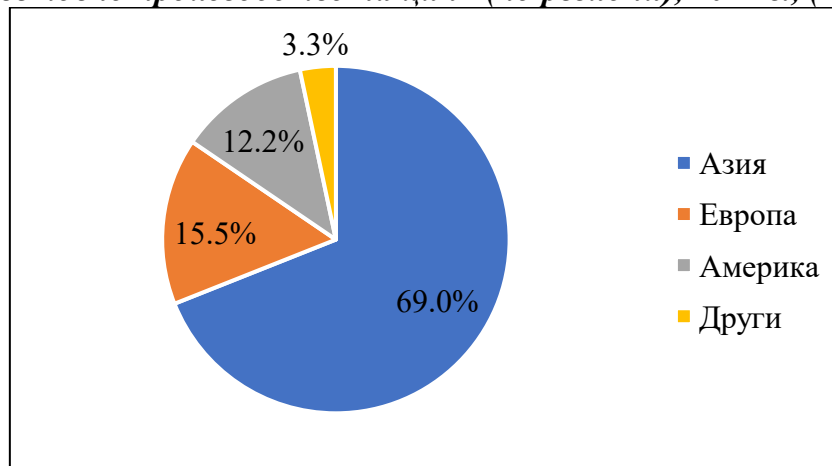
Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2024/23 +/-	2024/23 %
Азия, в т.ч.	9 168	9 162	9 637	9 303	-334	96.5
Китай	6 408	6 358	6 850	6 620	-230	96.6
Р Корея	840	868	862	753	-109	87.4
Индия	779	838	836	857	21	102.5
Европа, в т.ч.	2 494	2 211	2 155	2 095	-60	97.2
ЕС, в т.ч.	2 116	1 834	1 786	1 772	-14	99.2
Испания	509	505	520	515	-5	99.0
Финландия	291	294	294	302	8	102.7
Белгия	282	240	260	240	-20	92.3
Нидерландия	282	209	239	155	-84	64.9
България*	73	73	72	70	-3	95.9
Америка, в т.ч.	1 808	1 635	1 664	1 646	-18	98.9
Канада	643	485	504	509	5	101.0
Мексико	340	349	346	350	4	101.2
Перу	340	349	346	341	-5	98.6
САЩ	220	220	220	220	0	100.0
Общо за света	13 939	13 408	13 935	13 495	-440	96.8

Източник: ILZSG

Делът на ЕС за 2024 г в общото производство на Европа е 84.6 %, а в световното производство - 13.1 %. Произведени са 1 772 хил. т. цинк, с най-голям производител Испания – 515 хил. тона, следват Финландия – с 302 хил. тона, Белгия - 240 хил. тона и Нидерландия – с 155 хил. тона. България с произведените през 2024 г. 70 хил. тона цинк също е значим производител, както в региона, така и в ЕС – с дял от 4 %.

Фигура 3.9

Световно производство на цинк (по региони), 2024 г., (%)

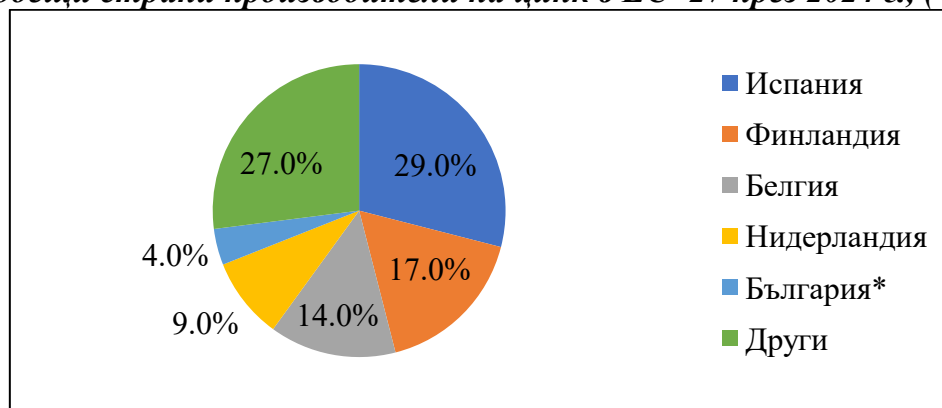
Производството на цинк в Европа през 2024 г. намалява с 60 хил. тона (97.2 %), а само в ЕС – с 14 хил. тона. Големите европейски производители отчитат по-висок спад, като Белгия с -20 хил. тона, Нидерландия с -84 хил. тона. В този период на кризи в ЕС бяха спрени производствени мощности (Германия, Италия).

В Америка през 2024 г. производството е 1 646 хил. тона, само 18 хил. тона по-малко от 2023 г. **Това поставя региона на трето място с дял от 12.2 %** от световното производство на цинк. През 2022г. този дял е 12 %.

Общото производство в ЕС (27), разпределено в относителни дялове на основните страни-производители на цинк е представено на фиг. 3.10.

Фигура 3.10

Водещи страни производители на цинк в ЕС- 27 през 2024 г., (%)

Произведеният в България цинк през 2024 г. от преработката на предимно първични суровини – цинкови концентрати намалява с близо 3 хил. тона. Но вторичен цинк се извлича и на новоизградената инсталацията в „Хармони 2012“ ЕООД от отпадните продукти на закрития завод в гр. Кърджали. Сега се улавя под формата на цинк-съдържащи прахове, но има проект за изграждане на допълнителна мощност и производство на цинк на блок.

От основните цветни метали, които България произвежда, само медта е включена в списъка на критичните и стратегически за ЕС суровини, съгласно приетия **Регламент за критичните суровини (CRM)**.

Европейските производители на метали, към които се присъединява и БАМИ настояват за включване на оловото и цинкът в списъка на критичните суровини, поради тяхното приложение за производството на батерии за съхраняване на електроенергия и за поцинковане на основните съоръжения във ВЕИ и в продуктите за нулеви емисии.

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ, СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Преработваните в металургията суровини за производство на блокови цветни метали имат комплексен състав и съдържат други полезни елементи в количества, позволяващи ефективното им извличане до крайни стокови продукти. В интегрираните в КЦМ АД основни технологични схеми за преработка на оловните и цинкови суровини освен блоково олово и цинк, се произвеждат и други метали и химически продукти (сярна киселина, кадмий, телур, злато, сребро). В Аурубис България АД също се оползотворява сярата от медните концентрати за производство на сярна киселина, а съпътстващите елементи, основно благородни метали се концентрират в аноден шлам, който се изнася за преработка извън страната.

Количествата на произвежданите допълнителни метали и другите стокови продукти зависят от обема и химическия състав на преработваните концентрати и вторични ресурси. В **таблица 3.10** са посочени тези производства по видове и количества за 2024 г. и за последния четири-годишен период.

Таблица 3.10

Производство на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти (т, кг)

Продукти	2020	2021	2022	2023	2024	Разлика 2024/2023	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	311	343	315	306	379	73	123.8
Сребро, кг	32 760	31 816	20 247	15 261	32 490	17 229	212.9
Злато, кг	70.52	53.76	33.88	66.95	50.1	-16.85	74.8
Телур, кг	3 676	2 797	2 790	1 087	1 652	565	151.9
Сярна киселина, т	1 519 940	1 328 712	1 576 459	1 320 294	1 487 708	167 414	112.6

Източник: Фирмени данни

Единствени производители в страната на **сярна киселина** от съдържащата се сяра в суровините са предприятията, които преработват концентрати на цветни метали. В Аурубис България АД се произведени 1 356 097 тона сярна киселина, което представлява 91 % от общото производство за 2024 г. В КЦМ са произведени 131 611 тона.

Произведеното злато и сребро, освен от съдържанието на тези метали в суровините зависи и от преработените количества на ишлеме. Затова и разликите през годините са по-големи.

Като съпътстващ продукт в процеса на преработката на излезлите от употреба акумулатори **се произвежда натриев сулфат**.

3.1.5. ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

България има добре работеща и устойчиво развиваща се металургична индустрия за преработка на цветни метали и техните сплави. Произвеждат се конкурентни на външните пазари прокатни продукти и изделия, увеличава се тяхната добавена стойност. Все по-голям става дялът на продуктите, предназначени за потребление в реномирани марки автомобили на производители от Европа.

Основните преработвателни мощности са за мед и медни сплави и за алуминий и неговите сплави . В **таблица 3.11** са посочени количествата на произведен прокат през 2024 г. от предприятия, основни производители и членове на БАМИ.

Медта и други тежки цветни метали (Pb, Zn) и техните сплави се преработват в най-голямото в столицата промишлено предприятие „София Мед“ АД, гр. София, което е част от гръцката групировка ВИОХАЛКО. Над 95 % от продукцията, стойността на която достига до 1 млрд. лева, е предназначена за износ.

Най-големият производител на алуминиеви продукти е „Алкомет“ АД, гр. Шумен, с пълен цикъл на преработка на суровините до готова продукция –топене, леене, валцоване, пресоване, допълнителна обработка до крайни продукти и изделия за потребление в промишлеността и бита. Капацитета достига 100 хил. тона годишно, като инвестициите за увеличаване на този капацитет продължават.

В предприятия от групата на „Етем“ чрез екструзия на алуминиеви заготовки се произвеждат пръти и профили с различни форми и размери. Заварени алуминиеви тръби и други профили от алуминиеви ленти/листа се правят в „ЕМЦ Диктрибюшън“ ЕООД, гр.Русе.

В страната има и други мощности за алуминиеви профили и строителни системи, които не са включени в този анализ.

При металургичната преработка на блоковите цветни метали за 2024 г. са произведени общо **210 106 тона прокат, с 23 264 тона повече от 2023 г., ръст от 112.4 %**. От тях 93 665 тона, съответно 44.58 % от общото количеството на продуктите са тези от медната група и 116 441 тона са алуминиевите продукти, с дял от 55.42 %. Това съотношение в полза на алуминиевите производства през годините е постоянно, с изключение на 2023 г., когато „Алкомет“ АД достигна до критично ниско ниво от 57 хил. тона произведена продукция.

Произведените общо 93 665 тона медни продукти през 2024 г. са с 1 454 тона по-малко от предходната година (98,5 %). За втора поредна година медният прокат намалява с около 1.5 – 2 хил. тона, при малък ръст на месинговия прокат - спрямо 2023 г. с 133 тона.

Таблица 3.11

Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

Продукт/производител	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.		Разлика 2024/2023	
					тона	%	+/-	%
Прокат от ТЦМ и сплави, София Мед АД, в т.ч.	82 913	90 447	93 491	95 119	93 665	44.58	-1 454	98.5
- меден	66 665	73 139	79 404	77 601	76014	-	-1587	98.0
- месингов	16 248	17 308	14 087	17 518	17651	-	133	100.8
Прокат и изделия от алуминий и сплави, общо	98 297	113 108	99 506	91723	116 441	55.42	24 718	126.9
в т.ч								
-Алкомет АД, от тях:	73 515	88 883	70 903	57 381	81 096		23 715	141.3
• валцов	47.1	59.8	45.8	32.4	57.0	-	24.6	175.9
• пресов	26.4	29.0	25.1	24.9	24.0		-0.9	96.3
- Етем Алюминум Екструджънс АД - профили	23 329	23 000	27 567	21 007	21 569	-	562	102.6
Гестап Етем Аутомотив – алум.продукти	-	-	-	12 321	12 811	-	490	103.9
- ЕМЦ Дистрибушън ЕООД	1 453	1 225	1036	1 014	965	-	-49	95.1
ОБЩО	181 210	203 555	192 997	186 842	210 106	100	23 264	112.4

Източник: Фирмени данни

Произведените в „София Мед“ АД валцови (плоски) и пресови (дълги) продукти се произвеждат от катодна мед и медни отпадъци с висока чистота. За месинговият прокат, който е само валцов, се използват предимно медни отпадъци, както и цинк на блок. Увеличаване количествата на медните отпадъци е стратегическа задача, която води до намаляване на производствените разходи и повишаване на конкурентната способност на продукцията. **През 2024 г. са преработени общо 37 829 тона медни и месингови отпадъци**, като последните са само 990 тона. Медните отпадъци в количество от 36 839 тона са основно от внос – 35 711 тона и само 1 127 тона от местния пазар. Спрямо тези през 2023 г. (33 810 тона) преработените вторични суровини са 4 019 тона повече, обезпечени от по-големия внос.

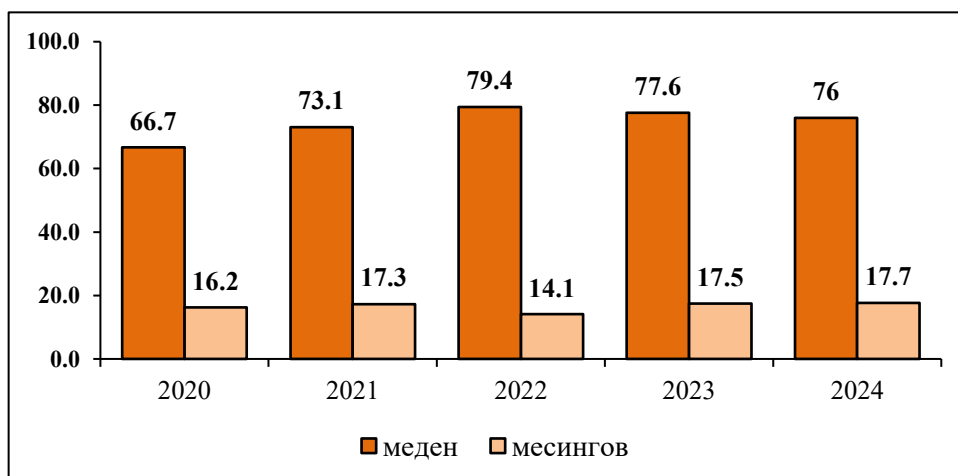
Преработените отпадъци се увеличават не само като абсолютно количество, но расте и техният относителен дял спрямо произведената продукция. От 35 % през 2022 г. достига 40 % в 2024 год. На българския пазар медният скрап е дефицитна суровина, но въпреки това през годините се изнася. За 2024 г. са изнесени 8.7 хил. тона меден скрап за Китай и Турция. Като стратегическа суровина се очаква в новата схема за търговска защита износът на медни отпадъци от ЕС за трети страни да бъде ограничен.

На фиг. 3.11 са представени количествата произведен прокат от мед и медни сплави (месинг) за периода 2020 год. – 2024 год.

Съотношението между медния и месингов прокат през годините се запазва в порядъка на 4 : 1. За 2024 г. е 81 % : 19 %.

Фигура 3.11

Производство на прокат от ТЦМ, хил. тона

Съотношението между количествата на произвеждания през последните години **валцовия прокат** (59 489 т., в т.ч. 17 651 т. месингов) и **пресовия прокат** (34176 т. меден) също е постоянно - 2 : 1. За 2024 г. това съотношение е малко променено в полза на пресовия прокат (1.7 : 1).

За да отговори на по-големите потребности и увеличено търсене на валцов прокат на външните пазари, през годините основните производствени мощностите бяха технологично и продуктово реструктурирани и обновени. Стотици милиони бяха инвестирани за устойчиво и конкурентно развитие на производство, повишаване на качеството и усвояване на нови продукти, добра работната среда и ефективно използване на енергията и другите ресурсите. **През 2024 г. са инвестирани 35. 901 мил. лева и този процес е постоянен.**

Най-голям преработвател на алуминий и алуминиеви сплави в България и региона е „Алкомет” АД, гр. Шумен. Работи изцяло на вносна суровина – първичен метал на блок, който минава през пълен завършен цикъл на преработка в обособените производствени звена за: топене и отливане на метала, валцово производство на плоски продукти, пресово за дълги продукти и мощности за допълнителна обработка. В последните години се разширяват дейностите за дообработка на продукцията и повишаване на нейната добавена стойност

От данните **табл. 3.11** за произведените количества алуминиев прокат в последните пет последователни години се констатира спада на производството през 2022 г. и 2023 г., основно на валцовите продукти, общо с 30 %. Този процес не е характерен за металургичните производства с непрекъснат технологичен цикъл, освен в резултат от извънредни ситуации. В „Алкомет“ АД спадът се дължи на влошените икономически и пазарни условия и настъпили кризи след КОВЕД-епидемията у нас и света.

През 2024 г. предприятието работи успешно. Постигнат е висок растеж, като във валцово производство са произведени 24.6 хил. тона

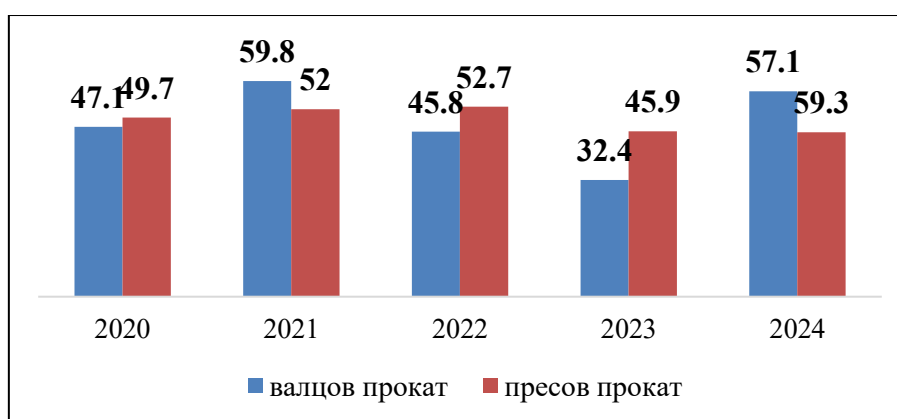
повече, ръст от 176 %. Общото производство на валцов и пресов прокат е 81 хил. тона, ръст от 141 %.

Това бързо възстановяване на показателите са в резултат на постигнатото през годините устойчиво развитие и конкурентоспособност на производството и осъществени проекти в разширение и модернизация с инвестиции в стотици милиони лева. Тези **инвестиции са непрекъснат процес, като за 2024 г. са в размер на 30.4 млн. лева** за ново оборудване и съоръжения, разширение на валцови мощности, екологични проекти.

Като единствен производител на плосък прокат в страната, тази продукция през всичките години по количество и асортимент надвишава произведения дълъг прокат и достига до 2 пъти повече. През 2024 г. разликите дори са по-големи - 70 % е валцово и 30 % пресово производство.

Съотношението между пресовия и валцов прокат сумарно за двете предприятия са представени на **фиг. 3.12**. Въпреки, че количествата на „Алкомет“ АД и Етем през годините се променя, то остава на ниво близко до 50 % : 50 %.

Фигура 3.12

Производство на алуминиев прокат по видове, хил. тона

Основната суровина за производството в „Алкомет“ АД е първичният алуминий на блок и през 2024 год. са внесени 133.6 хил. т. общо в страната, с основно потребление в металургичната индустрия. Преработените вторични суровини са 7 177 т., от тях над 4 хил. т. са от внос. Това количество е с 1526 т. по-малко от предходната 2023 г.(8 703 т.).

Екструдирани алуминиеви профили от вносни заготовки произвеждат в **“Етем Гестамп Алюминум Екструдънс” АД, гр. София.**

В „Гестамп Етем аутомотив България“ от алуминиевите профили след допълнителна преработка са усвоени завършени продукти и детайли за строителството и автомобилостроенето, включително за Porsche, BMW и Stellantis. Стратегията за продуктово развитие на фирмите е фокусирана върху проектирането на ново поколение с високоефективни и екологични решения. Строителните продукти са леки, модерни и енергийно ефективни, с широк спектър от архитектурни приложения. Изпълнението на проекти и програми е основа на успехите. През 2024 г. в двете предприятия са

направени инвестиции, на стойност 52 мил. лева в допълнителни прокатни мощности и 16 мил. лева в обработващи мощности за нови продукти.

Заварени алуминиеви тръби и профили от алуминиеви ленти/листа се правят в „ЕМЦ Диктрибюшън” ЕООД, гр.Русе. Произведените количества ежегодно намаляват и общият спад за разглеждания периода е с 36 %, респективно продукцията намалява спрямо 2020 г. с 488 тона и достига за 2024 г. до 965 тона.

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Металите са суровини с „безкраен” жизнен цикъл, което се постига чрез многократна преработка в добивните и обработващи металургични мощности. В България има въведена система за събиране на отпадъци от основните метали – желязо, мед, олово, алуминий и цинк. Все още няма задоволително решение по отношение на първичното разделно събиране, както и за оползотворяване на металите в електронния скрап и използването на индустриалните отпадъци (шлаки, огнеупорни материали). Има проблеми за по-ефективното рециклиране и оползотворяване на вторичните метали от обработващите предприятия за производство на прокат и изделия, поради тяхното недобро качество.

Данни за количествата на цветните метали, които са вложени през периода 2020 год. - 2024 год. в металургичните предприятия на цветната металургия са представени в таблица 3.12.

Има ясна изразена положителна тенденция общите количества да растат, като през последната 2024 г. е постигната рекордна за периода преработка от 228 хил. тона.

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък	Общо					Разлика 2024/2023	
	2020	2021	2022	2023	2024	+/-	%
Медни	70 253	67 036	77 291	74 668	83 126	8 458	111
Оловни	56 802	62 024	80 126	84 270	118 870	34 600	141
Цинкови	18 907	14 855	19 055	19 190	18 405	-785	96
Алуминиеви	8 639	9 590	2 014	8 793	7 177	-1 616	82
Общо цветни метали	154 601	153 505	178 486	186 921	227 578	40 657	122

Източник: Фирмени данни

Общото количество на преработените отпадъци от цветни метали през 2024 год. спрямо 2023 г. е с 40 хил. тона повече. Най-голямо увеличение има при оловните отпадъци, значителен е и при медните. Видът и произходът на тези вторични ресурси се различава, от чист метален скрап до прахове и шламове. Най голямо е количеството на преработваните оловно-акумулаторни отпадъци, които за последните пет години са два

пъти повече и голяма част от тях се внасят. Висок е вносът и на медните отпадъци – над 92 % от вложените.

Ниско е оползотворяването на вторичните алуминиеви суровини, които се изнасят като скрап. Малка част (до 15%-20%) се топи до вторичен блок и също се изнася. Поради смесен характер качеството им не позволява да се използват при производството на алуминиев прокат.

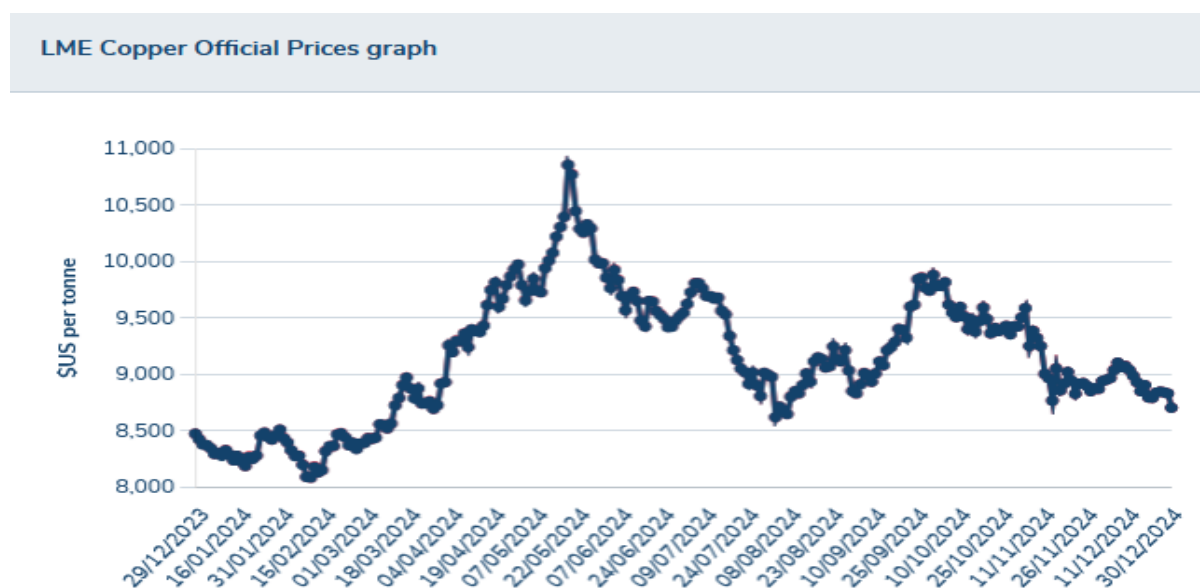
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цените на цветните метали се определят от международните борси и силно се влияят от световната икономическа и политическа среда. В рамките само на една година промените в тези пазарни цени спрямо средните стойности се движат в порядъка на $\pm 20\% - 30\%$. Като експортно ориентиран сектор, който изнася над 70 % от продукцията и паралелно внася суровини за производството, показателите на металургията силно зависят от годишните стойности и промените в тях.

На фигури от 3.13 до 3.16 са представени графики за цените на цветните метали – мед, олово, цинк и алуминий по месеци за 2024 година.

Цени на мед (USD за тон)

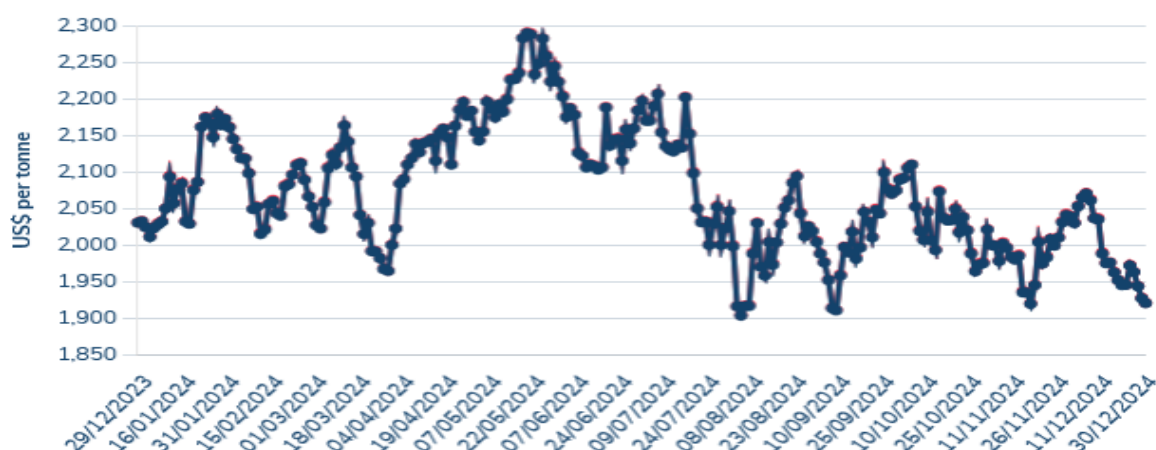
Фигура 3.13

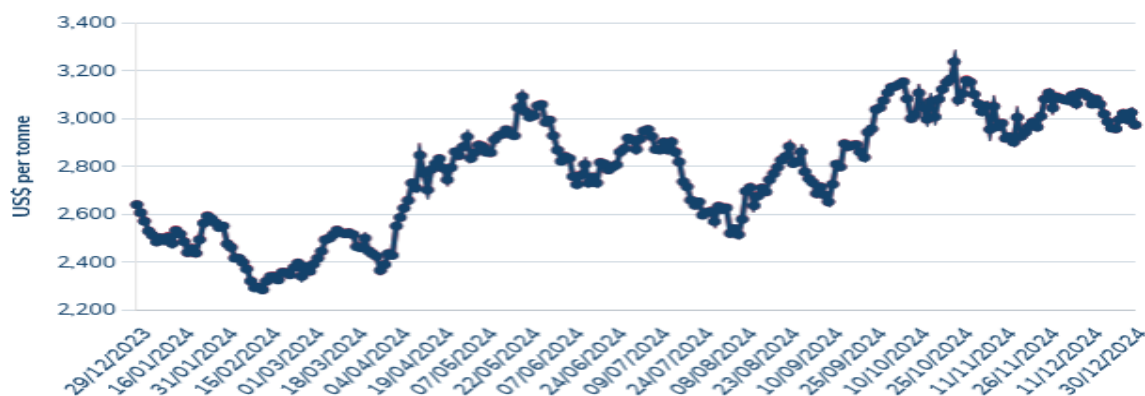
И през 2024 год. борсовата цена на медта се променя значително, като най-ниска е през м. февруари – 8 хил. долара на тон, а най-висока стойност достига в началото на м. юни – 11 хил. долара/тон, разлика от 137 %. Цените са малко по-високи от тези през 2023 г. и близки до нивата от 2022 г, когато също беше достигната пиковата цена от 11 хил. долара/тон катодна мед.

Оловото на ЛМБ през 2024 год. започва с цена от около 2 000 дол/тон, следват по-малки пикове и спадане и достига най-висока годишна цена от 2300 щ. дол/тон, увеличението е от 117.5 %, два пъти по-малко от това при медта. Средната цена е по-ниска спрямо предходните две години. Има изразена тенденция през годината да намалява.

LME Lead Official Prices curve

LME Zinc Official Prices curve

През 2023 г. цените на цинка продължават тенденцията от 2023 г. да поддържат по-ниските за последните години нива - под 3 000 дол./тон. Най-ниска цена на цинка е отчетена през м. февруари, близо 2 200 долара и това е най-малка регистрирана стойност от няколко предходни години до сега.

LME Aluminium Official Prices graph

При алуминия 2024 година започва с малък спад и минимална цена от 2 100 дол./тон, последващ висок ръст до максимума в средата на

годината от 2 700 дол./тон (ръст от 128 %). Графиката показва, че през цялата година борсовите цени се динамични с тенденция за растеж и в края на годината задържане на по-високи нива (около 2 500 долара).

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОДУКТИ ОТ ТЯХ

Данни за внесените цветни метали и металургични продукти, включително и метални отпадъци за разглеждания петгодишен период са представени в **таблица 3.13**. Макар и с нисък процент, има тенденция вносът да расте. Най-голям е физическия обем през 2022 г., а в стойност през 2024 г.

Таблица 3.13

Внос на основни цветни метали и изделия от тях, тона

Стоки	2020	2021	2022	2023	2024	Разлика 2024/2023	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	112240	104 445	130 917	137235	141 066	3 831	102.79
Аноди	1	4.5	1 009	4	954	950	23850
Католи, сплави,заготовки	26 567	28 049	29 320	32 891	28 328	-4 563	86.13
Скрап	60 873	52 300	68 739	71 347	79 766	8 419	111.80
Пръти и профили	5 619	5 648	4 749	4 721	4337	-384	91.87
Телове	15 604	15 090	21 146	22 747	22 643	-104	99.54
Ламарини и фолио	1 376	1 209	2 028	1 893	2 444	551	129.11
Тръби, други	2 200	2 144	2 454	3 632	2 594	-1 038	71.42
Олово, общо, в т.ч.	36 634	35 423	60 592	54571	41 430	-13 141	75.92
Блок и сплави	24 995	16 509	21 354	39 267	35 984	-3 283	91.64
Скрап (метален)	10 203	13 939	34 843	11 705	3 305	-8 400	28.24
Прокат	1 436	4 975	4 394	3 599	2 141	-1458	59.49
Цинк, общо, в т.ч.	5 790	5 099	5 040	3 644	9 610.6	5 966.6	263.74
Блок и сплави	5 257	4 768	4 368	2 585	9 194	6 609	355.67
Скрап	16	75	21	1	17.6	16.6	1760.00
Прокат	517	256	650	1 058	399	-659	37.71
Алуминий, общо, в т.ч.	169 711	183 148	207 793	187997	196 968	8 971	104.77
Блок и сплави	120 516	129 589	144 931	121914	133 629	11 715	109.61
Скрап	2 217	1 739	4 838	5 963	4 226	-1 737	70.87
Пръти и профили	18 444	29 649	27 367	30 730	24 970	-5 760	81.26
Телове	4 449	4 373	6 116	7 342	7 099	-243	96.69
Листа и ленти	18 354	13 262	18 556	13 620	20 523	6 903	150.68
Фолио	4 341	3 451	4 522	4 006	4 043	37	100.92
Тръби	1 390	1 085	1 462	4 422	2 478	-1944	56.04
Общо, тона	324 375	328 115	402 873	383 447	389 075	5 628	101.47
Стойност, млн. €	976.2	1 294.8	1 932.4	1 773.7	2 125.8	352.1	119.85
Стойност, млн. лева	1 909.3	2 532.3	3 779.4	3 469.0	4 157.7	688.7	119.85

Източник: Митническа статистика и НАП

За разглеждания 5-годишен период внесените количества продукция от цветни метали отчита ръст от 20 %, а стойността е увеличена над два пъти. Това е резултат от постоянните промени на международните борси, с изразена тенденция цените да нарастват.

През 2024 год. внесените метали от посочените стокови групи, които България произвежда, са 389 хил. тона, с 5,6 хил. тона повече и ръст от 101,5 %, а стойността е увеличена със 120 %.

В отделните стокови групи ситуацията е различна и непостоянна. По принцип в алуминиевата група физическият обем на вноса е най-голям, а в стойност е общата продукция на медната група.

Относителните дялове на внесените стокови групи от основните цветни метали и техните продукти за 2024 год. са представени на **фиг.3.17.**

В медната група най-голямо е количеството на внесен скрап – 79 хил. тона от 35 страни, от тях 14 членки на ЕС. От Гърция и Румъния вносът е най-голям – по 16 хил. т. , представляващо по 20 % дял на всяка от тях. През годината се внесени като суровини и 28 хил. тона мед и медни сплави, основно от Сърбия – 17 хил. тона и Танзания – 6 хил. тона.

По-голямо е количеството на медните телове, които не произвеждаме. Вносът е 22.6 хил. тона, всяка година от предимно от Турция, за 2024 г. от там са внесени 20 хил. тона.

Най-голям по обем остава вносът на алуминий на блок и сплави, които България не произвежда, а има изградени и добре работещи мощности за преработка до крайни продукти. За 2024 г. са внесени 134 хил. тона алуминиеви суровини, с 12 хил. повече от предходната, ръст от 110 %. Най-голямо количество е внесено от **Турция – 30 хил. тона (22 %), следва Русия с 20 хил. тона и Мозамбик с 18 хил.** Внасят се значими количества от Гърция – 16.5 хил. т., Бахрейн – 9 хил. т., ОАЕ и други общо 29 страни.

Въпреки, че страната произвежда широка гама дълъг и плосък прокат, фолио и други продукти, вносът е значителен и надвишава 60 хил. тона. При плоските продукти от 35 страни се внасят 25 хил. тона, от тях 4 хил. е фолио. Половината от тях са страни от ЕС, останалите трети страни от различни региони. Най голям внос има от Оман (8 хил. тона), а останалите като Полша, Турция, Италия, Германия внасят по-малки количества – в порядъка на 2 – 3 хил. тона през 2024 г.

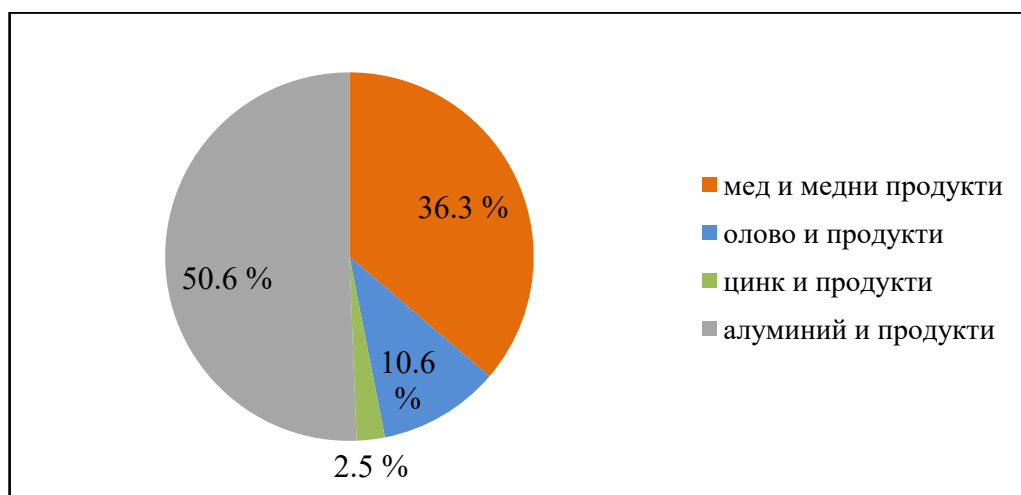
От дългите продукти се внасят 25 хил. тона пръти и профили с различни размери, общо от 39 страни. Турция има по-голям внос от 14 хил. тона (56%), Гърция (3.3 хил.) и Италия (2.5 хил.) останалите количества се по-малки, като вносът на фолио от Китай е най-голям (1000 тона), следват Турция, Германия и Полша.

Общото количество на внесените продукти от алуминиевата група за 2024 г. достига 197 хил. тона и представлява 50.6 % от общия обем на внесените основни цветни метали.

От групата на оловните суровини само вносът на блоково олово е в големи количества (36 хил. тона), като често се търси олово с по-ниско качество от българското производство. Необработеното олово се внася от Румъния (36%), Сърбия (30 %), Италия и други, общо 25 страни.

За 2024 г. в тази група намаляват количествата на всички внесени продукти - необработено олово с 3.3 хил. тона, също има спад на оловните метални отпадъци – с 8.4 хил. тона, както и при оловния прокат. Общото намаление възлиза на 13 хил. тона, или 74 % от количествата през 2023 г. Има и 10.6 % дял от общия внос, при 14 % дял през предходната година

Фигура 3.17

Структура на вноса по видове цветни метали и продукти, 2024 г.

Цинковите продукти се внасят в ограничени количества и в последните години са в порядъка на 4 хил. – 5 хил. тона годишно. Изминалата 2024 г. е първата, в която вносът на блоков цинк се увеличава над 3.5 пъти, до 9 хил. т. Основните доставки са от страни на ЕС, като Испания – 4.4 хил. тона и Белгия – 3.3 хил. тона.

3.2.2. ИЗНОС НА МЕТАЛУРГИЧНИ ПРОДУКТИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Българската металургична индустрия е експортно ориентирана, изнася готова продукция и блокови метали основно за пазарите на ЕС, но и за всички региони в света. През последните години има ръст в износа за Близкия Изток, Северна Африка, Америка и др.

Количествата изнесени цветни метали и металургични продукти, в т.ч. и метални отпадъци за последните пет години са дадени в **таблица 3.14**.

Общият обем на износа **през 2024 г. в натура е 774 хил. тона**, спрямо предходната 2023 год. отчита ръст от 100 млн. тона, 115 %. В стойност износът възлиза на **10 096.9 млн. лева**, увеличен е почти с **2 млрд. лева (124 %)**. По-високият ръст в стойността на изнесените стоки спрямо количествата в натура се дължи на увеличените цени на металите на световните борси, респективно на пазарните цени.

Физическият обем на износа показва ръст при всички стокови групи, с изключение на цинка. Това съответства на годишното производство на металите и продукцията от тях, които се реализират предимно на външните пазари. Влияние има и вътрешното потребление, но то все още е в ограничени количества.

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2020	2021	2022	2023	2024	Разлика 2024/2023	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	392 483	319 649	422 694	376 467	441 746	65 279	117.34
Анодна мед	110 683	68 654	131 441	84752	132 938	48186	156.86
Електролитна мед	190 639	168 584	183 195	187 258	202 361	15103	108.07
Скрап	7 868	8 357	10 855	8 201	8 712	511	106.23
Пръти и профили	25 690	22 448	31 870	32 239	32 293	54	100.17
Телове	2 079	1 678	4 823	4 695	6 321	1626	134.63
Ламарини, ленти, фолио	55 449	49 847	60 480	57 668	59 064	1396	102.42
Тръби	75	81	28	49	57	8	116.33
Олово, общо, в т.ч.	87 979	79 525	98 662	84 209	122 487	38 278.1	145.46
Олово на блок	87 460	79 386	98 135	81 232	122 047	40 815	150.24
Прокат	271	139	527	211	433	222	205.21
Скрап (метал)	248	0	0	2 765	7.1	-2 757.9	0.26
Цинк, общо, в т.ч.	69 768	61 324	63 922	72 989	68 887.3	-4 101.7	94.38
Цинк на блок	69 344	60 922	63 518	72 694	68 402	-4 292	94.10
Прокат	3	70	3	7	0.3	-6.7	4.29
Скрап	421	332	401	283	485	202	171.38
Алуминий, общо, в т.ч.	135 816	148 407	152 148	140 345	141 276	931	100.66
Блок	12 219	5 679	14 804	16 064	7 970	-8 094	49.61
Скрап	33 218	40 006	36 721	35 085	36 043	958	102.73
Пръти и профили	32 773	39 463	46 914	47 262	39 513	-7 749	83.60
Телове	665	130	153	103	601	498	583.50
Ленти и листове	15 860	23 145	13 331	11 957	16 543	4 586	138.35
Фолио	29 881	30 037	33 005	22 352	33 063	10 711	147.92
Тръби	11 065	9 947	7 217	7 521	7 543	22	100.29
Общо	686 046	608 905	737 427	674 004	774 396	100 392	114.89
Стойност, млн. €	3 009.2	3 421.0	5 241.1	4 170.5	5 162.5	992	123.79
Стойност, млн. лева	5 885.5	6 691.9	10 250.8	8 156.8	10 096.9	1 940.1	123.79

Източник: Митническа статистика и НАП

Най-големи са количествата и стойностите на изнесените продукти от медната група. През 2024 г. при износ от 442 хил. тона, с 65 хил. тона повече от 2023 г. и ръст от 117 % те заемат 57 % дял от общия физическия обем (56 % през 2023 г.) От тях най-големи количества и с дял от 45 % са изнесените катоди, предимно в страни от Европа, като в Италия са 87 хил. тона, Турция – 75 хил. тона, Хърватия, Гърция, Холандия. Има износ и за други региони, включително в Китай и Корея. Анодите се изнасят за електролитно рафиниране в Германия и Белгия.

В медната група значителен принос има и износът на прокат от мед и медни сплави. Както в производството, така и в износа по-голямо е количеството на **плоския прокат – 59 хил. тона, който намира реализация в 45 страни на света.** По-голям износ има за ЕС- Германия с 16 хил. тона (23 %), Италия – 14 хил. тона (20 %), Франция – 4.4 хил. тона. За САЩ са изнесени 4 хил. тона медна ламарина.

Дългите продукти (пръти и профили) в количество от 32.3 хил. тона са изнесени в 43 страни, 20 от тях са членове на ЕС. По-големи са количествата за Полша – 7.9 хил. тона, Германия – 6.3 хил. тона, Италия – 3 хил. тона.

Износът на **меден скрап през 2024 год. е 8.7 хил. тона** и е на нивото от 2023 г. (увеличен с 511 тона). Запазени са традиционните пазари – за Китай са изнесени 3 хил. тона и за Турция – 3.5 хил. тона или общо за двете страни се изнася 75 % от медния скрап.

Металният скрап е ценна за преработка и дефицитна на международните пазари суровина, за която в България има мощности за преработка. Във връзка с декарбонизацията на ЕС вторичните метални суровини се приемат като критични и стратегически за нейната икономика и се очакват промени в търговската политика и ограничения в износа на скрап за трети страни.

Износът в оловната и цинкова стокови групи се формира основно от този на блоковите метали. Другите продукти, като прокат или отпадъци са в незначителни количества. **За 2024 г. износът на блоково олово е 122 хил. тона, с 41 хил. тона повече, ръст от 150 %.** Осъществява се изключително в региона и страни-членове на ЕС. През 2024 г. за Турция са изнесени 40 хил. тона (33 %), в Гърция – 28 хил. тона, Словения – 14 хил. тона и Италия – 12 хил. тона.

Произведеният цинк също е предназначен предимно за износ, през 2024 г. тези количества от 69 хил. тона са изнесени в страни на ЕС, като Словакия, Румъния, Гърция и Италия – в количество по и над 6 хил. т./г., По големи обеми са изнесени в трети страни от близките региони – за Турция са 21 хил. тона (30 %), износ има в Сърбия, Украйна, Македония, Беларус и други общо 22 страни.

България има развита преработвателна алуминиева индустрия на основа на внос на суровина – блок и заготовки. Затова **алуминиевата стокова група включва износът на крайни продукти – листа, ленти, фолио, профили, тръби.** Освен тях има износ на вторичен алуминиев блок и сплави, произведени от алуминиеви отпадъци, както и значителни по обем количества непреработени алуминиеви отпадъци (скрап).

Вторичният блок е изнесен в Румъния (75%) и Словения (15%). Отпадъците не се разделят качествено за влагане в производството на алуминиевите продукти и относително големи количества се изнасят – за 2024 г. са 36 хил. тона в 23 страни. За ЕС по-големи количества са изнесени

за Румъния (9 хил. т.) и Гърция (7.5 хил. т.). Другите трети страни са Турция с 7.8 хил. т., Индия - 4.2 хил. т., Тайланд, Китай и др.

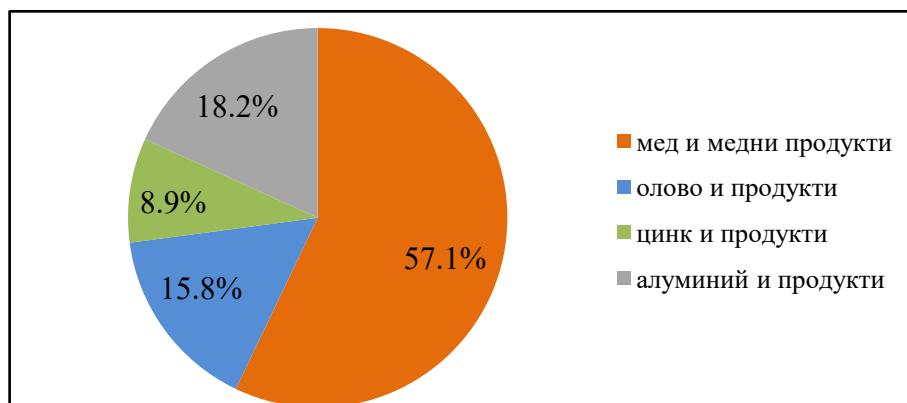
От производството на дълъг алуминиев прокат **през 2024 г. са изнесени 39.5 хил. тона пръти и профили** и в по-малки количества телове и тръби. Основният износ е за страни на ЕС, от тях Германия с 10.2 хил. т., Полша – 5 хил. т., Холандия – 3.8 хил. т. и Белгия – 2.7 хил. тона. Има износ и за Румъния, Гърция, Австрия и Обединеното Кралство в количества около 1.5 – 2 хил. тона. и др., като общият брой на страните е 54.

От изнесените 16.5 хил. тона листа и ленти най- голямо е количеството за САЩ – 4.4 хил. тона, а от ЕС(27) износ има за Италия -3.8 хил. т., Полша – 2.4 хил. т., Германия 2 хил. т., Румъния, Испания и общо 36 страни.

От алуминиевото фолио най-голям износ през 2024 г. има за САЩ и Италия – по 6.5 хил. тона. Предприятието е голям производител на фолио за промишлени и домакински цели, **за 2024 г. има 33 хил. тона износ** и държи 25-30 % дял от пазара на ЕС. По -големи са количествата в Испания, Германия, Полша и Франция, но присъства на пазара на почти всички европейски страни.

Структурата на износа на основните металургични продукти по данни от НАП и Агенция „Митници“ през 2024 г. от табл. 3.14 са показани на фигура 3.18. Те обхващат както продукцията на предприятията-производители, така и друг износ от налични количества или от осъществен реекспорт. Но тези допълнителни количества не оказват значимо влияние на показателите в сектора, като са близки до тези на БНБ И НСИ.

Фигура 3.18.

Структура на износа на цветни метали и продукти, 2024

Данните в таблиците 3.13 за вноса и 3.14 за износа на металургична продукция от цветни метали през 2024 год., както и за предишни периоди показват два пъти по-голям физически обем на изнесените стоки от тези на внесените. По отношение на техните стойности се констатира силната зависимост от промените в цените на международните пазари, което се отразява и върху показателите в металургията. Независимо от това като резултат от външнотърговската си дейност производителите на цветни метали ежегодно отчитат положително салдо, възлизащо на няколко милиарда лева. През 2024 година тази стойност е 4.3 млрд. лева, с което

допринасят за подобряване на търговския баланс на страната, който има отрицателна стойност от 13 милиарда лева.

3.2.3. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Цветната металургия в България се развива устойчиво, има висок принос в националната икономика и в производството на метали в ЕС. Нейният капацитет далеч надвишава потребностите на страната и продукцията се изнася. Данни за реализация на металургичната продукция на вътрешния и международните пазари за последните пет години са представени в **таблица 3.5**.

През целия период вътрешната реализация заема незначителен дял при всички метали и металургични продукти – от минималните 1 % – 2 % до максимума от 20 %. Това определя секторът като силно експортен и с голям относителен дял в стоковия износ на страната.

Таблица 3.15

Реализация на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Реализация	2020	2021	2022	2023	2024
Електролитна мед	Местен пазар	30 820	34 636	54 135	42 090	44 648
	Износ	193 616	184 337	183 955	193 981	187 396
	Общо	224 436	218 973	238 090	236 071	232 044
Олово и сплави	Местен пазар	28 807	26 588	20 907	26 362	22 769
	Износ	80 890	80 748	84 112	66 253	121 088
	Общо	109 697	107 336	105 019	92 615	143 857
Цинк и сплави	Местен пазар	6 243	7 503	7166	9 734	5 946
	Износ	68 619	64 244	62 570	64 093	63 840
	Общо	74 862	71 747	69 736	73 827	69 786
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	894	958	1 165	1 300	1 041
	Износ	81 585	88 405	91 592	93 517	92 556
	Общо	82 479	89 363	92 757	94 817	93 597
Алуминиев прокат	Местен пазар	16 343	4 214	13 217	13 603	17 487
	Износ	81 172	104 319	86 740	75 187	89 579
	Общо	97 615	108 533	99 957	88 790	107 066

Източник: Фирмени данни

На вътрешния пазар най-голяма реализация има **електролитната мед**. През 2024 г. количествата за местния пазар са 44.7 хил. т, 19 % от общата реализация и ръст от 105 % спрямо предходната 2023 год. Количествата на изнесената мед са четири пъти по-големи от вътрешната реализация.

Спад на местния пазар има при **оловото** - с близо 4 хил. тона, но поради ръст на производството през 2024 г. количествата на изнесения блок метал са увеличени 1.8 пъти.

Блоковият цинк има ограничено потребление в страната и на практика необходимите количества се разпределят между собственото производство и от внос. При наличие на спад от 2 хил. тона за вътрешния пазар през 2024 г., износеният цинк на блок е 10 пъти по-голямо количество. Близо до това съотношение е реализацията на цинка през целия период.

Най-малко е реализираната продукция в страната на прокат и изделия от тежки цветни метали - **мед и месинг**. През всичките години количествата са около 1 000 тона, респективно малко над 1 %, което прави присъствието на нашия пазар символично и почти цялата продукция се изнася. С увеличаване на производството, износьт също расте.

През 2024 г. вътрешната реализация и износеният прокат от алуминий и сплави расте, поради ръст и на производството. По-висок ръст отчита местния пазар – 130 % при 120 % в износа. Въпреки голямото потребление на алуминий в промишлеността и бита, реализацията на вътрешния пазар е само 15 % на българското производство. Останалите 85 % се изнасят.

Общите продажби на произведените блокови метали и продукти от тях **през 2024 г. за вътрешния пазар са 91 хил. тона** при 93 хил. през 2023 г. Ръст има при медта и проката от алуминий, намалява вътрешната реализация на оловото и цинка.

При обща годишна реализация от 646 хил. тона, количествата за вътрешния пазар през 2024 г. имат дял от 14 % и останалите 86 % са изнесени. За 2023 г. тези показатели са съответно 586 хил. тона общо реализирана продукция, от тях 16 % за вътрешния пазар и 84 % износ. Високият износ безспорно определя цветната металургия като експортен сектор, като неговата стойност зависи от цените на световните метални борси, предимно ЛМБ. Въпреки някои неблагоприятни обстоятелства и промени, от външнотърговската дейност в цветната металургия се формира положително салдо, за 2024 г. в размер на 6 млрд. лева (таб.3.13 и таб.3.14).

3.2.4. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Реалното вътрешно потребление (РВП) се определя като сума от реализираните на пазара продукти от българските производители и техният внос за същия период.

Данните в **таблица 3.16** за определяне на РВП са получени от българските производители за техните вътрешните продажби, а вносьт е по официалната статистика на Агенция Митници и НАП.

Вътрешното потребление за всички метали се задоволява от собственото производство и от внос. За различните групи продукти съотношението е различно и през годините се променя. Но остава

основната констатация, че при блоковите метали вътрешните потребности в по-голяма степен се задоволяват от собственото производство.

При проката и изделията това съотношение е в посока на по-големия внос, като причина за това може да се търси и в липсата на собствено производство.

Таблица 3.16
Реално Вътрешно Потребление (РВП) на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2020	2021	2022	2023	2024
Електролитна мед	Собств. произв.	30 820	34 636	54 135	42 090	44 648
	Внос	26 567	28 049	29 320	32 891	28 328
	РВП отребление	57 387	62 685	83 455	74 981	72 976
Олово	Собств. произв.	28 807	26 588	20 907	26 362	22 769
	Внос	24 995	16 509	21 354	39 267	35 984
	РВП отребление	53 802	43 097	42 261	65 629	58 753
Цинк	Собств. произв.	6 243	7 503	7 166	9 734	5 946
	Внос	5 257	4 768	4368	2 585	9 194
	РВП отребление	11 500	12 271	11 534	12 319	15 140
Прокат от ТЦМ	Собств. произв.	894	958	1165	1 300	1 041
	Внос	26 752	24 091	30 377	32 993	32 018
	РВП отребление	27 646	25 049	31 542	34 293	33 059
Алуминиев прокат	Собств. произв.	16 343	4 214	13 217	13 603	17 487
	Внос	46 978	51 820	58 023	60 120	59 113
	РВП отребление	63 321	56 034	71 240	73 723	76 600

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за продажбите в страната).

През 2024 г. 60 % от общото потребление на електролитната мед е собствено производство (при 56 % през 2023 г.), за оловото – 40 % и за цинка – също 40, като през 2023 г. е 79 %.

Делът на българското производство в РВП на продукти от цветни метали е относително ниско – при алуминиевия прокат за 2024 г. е 22 %, но за медните – само 3 %.

Най-голямо потребление в страната имат алуминиевите продукти – 76.6 хил. тона за 2024 г., свързано с широкото им приложение в строителството, автомобилостроенето и бита. Следва електролитната мед – със 73 хил. тона. Фактор за голямото потребление на електролитна мед е нейното използване като суровина за добре развитото и конкурентно производство на прокат от мед и медни сплави.

Най-ниско е потреблението на цинка (15 хил. тона), основно за поцинковане.

Тенденция за ръст в РВП през разглеждания период има за всички стокови групи, повече при крайните стокови продукти и при електролитната мед. За проката това увеличение е за сметка на по-големия внос, а за електролитната мед се разпределя между собственото производство и вноса.

Видимото потребление (ВП) е често използван показател, който се изчислява по следната формула:

$ВП = П + В - И$, която представлява сбор на произведените и внесени количества от стоковата група минус техния износ.

Данните за ВП на цветни метали и прокат от тях за 2024 год. са посочени в таблица 3.17.

Таблица 3.17

**Видимо потребление на цветни метали и прокат
през 2024 год., тона**

Стоки	П	В	И	ВП
Електролитна мед	228 447	28 328	202 361*	54 414
Олово	143 147	35 984	122 487	56 644
Цинк	69 695	9 194	68 402	10 487
Прокат от ТЦМ	93 665	32 018	97 735	33 461
Алуминиев прокат	116 441	59 113	97 263	78 291

Източник: Митническа статистика (за вноса и износа);

фирмени данни за производството

* 187 хил. т. по данни на фирмата-единствен производител

Малките разлики по двата метода, с изключение за електролитната мед показват достоверността на определените количества. Отклоненията са в рамките на статистическите грешки – около и под 5 %.

При електролитната мед за първа година няма покритие в потреблението по двата метода. Дължи се на 15 хил. тона разлика в данните за изнесената мед от фирмата-производител и тези от Агенция Митници. Посоченият по-висок износ от Митниците спрямо фирмените данни логично не може да бъде от текущото производство и това води до намаляване количествата на годишното видимо потребление.

Реалното Вътрешно Потребление (РВП) на произвежданите в страната цветни метали и металургични продукти през 2024 год. е общо 254 хил. тона. За този период реализираната от фирмите-производители продукция от същите стокови групи е 646 хил. тона.

Тези показатели водят до извода, че и при по-висока степен на задоволяване на вътрешното потребление от собствено производство, при съществуващия капацитет секторът ще запази своя висок експортен потенциал и принос в износа на страната.

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

„Металко България” ЕАД	„Аурубис България” АД
• „Стомана Индъстри”	„Алкомет” АД
• „София Мед”	„КЦМ” АД
• „Етем Гестамп”	„Рефран” ЕООД
„Промет Стиил” ЕАД	„Горубсо - Кърджали” АД
„Еврометал” ООД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
• „ВМВ Метал”	„Ковинтрейд България” ЕООД
• „ЛКМК”	„Металснаб България” АД
„ЕЛ БАТ” АД	„Огняново-К” АД
„ЗГП България” АД	„ЕМЦ Дистрибушън” ООД
„Берг Монтана Фитинги” ЕАД	„Рудметал” АД
„ИПО” ООД	„Шамот Ел Пе 2007” ООД
„Хармони 2012” ЕООД	„Ел Стомана” ООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	„Лайер“ ЕООД
„Тоталенерджис Маркетинг България“ ЕООД	
„Фючър Проджектс“ ЕООД	

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София

Технически университет, София

Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД	„КЦМ” АД
„Металко България” ЕАД	„Рефран” ЕООД
„Еврометал” ООД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
„Металснаб България” АД	„Алкомет” АД
„Огняново - К” АД	„Промет Стиил” ЕАД
„Горубсо - Кърджали” АД	„Ел Стомана” ООД
„ЕМЦ Дистрибушън” ООД	„ЗГП България” АД
„Берг Монтана Фитинги” ЕАД	

КОНТРОЛЕН СЪВЕТ

„Рудметал” АД	„Хармони 2012” ЕООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	

Председател на УС – Никола Рангелов

Председател на КС – Иван Кашукеев

Изпълнителен директор – Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София,
бул. Александър Стамболийски 205
Тел./Факс: 02/ 920 37 39
02/ 920 40 47
Е-mail: bami@bami.bg
Уеб сайт: www.bami.bg